

**TÜRKİYE MOBİLYA ÜRÜNLERİ MECLİSİ
SEKTÖR RAPORU
2017**

TOBB Yayın No: 2018/304

ISBN: 978-605-137-684-4

TOBB yayınları için ayrıntılı bilgi
Yayın Müdürlüğünden alınabilir.

Tel : (0312) 218 20 00

Faks : (0312) 218 20 64

Web : www.tobb.org.tr

TOBB yayınlarına tam metin ve ücretsiz olarak web adresinden ulaşabilirsiniz.

Tasarım & Baskı: GÖKÇE OFSET

İVOGSAN 21. Cad. 599. Sokak

No:22 Yenimalle / Ankara

Tel: 0312 395 93 37

Önsöz

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk Özel Sektörünün en üst düzey yasal temsilcisi sıfatı ile iş Dünyasının ihtiyaçları doğrultusunda çalışmalar yürütmekte, sorunlarına çözüm aramakta ve özel sektörün istikrarlı bir biçimde gelişimine katkıda bulunmaktadır. Sektörlerimize daha kapsamlı hizmet sunulması ihtiyacı doğrultusunda ve bu hizmetlerin geliştirilmesi perspektifinde 18 Mayıs 2004 tarih ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 57'nci maddesine dayanılarak "Türkiye Sektör Meclislerinin Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği" hazırlanmıştır. 12 Şubat 2005 tarih ve 25725 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmeliğimize istinaden birliğimiz şemsiyesi altında 52 adet Türkiye Sektör Meclisi oluşturulmuştur. Türkiye Sektör Meclisleri, Temmuz 2006 tarihinden itibaren faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu süreçte var olan ihtiyaç ve sektörden gelen talep üzerine meclis sayısı 61 olmuştur. Türkiye Sektör Meclisleri, sektörün tüm ilgili taraflarını bünyesine alan entegre yapısı ile ulusal olduğu kadar uluslar arası nitelik taşıyan sektörel bir bakış açısı ile ve bugünün yanında geleceği kuşatan strateji ve vizyonu ile Dünyadaki benzer örneklerinden daha kapsamlı örnekler sunmaya yönelmiş bir yapıdır. Bu haliyle sektör meclisleri, sektörlerimize ve ekonomimize büyük faydalar sağlama potansiyeli taşıyan önemli bir oluşumdur. Meclisler firmaların, sektörel kuruluşların ve ilgili kamu kurumlarının üst düzey yöneticileri ile temsilcilerini bünyesine katan önemli bir buluşma noktasıdır. Türkiye Sektör Meclisleri, yelpazesi içine aldığı tüm ekonomik sektörler için radikal bir adımı temsil etmektedir. Sektörel kurum ve kuruluşların tek bir çatı altında toplanabilmesi, sorunların çözümü ve sektörlerimizin ülke ekonomisine katkılarının artırılması yolunda önemli bir taahhüdün göstergesidir. Bu sektörel yapılanma ile kamu özel sektör ortaklığının etkin bir biçimde hayata geçirilebildiği sağlam bir zemin oluşturmuştur. Meclis faaliyetleri çerçevesinde, meclis çalışmalarından daha fazla verim alınabilmesi, farklı görüş ve düşüncelerin uyumlaştırılması, tutarlılık sağlanması sektörün mevcut durumu ve geleceğine yönelik beklentileri konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla meclislerimiz tarafından sektör raporları hazırlanmaktadır. Mobilya Ürünleri Sektör Meclisimizin ortak olarak hazırladığı "Mobilya Ürünleri Sektör Raporu" sektörel politika ve stratejilerin oluşturulması, geleceğe yönelik projeksiyonlara ve pazar araştırmalarına katkıda bulunması açısından faydalı olacağı düşüncesi ile Mobilya Sektör Sanayimize, camiamıza ve ilgililere hayırlı olmasını dilerim.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
Başkan

Önsöz

Türkiye mobilya endüstrisi üretim alanı olarak farklı coğrafi bölgelere dağılmış olmasına rağmen istihdamın ve işletme sayısının en yoğun olduğu bölgeler sırasıyla İstanbul, Bursa, Kayseri ve Ankara'dır. Ülke genelinde yoğunluklu, geleneksel atölye tipi küçük ölçekli işletmeler tarafından üretim yapılırken son 20 yılda, orta ve büyük ölçekli işletmelerin katılımıyla bilgi ve sermaye ağırlıklı üretim ağırlık kazanmıştır. Sektör hızlı gelişim ve değişim sürecinde olup bugün markası, üretim kapasitesi, ürün kalitesi, küçük – büyük ölçekli işletmeleri, coğrafi konumu, ülkenin genel büyüme yönlü politikası, genç nüfusu, kişi başına düşen milli gelirin iyileşmesi gibi faktörler doğrultusunda iç ve dış pazarlarda ihracat ve üretim hacmi ile anlamlı potansiyel arz etmektedir.

Sektörde ulusal örgütlenmemiz yaklaşık 15 yıl önce başlamış ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) bünyesinde çok güçlü bir yapı kurulmuştur. TOBB tarafından görevlendirildiğimiz 9. Kalkınma Planı'nda sektörümüz 'Ağaç Ürünleri ve Mobilya Sektörü' başlığı ile ilk kez anılmış, 10. Kalkınma Planında ise bağımsız 'Mobilya Sektörü' adına rapor hazırlanmıştır. 2006 yılına kadar ağaç işleri sektöründe alt sektör olarak yer alan mobilya sektörümüz ilk olarak, yine TOBB tarafından ana sektör olarak tanımlanmıştır. Bugün ülkemizde TOBB Başkanı Sayın M. Rifat Hisarcıklıoğlu'nun girişimleri ile önemsenen bir sektör haline gelmiştir. Oluşturulan 61 sektör meclisinden birisi 'Türkiye Mobilya Ürünleri Meclisi' olmuştur. TOBB tarafından son yıllarda yayınlanan Türkçe ve İngilizce sektör raporları mobilya sektörünün yurt içi ve yurt dışı tanıtımlarına hizmet etmektedir. Diğer taraftan çok sayıda dernek, mobilya sektöründe faaliyet göstermekte olup 2014'te kurulan Türkiye mobilya federasyonu, sektörümüzün hizmet ağına eklenmiştir.

Sektörümüz son yıllarda üretim ve ihracat hacmini artırmakla birlikte son iki yılda hafif düşüş eğilimlidir. 2016 yılında 225 ülkeye 2,234 milyar dolar ihracat (-%1), 130 ülkeden 605 milyon dolar ithalat (-%28,8) yapan ve 2001'den bu yana dış ticaret açığı vermeyen Türkiye ve Dünya pazarında sayılı sektörlerden birisi olmuştur. Sektörümüz, 2023 yılı için 25 milyar dolar üretim ve 10 milyar dolar ihracat beklentisi ile Dünya mobilya ihracatında ilk 10, Avrupa'nın ise ilk 5 büyük mobilya ihracatçısı konumuna yükselmeyi hedeflemektedir.

Sektörümüz için hazırladığımız ve en güncel bilgilere yer verdiğimiz bu raporun hazırlanmasında bizi teşvik eden başta TOBB Başkanı Sayın M. Rifat Hisarcıklıoğlu'na, sektörümüzün saygın temsilcilerine ve bu raporu hazırlayan sayın Doç. Dr. Hamza ÇINAR'a teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Ercan ATA
Mobilya Ürünleri Meclis Başkanı

İçindekiler

Önsöz, M.Rifat Hisarcıklıoğlu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı	iii
Önsöz, Ercan ATA Mobilya Ürünleri Meclis Başkanı	iv
İçindekiler	v
Tablolar listesi	vi
Şekiller Listesi	vii
Kısaltmalar	viii
GİRİŞ	1
Dış Ticaret Sınıflamaları	3
SITC KODU- Ürün Tanımı	5
NACE – Ürün Tanımı	5
GTİP KODU – Ürün Tanımı	6
İşyeri Tehlike Sınıfları Listesi	7
1. SEKTÖRÜN TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ YERİ	10
1.1. Girişim/İşyeri Sayısı ve İstihdam	11
1.2. Sektörün Bölgesel Olarak Dağılımı	12
1.3. Mobilya Üretim ve Tüketim	14
1.4. Kapasite Kullanımı.....	21
1.5. Sektörde AR-GE ve Teknoloji Faaliyetleri	22
1.6. Türkiye İhracat ve İthalatı	23
1.7. Dış Ticaret Dengesi	29
1.8. Sektörde Üretim Maliyetleri	30
1.8.1. Kamu Kurumları için Ofis Mobilyaları Maliyet Analizi	30
2. SEKTÖRÜN DIŞ PİYASALARDAKİ DURUMU	42
2.1. Dünya Mobilya Üretimi	42
2.2. Dünya Mobilya Tüketimi	44
2.3. Dünya Mobilya Üretim ve Tüketim Dengesi	44
2.4. Dünya Mobilya Ticareti	45
2.4.1. Dünya Mobilya İhracatı.....	46
2.4.2. Dünya Mobilya İthalatı	47
2.5. Dünya Mobilya Pazarında Türkiye'nin Konumu.....	48
3. SEKTÖRÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI	50
3.1. 1. Malzeme	50
3.1.2. Tasarım ve Üretim.....	52
3.1.3. Pazarlama ve Satış Stratejileri	53
3.1.4. Uluslararası Standartlar, Sertifikasyon	54
3.1.5. Testler	54
3.1.6. Lojistik.....	55
3.1.7. Gümrükler.....	55
3.1.8. Kalifiye İş Gücü.....	56
3.1.9. Marka Oluşumu	57

3.1.10. Devlet.....	57
3.1.11. Diğer	58
3.2. Güncel Yeni Sorunlar.....	58
3.2.1. Dış Pazar Sorunu	58
3.2.2. Gümrüklerde Yaşanan Güncel Sorunlar	59
3.2.3. Komşularla Ticaretle Yaşanan Sorunlar.....	59
3.2.4. Ulaşım/Taşımacılık Sorunları	60
3.2.5. İç Pazar Sorunu	60
3.3. Kronik Sorunlar	60
3.3.1. Haksız Rekabet.....	60
3.3.2. Maliyet Artırıcı Kamusal Yükler	61
3.3.3. Sektörde Yaşanan Yerli Hammade Sıkıntısı	61
3.3.4. Mobilya Mesleki Eğitimi.....	61
3.3.4.1. Kalifiye İşgücü (Okullar)	62
3.3.4.2. Kalifiye İşgücü (Çalışanlar)	62
3.3.4.3. Kalifiye İşgücü (Yöneticiler)	63
3.3.5. Lojistik Destek Sorunu (Navlun)	63
4. SEKTÖRÜN AB UYUM SÜRECİNDE GELDİĞİ NOKTA, KARŞILAŞILAN SORUNLAR.....	66
5. GZFT/ANALİZİ VE REKABET GÜCÜNÜN DEĞERLENDİRMESİ.....	68
5.1. Çevre Analizi	70
5.2. Sektörün Rekabet Analizi	70
6. YATIRIM ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ, TEŞVİK VE YARDIMLAR	74
7. SEKTÖRDE YENİ YÖNELİMLER.....	78
8. GENEL DEĞERLENDİRME	82

Tablolar listesi

Tablo 1.1.	İşyeri sayısı ve istihdam	11
Tablo 1.2.	İllere göre ilk 14 ve son 10, işyeri sayısı ve istihdam.....	12
Tablo 1.3.	2015 yılı itibariyle Türkiye mobilya üretimi ve satış istatistikleri	15
Tablo 1.4.	Mobilya Sektörü üretim ve tüketim projeksiyonu(Milyon).....	17
Tablo 1.5.	Alınan konut yapı ruhsatları	19
Tablo 1.6.	Mobilya imalatı kapasite kullanım oranları	22
Tablo 1.7.	Mobilya imalatında alınan patent ve marka sayıları.....	22
Tablo 1.8.	Ürün gruplarına göre Türkiye mobilya ihracatı.....	23
Tablo 1.9.	Ülkelere göre Türkiye mobilya ihracatı, performans ve aldığı paylar.....	24
Tablo 1.10.	Arap ülkelere Türkiye mobilya ihracatı ve toplam payı.....	25
Tablo 1.11.	Yakın çevre komşulara Türkiye mobilya ihracatı ve toplam payı.....	26
Tablo 1.12.	Ürün gruplarına göre Türkiye mobilya ithalatı.....	27
Tablo 1.13.	Ülkelere göre Türkiye mobilya ithalatı, performans ve aldığı paylar	28
Tablo 1.14.	Türkiye mobilya sanayi dış ticaret dengesi	29
Tablo 2.1.	Dünya mobilya üretim ve tüketimi	42
Tablo 2.2.	Ülkelere göre Dünya mobilya üretimi ve tüketimi	42
Tablo 2.3.	GTİP 4'lü ürün grubuna göre Dünya mobilya ihracatı ve Türkiye'nin pozisyonu.....	46
Tablo 2.4.	GTİP 4'lü ürün grubuna göre Dünya mobilya ithalatı ve Türkiye'nin pozisyonu	47
Tablo 2.5.	Türkiye'nin Dünyada aldığı ihracat-ithalat payı.....	48
Tablo 2.6.	Türkiye'nin Dünyada aldığı üretim-tüketim payı.....	48

Şekiller listesi

Şekil 1.1.	Girişim ve istihdamın genel imalata oranı	12
Şekil 1.2.	Mobilya değiştirme sıklığı.....	18
Şekil 1.3.	A.Yapı sayısı.....	20
Şekil 1.4.	B.Yüzölçüm	20
Şekil 1.5.	C. Değer.....	21
Şekil 1.6.	D. Dairesi sayısı.....	21
Şekil 1.7.	Mobilya Dış Ticari Denge	29
Şekil 1.8.	Cari açık durumu	29
Şekil 2.1.	Dünya mobilya üretimi ve ülkelere göre dağılımı	43
Şekil 2.2.	Dünya mobilya tüketimi ve ülkelere göre dağılımı	44
Şekil 2.3.	Dünya mobilya üretim tüketim dengesi	45
Şekil 2.4.	Dünya mobilya ihracat (Export) ve ithalat (Import) grafiği.....	45
Şekil 5.1.	GZFT/SWOT Analizi.....	69
Şekil 5.2.	Mobilya imalat sanayinde rekabet parametreleri	71

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AR-GE	Araştırma Geliştirme
ATR	Dolaşım Belgesi (Movement Certificate)
B.A.E	Birleşik Arap Emirlikleri
Bknz	Bakınız
CsIL	Center for Industrial Studies
CUM	Cumhuriyet
DiİB	Dahil İşlemden İzin Belgesi
EC	Avrupa Topluluğu (European Community)
EU	Avrupa Birliği (European Union)
EQ	Duygusal Zeka (Emotional Intelligence)
FED	Federasyon
FSC	The Forest Stewardship Council
GTİP	Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Kodları
GZFT/SWOT	Güçlü, Zayıf, Fırsatlar, Tehditler (Strengths, Weakness, Opportunities, Threats)
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
IQ	Zeka Katsayısı (intelligence quotient)
KDV	Katma Değer Vergisi
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
KOSGEP	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme Dairesi
MOBDER	Mobilyacılar Derneği
MOBSAD	Mobilya Sanayi İşadamları Derneği
MOSDER	Mobilya Sanayicileri Derneği
MDF	Lif levhalar
MUDER	Mutfak Mobilya Üreticileri Derneği
NACE	Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması
OMSİAD	Ofis Mobilyacılar Derneği
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
Ser. Böl.	Serbest Bölge
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
USTS /SITC Classification)	Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması (Standart International Trade
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
vs.	vesaire
vb.	ve benzeri

GİRİŞ

Mobilya, günlük yaşamın her alanında yer edinen, bireyin veya toplumun refahını sağlayan, yaşama yönelik, sosyal ve kültürel gereksinimlere hizmette bulunan, insan yaşam kalitesini doğrudan etkileyen, herkesin kullandığı ve ihtiyacı olduğu, insan yaşamında en etkili tek ürün olarak tanımlanabilmektedir [1]. Ülkede son yıllarda anlam kazanan kentleşme dönüşüm projeleri, nüfus artışı, yükselen hayat standardı ve sektörün ihracat değerinin artması ile mobilyaya olan talep gün geçtikçe artmakta ve doğrudan mobilya sektörüne etki etmektedir.

Son 10 yılda, Arap Baharı ile şekil almaya başlayan Orta Doğu ve Kuzey Afrika Bölgesi, yakın komşular ve Rusya ile ilişkiler Türkiye mobilya sektörünü doğrudan etkilemektedir. Bu bölgelere yapılan satışlar ciddi oranlarda farklı trend/eğilimler arz ederken satışlar düşmektedir. 2016 yılı, TOBB Türkiye Mobilya Ürünleri Meclis toplantı sonuçlarına göre; iç pazarda, konut ve ofis mobilyalarında anlamlı durağanlık olduğu söylenebilir. Ancak, inşaat sektörüne paralel olarak proje işli mutfak ve sabit donatı mobilyalarında büyümenin devam ettiği, inşaat sektöründe oluşacak bir durağanlığın ise sektörü doğrudan etkileyeceği öngörülürü vardır. Sektörün, son 17 yılda yakalamış olduğu büyüme trendi devam ediyor olmasına rağmen 2015 yılında ithalat (%2.4) ve ihracattaki (%8.3) pozitif seyirli büyüme 2015'te ihracatta -%6.8, ithalatta -%14.2, 2016'da ihracatta -%1, ithalatta ise -%28.8 oranlarında düşmüş olup son 5 yıl ortalama büyümenin oldukça altında kalmıştır. Arap ülkelere ve yakın komşu ülkelere mobilya ihracatı son iki yılda anlamlı düzeylerde düşmüştür.

Dövizde yaşanan son yıllardaki hareketlilik sektörün üretim ve satış maliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Örneğin, TOBB Türkiye Mobilya Ürünleri Meclisi raporuna göre, 2013 yılında ihracat 2.2 milyar dolarken, doların yıllık ortalaması 1.77 olarak hesaplanmıştır. 2015 değerlerine göre; dolar %68'lik bir artış 2016 değerlerine göre ise %22 artış göstermiştir. Bu durum sektörün üretim ve satış maliyetlerine etki etmekle birlikte, sektörün döviz bazlı ihracatının toplamda düşmesine neden olmaktadır. 2014 yılında, sektör; 203 ülkeye yaklaşık 2,4 milyar dolar ihracat, 110 ülkeden ise 991 milyon dolar ithalat, 2015 yılında 2,256 milyar dolar ihracat, 850 milyon dolar ithalat, 2016 yılında ise toplamda 225 ülkeye 2,234 milyar dolar ihracat, 130 ülkeden ise 605 milyon dolarlık ithalat yapmıştır. Dövizde yaşanan sert yükseliş hareketlerine rağmen sektör, ihracat hacminde 2015 yılında -%6, 2016 da ise -%1 düşüş yaşamakla birlikte 2014'te zirve değerleri görmüştür. Hızlı değişim ve dönüşüm sürecinde olan sektör, 2023 yılı için 25 milyar dolar üretim ve 10 milyar dolar ihracat beklentisi ile Dünyanın ilk 10 Avrupa'nın ise ilk 5 büyük mobilya ihracatçı ülkeleri arasında olmayı hedeflemiştir. Ancak, döviz kurunda son 2 yılda yaşanan %68'lik artış göz önüne alındığında, döviz kurundaki hareketliliğin gelecek öngörülürü negatif etkileyeceğini; bu konuda politika üreticilerinin önlem alması gerektiği tavsiye edilmektedir.

Bu rapor, 8 ana başlıkta mobilya sektörünün Türkiye ekonomisindeki yeri, sektörün dış piyasalardaki durumu, temel ve güncel sorunları ve çözüm yolları, sektörün SWOT/GZFT analizi ve rekabet gücünün değerlendirilmesi, yatırım ortamının iyileştirilmesi ile bölgesel teşvikler, sektörde yeni yönelimler, sektörün AB uyum sürecinde geldiği durumu içermekte olup sektörün genel değerlendirmesi ile sonlanmıştır. Dünya mobilya ticareti sıralamasında ilk 25 ülkenin etkin rolleri göz önüne alınarak Türkiye'nin 2023 hedefleri, Dünya mobilya ticaretinde şu anki sıralaması ve gelecek pozisyonları doğrultusunda ilk 25 ülke ticareti ve Dünya genel mobilya ticaret hacimleri bu raporda işlenmiştir.

DIŞ TİCARET SINIFLAMALARI

Ülkelerin dış ticaret istatistiklerini ve bunların uluslararası karşılaştırmalarını sağlamak için geliştirilmiş sınıflamalar bulunmaktadır. Bu sınıflamalar:

- **1. SITC:** Standart Uluslararası Ticaret Sınıflaması, HS kabul edilinceye kadar uluslararası dış ticaret verilerinin karşılaştırmasında ve ulusal düzeyde veri toplanmasında kullanılmaktaydı. HS den sonra önemi azalmıştır. 1950 yılında Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanmış bir uluslararası mal tasnif sistemidir. Fakat sınıflandırma madde tanımları yönünden yetersizdir.
- **2. HS:** Dünya gümrük organizasyonu tarafından geliştirilen, dış ticaret verilerinin karşılaştırılması için kullanılan uluslararası gümrük ürün sınıflamasıdır.
- **3. CN:** Birleştirilmiş sınıflandırma, AB ülkelerinin dış ticaret verilerinin toplanması amacı ile kullanılan bir ürün sınıflamasıdır. HS'den daha fazla detaya sahip olup dönüşüm tablosu mevcuttur.
- **4. GTİP:** Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu, CN sınıflamasına bağlı kalınarak geliştirilen ulusal düzeyde dış ticaret ürün sınıflaması olup CN sınıflamasına 4 basamak eklenerek ulusal düzeyde 12 basamaklı GTİP ürün sınıflaması geliştirilmiştir. Bu sınıflama yaygın olarak kullanılmaktadır.

Tüm Dünyada 4, 6 12 haneli kodlardan oluşan Armonize Sistem, uluslararası ticaret istatistikleri ve ülkelerin gümrük tarifeleri için evrensel bir temel teşkil etmektedir. Resmi adı Armonize Mal Tanımı ve Kodlama Sistemi (The Harmonized Commodity Description and Coding Systems) olan Armonize Sistem, uluslararası ticarete konu olan tüm mallar için kullanılan uluslararası bir ticari sınıflandırma sistemidir. Armonize Sistem'de ticarete konu tüm ürünler belirli bir mantık ve sistematik çerçevesinde sınıflandırılmaktadır. Gümrüklerde, ürünler bu kodlar üzerinden kayıt altına alınmakta, ticarete konu olan eşyalar bu kodlar üzerinden işlem görmektedir. Armonize Sistem, ürünler için evrensel bir ticaret dili, ürün kodlaması ve uluslararası ticaret için vazgeçilmez bir araçtır. Armonize Sistem kodunun, ürünlerin gümrük işlemlerindeki "kimlik numarası" olduğu da söylenebilir. GTİP ise Armonize Sistemi esas alan ve ilk altı (6) hanesi Armonize Sistem ile aynı olan Türk Tarife Cetvelindeki 12 haneli koda verilen isimdir.

Dünya mobilya ticaretinde mobilya, diğer tüm ürünler gibi bu temel sınıflandırmalara göre tanımlanmaktadır. Ancak, detaylı veriler için Armonize Mal Tanımı ve Kodlama Sistemi kısaca Armonize Sistem kullanılırken geniş anlamda ise Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Kodları (GTİP), toplulaştırılmış veriler için ise Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması (SITC Rev.3, Standart International Trade Classification) kullanılmaktadır. Mobilya, Standart Uluslararası Ticari Sınıflandırmaya (SITC) göre 821. ve 872.4. bölümlerde sınıflandırılmıştır. Mobilyanın SITC-Standart Uluslararası Ticari Sınıflandırılması, NACE ve GTİP sınıflandırmaları aşağıda verilmektedir.

SITC Kodu - Ürün Tanımı

SITC Kodu	Ürün Tanımı
821.1	Oturmaya mahsus mobilyalar (yatak haline getirilebilen türden olsun olmasın), bunların aksam ve parçaları
821.2	Yatak takımı eşyası ve benzeri eşya
821.3	Metalden mobilyalar (başka yerde sınıflandırılmayan)
821.5	Ahşap mobilyalar (başka yerde sınıflandırılmayan)
821.7	Diğer maddelerden mobilyalar (başka yerde sınıflandırılmayan)
872.8	821.3, 821.5 ve 821.7 grubundaki mobilyaların aksam ve parçaları
872.8	Tıpta, cerrahide, diş hekimliğinde ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, bunların aksam ve parçaları

NACE sınıflandırma: NACE (General Standard of Economic Activities in the European Community, Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin Genel Sınıflandırılması), Avrupa Birliği'nde 1970'ten bu yana geliştirilen çeşitli istatistikler için ekonomik faaliyet sınıflandırmasını gösteren kısaltma bir isimdir. NACE, ekonomik faaliyetlere göre (örneğin, üretim, istihdam, ulusal hesaplar) ve diğer istatistiksel alanlarda yer alan ve geniş bir alana yayılmış bulunan istatistiksel verilerin derlenmesi ve sunumu için bir çerçeve sağlar.

NACE Kodu, Ürün Tanımı

NACE Kodu	Ürün Tanımı
31	Mobilya imalatı
31.01	Büro ve Mağaza mobilyaları
32.02	Mutfak mobilyaları
31.03	Yatak İmalatı
31.09	Diğer mobilyaları

Uluslararası sınıflandırmaların yanı sıra mobilya, kullanıldığı yere ve malzeme özelliğine göre sınıflandırılabilir. Kullanıldığı yere göre, iç mekân veya dış mekân mobilyaları; konumlarına göre, hareketli veya sabit mobilyalar; malzeme türüne göre, ahşap mobilyalar, metal mobilyalar, plastik mobilyalar, mermer (veya taş) mobilyalar, cam mobilyalar, birden çok malzemenin bütünleşik şekilde bulunduğu mobilyalar (kompozit) olarak tanımlamak mümkündür.

Mobilyaların amaca ve ihtiyaca yönelik özelliklerine göre de sınıflandırılması mümkündür. Örneğin, bireysel kullanıma yönelik mobilyalar, konut içinde bireylerin kullandıkları kişisel mobilyalardır. Toplu kullanıma yönelik mobilyalar; tüm toplumun kullanımına yönelik mobilyalar olup kendi içinde ikiye ayrılırlar. Kentsel mobilyalar; iç mekân mobilyaları (Bürolarda ve işyerlerinde kullanılan mobilyalardır), dış mekân mobilyaları (Dış mekânlarda topluma hizmet veren yerlerde bulunan mobilyalardır). Endüstriyel Mobilyalar; endüstriyel mallar üreten yerlerde imalat sanayi alanında kullanılan mobilyalardır. Ayrıca, mobilyalar görevlerine, yapılarına, amacına, tarzlarına, malzemesine ve üst yüzey işlemlerine göre şu şekilde sınıflandırılabilirler. Mobilya üniteleri yan yana, üst üste uyumlu ve bağımlı olarak geçişi sağlayarak biçimleniyorsa modüler mobilya, biçimlendiği coğrafi bölge tarzına göre İngiliz, İtalyan, İskandinav mobilya, laminasyon tekniğine

göre yapılmışsa lamine mobilya, birçok amaca hizmet verecek şekilde yapılmışsa fonksiyonel mobilya, endüstri dönemi öncesi ve sonrası tarza göre üretilmişse klasik ya da modern mobilya, montaj durumuna göre demonte ya da monteli mobilya, mekânlara göre biçimlendirilmişse mutfak, salon, yatak odası mobilyaları, ofis mobilyaları vb olarak sınıflandırılabilir [2].

Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Kodları (GTİP) esas alınarak oluşturulan mobilya ürün tanımları aşağıda verilmektedir.

GTİP Kodu – Ürün Tanımı

GTİP Altılı Kodu*	GTİP Altılı Adı
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları
940110	Hava taşıtlarında kullanılan türde oturmaya mahsus mobilyalar
940120	Motorlu taşıtlarda kullanılan oturmaya mahsus mobilyalar
940130	Yüksekliği ayarlanabilen döner koltuk-sandalyeler
940140	Yatak haline getirilebilen oturma mobilyası (kamp ve bahçe için hariç)
940151	Hint kamışı/bambudan oturmaya mahsus mobilyalar
940159	Rotan kamışı, sepetçi söğüdü vb. maddelerden oturmaya mahsus mobilyalar
940161	Ahşap iskeletli içi doldurulmuş oturmaya mahsus diğer mobilyalar
940169	Ahşap iskeletli içi doldurulmamış oturmaya mahsus diğer mobilyalar
940171	Metal iskeletli içi doldurulmuş oturmaya mahsus diğer mobilyalar
940179	Metal iskeletli içi doldurulmamış oturmaya mahsus diğer mobilyalar
940180	Oturmaya mahsus diğer mobilyalar
940190	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçalar
9402	Tıp, cerrahi, diş hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları
940210	Dişçi/berber koltukları vb. koltuklar ve aksam, parçaları
940290	Tıp, cerrahi, dişçilikte kullanılan mobilya, masa, karyola vb. aksam/parçalar
9403	Diğer mobilyalar, bunların aksam ve parçaları
940310	Yazıhanelerde kullanılan türde metal mobilyalar
940320	Diğer metal mobilyalar
940330	Yazıhanelerde kullanılan türde ağaç mobilyalar
940340	Mutfaklarda kullanılan türde ahşap mobilyalar
940360	Diğer ahşap mobilyalar
940370	Plastik maddelerden diğer mobilyalar
940381	Hint kamışı/bambudan diğer mobilyalar
940389	Diğer maddelerden diğer mobilyalar
940390	Diğer mobilyalara ait aksam, parçalar
9404	Somyalar, yatak takımı eşyası ve benzeri eşya
940410	Somyalar
940421	Gözenekli kauçuk/plastikten yataklar
940429	Diğer maddelerden yataklar

*Bu raporun hazırlanmasında ve değerlendirilmesinde **GTİP 9401** - Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları, **9402** - Tıp, cerrahi, diş hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları, **9403** - Diğer mobilyalar, aksam ve parçaları ve **9404** - Somya, kanepe, yatak takımı eşyası ve benzeri eşya verileri kullanılmıştır. Ancak **9405** ve **9406** ürün kodlu aydınlatma ve yatak ürünleri bu hesaplama dâhil edilmemiştir.

2012 yılında resmi gazetede yayımlanan “İşyeri Tehlike Sınıfları Listesi”ne göre mobilya tehlike durumu şu şekilde sınıflandırılmıştır.

Altılı tanım	NACE Rev. 2. Mobilya Tehlike Sınıfları Listesi	
31.0	Mobilya imalatı	
31.01	Büro ve mağaza mobilyaları imalatı	
31.01.01	Büro, okul, ibadethane, otel, lokanta, sinema, tiyatro vb. kapalı alanlar için mobilya imalatı (taş, beton, seramikten olanlar hariç) (vestiyer, dosya dolapları, mihraplar, minberler, kürsüler, öğrenci sıraları, büro tipi sandalye ve koltuklar, vb.)	Tehlikeli
31.01.02	Laboratuvarlar ve teknik bürolar için tezgâhların ve mobilyaların imalatı (mikroskop masaları, laboratuvar masaları (vitrinli, gaz memeli, musluk tertibatlı, vb. olsun olmasın), çeker ocaklar, teçhizatsız çizim masaları, vb.)	Tehlikeli
31.01.03	Mağazalar için tezgâh, banko, vitrin, raf, çekmeceli dolap vb. özel mobilya imalatı (laboratuvarlar ve teknik bürolar için olanlar hariç)	Tehlikeli
31.01.04	Büro mobilyalarının iskeletlerinin imalatı	Tehlikeli
31.02	Mutfak mobilyalarının imalatı	
31.02.01	Mutfak mobilyalarının imalatı	Tehlikeli
31.03	Yatak imalatı	
31.03.01	Yatak imalatı (yatak destekleri, kauçuk şişme yatak ve su yatağı hariç)	Tehlikeli
31.03.02	Yatak desteklerinin imalatı (yaylı veya çelik tel ağılı ahşap veya metal iskeletler, ahşap latalı döşenmiş somya bazaları, somya, karyola, vb.)	Tehlikeli
31.09	Diğer mobilyaların imalatı	
31.09.01	Mobilyaların boyanması, verniklenmesi, cilalanması vb. tamamlayıcı işlerin yapılması	Çok Tehlikeli
31.09.02	Sandalyelerin, koltukların vb. döşenmesi gibi tamamlayıcı işlerin yapılması (büro ve ev mobilyalarının yeniden kaplanması hariç)	Tehlikeli
31.09.03	Dikiş makinesi, TV, bilgisayar, vb. için dolap, sehpa, vb. mobilyaların imalatı	Tehlikeli
31.09.04	Yatak odası, yemek odası, banyo dolabı, genç ve çocuk odası takımı, gardırop, vestiyer, vb. imalatı (gömme dolap, masa, zigon, vb. dahil)	Tehlikeli
31.09.05	Sandalye, koltuk, kanepeler, çekyat, divan, vb. iskeletlerinin imalatı (iskeletçiler) (plastik olanlar ile bürolarda kullanılanlar hariç)	Tehlikeli
31.09.06	Park ve bahçelerde kullanılan bank, masa, tabure, sandalye, koltuk, vb. mobilyaların imalatı (plastik olanlar hariç)	Tehlikeli
31.09.07	Sandalye, koltuk, kanepeler, oturma takımı, çekyat, divan, markiz vb. imalatı (plastik olanlar ile bürolarda ve park ve bahçelerde kullanılanlar hariç)	Tehlikeli
31.09.08	Plastikten bank, masa, tabure, sandalye vb. mobilyaların imalatı	Tehlikeli

www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121226-11-1.xls 26 Ara 2012 - 1, EK-1. 2, İŞYERİ TEHLİKE SINIFLARI LİSTESİ. 3, NACE Rev.2_Altılı Kod, NACE Rev.2_Altılı Tanım, Tehlike Sınıfı. 4, A, TARIM, ORMANCILIK

NACE Rev. 2. Kod sistemine göre mobilya imalatı 4 ana başlık altında 15 alt başlıkta toplanmış olup “Tehlike Sınıfları Listesi”nde tehlikeli imalatlar grubunda yer almıştır. Mobilya üst yüzey işlemleri, vernik ve boyaları içeren 31.09.01 NACE kodlu imalat alanı ise çok tehlikeli meslek olarak tanımlanmıştır.

BÖLÜM 01

SEKTÖRÜN TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ YERİ

1. SEKTÖRÜN TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ YERİ

Bu bölümde, sektörün Türkiye ekonomisindeki yeri, girişim/işyeri sayısı, çalışanlar/istihdam durumu, sektörün bölgesel olarak dağılımı, mobilya üretim ve tüketimi, kapasite kullanımı, Ar-Ge ve teknoloji faaliyetleri, sektörün ithalat ve ihracatı, Arap ülkeleri ve yakın çevre komşularına yapılan mobilya ihracatı, mobilya dış ticaret dengesi gibi genel başlıklar sunulmuştur.

Ulusal ve uluslararası pazarlara yönelen Türk mobilya sektöründe panel, masif mobilya, kanepeler, oturma grubu, tablalı mobilya (mutfak, banyo, ofis, yatak odası), bahçe mobilyaları, mobilya aksam ve parçaları, taşıt mobilyaları, hastane mobilyaları, otel mobilyaları, aksesuarlar gibi geniş yelpazede üretim yapılırken, ithal ürün/malzeme kullanımı sınırlı kalmaktadır. Bu yönüyle katma değeri yüksek sektörler arasında yer alan istihdam kapasitesi en yüksek sektörlerden biri olan mobilya sanayi, yurt genelinde her il ve ilçeye dağılmış durumdadır. 1980'lerden sonra Türkiye'deki ekonomik ve sosyal gelişmeler, son 10 yılda hızlı konutlaşma ve kentsel dönüşüm projeleri özellikle büyük metropollerde kaliteli, fonksiyonel ve modern mobilya taleplerini artırmış, bu gelişmeler sektöre ve ülke ekonomisine ivme kazandırmıştır. Ancak, döviz kurunda oluşan artış, iç ve dış pazarda olumsuz etki etmiştir. Türkiye'nin cari fiyatlarla kişi başına düşen geliri, 2005 yılında kişi başı 6.500 dolar iken 2013 yılında % 74 artarak 11.318 dolar olmuştur. Ancak, 2014 programında, kişi başına düşen gelir 10,818 dolar olarak açıklanmıştır. Dolar kurunda 2013 - Kasım 2015 arasında %70'lik sert artış söz konusu olup tüketicinin gerçek alım gücü düşmüştür. Dolar-Lira arasında oluşan fark mobilya sektörünün iç pazarda düşüş-durağanlığına neden olmuştur. Buna rağmen, mobilya ihracatı, bir önceki yıla göre %8 artmış ancak 2015'te %6, 2016'da ise %1'lik düşüş göstermiştir. Satılan mobilya miktarı olarak artmış ancak döviz boyutunda ederi azalmıştır.

Sektörde üretim, dış pazardan daha çok, yaklaşık %95 oranında iç tüketime konu olmaktadır. Türkiye'nin gelişen bir ülke olması ve nüfusun hızla büyümesi, iç pazardaki talebi etkileyen en önemli faktörlerden biri olarak gözükmektedir. Bunun yanında talebin niteliğinde de önemli değişimler meydana gelmektedir. Artan nüfusa bağlı olarak konut ve gelir artışı ile mobilya talebini etkileyen diğer faktörler; yeni evlilikler, eski mobilyaların kullanılamaz hale gelmesi, konut politikası ve anlayışındaki değişiklikler, okullaşma oranının artışı, kentleşmenin hızlanması, moda ve stil değişikliklerine uyum, ofis ve hizmet sektörünün gelişimi mobilya tüketimi etkileyen faktörler olarak sıralanabilir.

Son 20 yıllık süreç değerlendirildiğinde ülkede üretim ve tüketim alışkanlıkları değişmiştir. Bu süreçte, tüketiciler, bireysel beğeni ve zevklerini tatmin etme amaçlı alışveriş yapma eğilimine girmiştir. Bunun doğal sonucu olarak ürünlerin tekil halde satın alımları artmaktadır. Grup mobilya satışları azalmış, kullanıcının ihtiyacı doğrultusunda satın alma eğilimli ve pazarlama süreci hızlanmıştır. Özellikle, geçmiş dönemlerde mobilya mağazacıları teslimiyetçi bir yaklaşımla Ankara, İnegöl ve İstanbul'dan mobilya satın alırlarken bugün satın-almada inisiyatif ele geçirmişlerdir. Pazarlama stratejileri değişmiş ve satılan ürünün üretimi sürecine girilmiştir. İnegöl Mobilya Piyasası raporuna göre; eskiden mağazacıların birer depoları bulunurken bugün depolar ve ürün stoklama mantığı terk edilmiştir. Yine eski dönemlerde mağazacılar mümkün olduğunca bir tek üretici ile ticaret yapma alışkanlıkları edinmişken bugün bu eğilim bırakılmıştır. Bu süreç özellikle büyük ölçekli firmaların katılımı ile hız kazanmıştır. Mobilya ticaretine yeni başlayanlarda ise büyük kapalı alanlarda satış yapma eğilimi gözlenmektedir. Bunların, yeni işe atılmış satış mağazalarında

başarılı olup tutunma oranı % 20'ler civarında; başarısız olanlar ise 2. yılın sonunda piyasadan çekildikleri iddia edilmektedir [3].

Büyük ölçekli işletmeler, kendilerine ait tasarım süreci sonucunda oluşturdukları ürünleri marka değerleri ile piyasaya arz ederken küçük ölçekli firmaların marka değeri taşımayan ürünlere yöneldikleri, esinlenme ve etkilenme sonucu üretim ve satış yaptıkları söylenebilir. İç ve dış pazarlar da büyümeler yaşanırken endüstriyel odun ihtiyacında dışa bağımlılığın yüksek olması, döviz kurlarında yaşanan anlamlı yükselişler, vergi yüklerinin yüksekliği gibi faktörlerle mobilya maliyetlerinde artışlar söz konusudur. Sektörde, marka ve satış sonrası hizmetlerin etkisi ile nihai tüketicilerin çoğunluklu olarak büyük ölçekli firma satışlarına yöneldikleri söylenebilir.

Özetle, mobilya sektörü, ülke ekonomisinde birçok paydaşı ile mühendislik, mimarlık, inşaat, orman ürünleri, metal ve maden, kimya, reklamcılık, ambalaj, basın-yayın, lojistik gibi birçok sektörle doğrudan ilişkisi olan mal ve hizmet grubunun bir araya geldiği endüstri koludur. Diğer taraftan mobilya ürün yaşam döngüsü sürecinde istihdamın en yüksek olduğu iş kollarından birisidir. Türkiye'nin 2023 vizyonu/öngürüsü, pek çok sektörde olduğu gibi mobilya sektöründe de bir ivme oluşturmuştur. Sektör, 10 milyar dolar ihracat ve 25 milyar dolar üretim hacmine ulaşma hedefi koymuş; gelişmelere paralel olarak ileri görüş arayışı ile kendini yenileyen ve güncelleyen bir sektör olmuştur.

1.1. Girişim/İşyeri Sayısı ve İstihdam

Mobilya sektöründe girişim sayısı ve istihdam sayıları yıllar itibarı ile inişli çıkışlı bir seyir arz etmektedir. Girişim/işletme ve çalışanların sayısı genel imalat ve istihdama oranları Tablo 1.1'de verilmiştir.

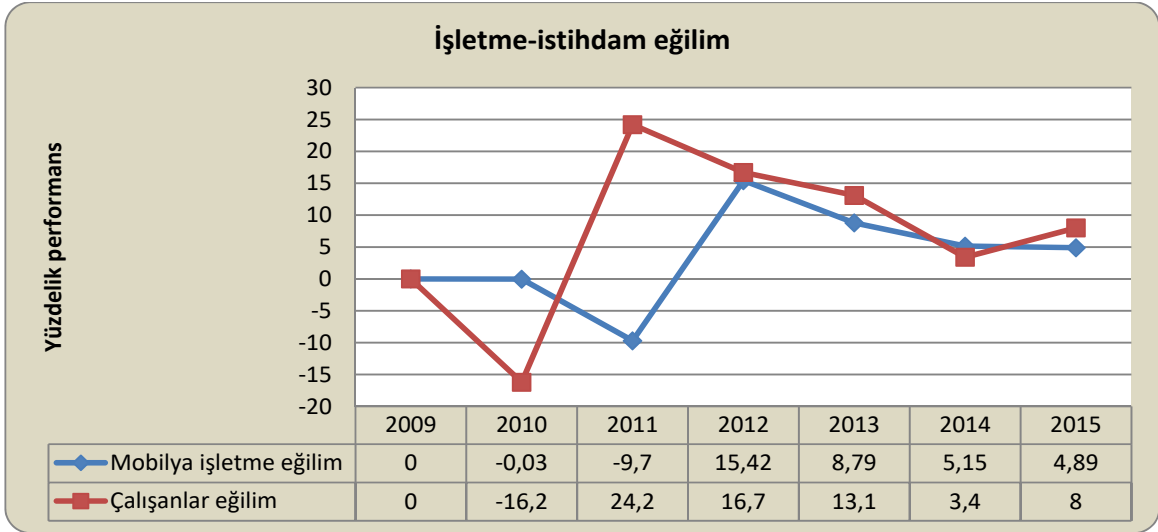
Tablo 1.1. İşyeri sayısı ve istihdam

Parametreler	Yıllar						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Girişim sayısı	34.438	34.427	31.089	35.883	39.036	41.048	43.057
Genel İmalata oranı	8,83	8,83	7,97	9,20	10,01	10,53	11,04
İşletme başı istihdam	3,4	2,9	3,8	3,9	4,0	4,0	4,1
Yıllara göre eğilim	-	-0,03	-9,70	15,42	8,79	5,15	4,89
Ücretli çalışanlar	115.898	97.105	120.580	140.077	159.246	164.723	177.944
Genel istihdama oranı	3,11	2,61	3,24	3,78	4,27	4,42	4,78
Yıllara göre eğilim	0,00	-16,2	24,2	16,7	13,1	3,4	8,0
Genel İmalat Girişim Sayısı							336.862
Genel İmalat istihdam sayısı							3.126.540

Kaynak: TÜİK, İş İstatistikler 2017 [4]

2015 değerlerine göre, mobilya sanayinde 43.057 girişim/işletmede 177.944 sigortalı çalışan vardır. Sektör istihdamın genel istihdama oranı %4,7 iken işletme sayısının genel imalata oranı %11,04'tür. Son yedi yılda sektörde istihdam 115 binden 178 bine anlamlı artış sağlamış, girişim sayısı yaklaşık 35 binden 43 bine yükselmiştir. Girişim sayılarında 2010 ve 2011 yıllarında düşüş, çalışanlarda ise 2010 yılında oluşan sert düşüş dikkat çekicidir. 2015 yılında mobilya imalatında işletme sayısına düşen çalışan sayısı oranı %4,07 genel imalata oranı ise %9,2'dir. İstihdam ve işletme sayılarının yıllara göre performansı Şekil 1.1' de verilmiştir.

Şekil 1-1. Girişim ve istihdamın genel imalata oranı

Mobilya imalat sanayi istihdamı yıllar itibariyle dalgalı bir seyir göstermektedir. Çalışanlar olarak değerlendirme yapıldığında en ciddi düşüş %16 ile 2010 yılında, en yüksek artış ise sert düşüşün ardından %24'lük artış ile 2011 yılında olmuştur. İşletme sayısı olarak değerlendirme yapıldığında 2011 yılında yaklaşık %10'luk bir düşüş yine hemen ardından 2012'de %15'lik artış görülmüştür.

1.2. Sektörün Bölgesel Olarak Dağılımı

Mobilya imalatında faaliyet gösteren işyerleri ve sigortalı sayılarının illere göre dağılımı Tablo 1.2'de verilmiştir. En çok ve en az istihdama sahip iller listeye dâhil edilmiş ve genel toplam verilmiştir.

Tablo 1.2. İllere göre ilk 14 ve son 10, işyeri sayısı ve istihdam

No	İstihdamı en çok olan iller				No	İstihdamı en az olan iller			
	İller	İşyeri sayısı	Sigortalı sayısı	İşletme istihdam oranı		İller	İşyeri sayısı	Sigortalı sayısı	İşletme istihdam oranı
1	İstanbul	5.638	35.962	6,4	1	Ardahan	0	0	0
2	Bursa	2.131	24.450	11,5	2	Bayburt	3	4	1,3
3	Kayseri	1.071	21.819	20,4	3	Tunceli	3	4	1,3
4	Ankara	2.491	15.055	6,0	4	Gümüşhane	4	5	1,2
5	İzmir	1.800	13.133	7,3	5	Ağrı	4	8	2,0
6	Antalya	857	4.526	5,3	6	Hakkâri	4	14	3,5
7	Kocaeli	315	3.963	12,6	7	Edirne	9	15	1,6
8	Adana	505	2.542	5,0	8	İğdır	4	17	4,2
9	Gaziantep	307	2.246	7,3	9	Kilis	3	28	9,3
10	Düzce	92	1.989	21,6	10	Van	9	42	4,6
11	Sakarya	221	1.795	8,1					
12	Manisa	180	1.771	9,8					
13	Denizli	258	1.301	5,0					
14	Hatay	353	1.231	3,5					
Liste toplam		12.068	88.667	8,0		43	137	3,1	
Mobilya imalat genel toplam					Ülke imalat genel toplam				
Girişim sayısı		43.057		4,07	336.862		9,2		
Çalışanlar sayısı		177.944			3.126.540				

Kaynak:TÜİK, İş İstatistikleri 2017 [4]

Mobilya sektöründe istihdamın en yoğun olduğu ilk 11 il sırasıyla İstanbul, Bursa, Kayseri, Ankara, İzmir, Kocaeli, Antalya, Düzce, Sakarya, Mersin ve Hatay olarak sıralanırken, istihdamın en düşük olduğu iller; Ardahan, Bayburt, Tunceli, Gümüşhane, Ağrı, Hakkâri, Edirne, Iğdır, Kilis ve Van'dır. Sektörde işletme başına düşen istihdam % 4,07 iken sıralamada ilk onda bulunan illerin ortalaması %8,0'dir. Her iki ortalama da % 9,2 olan ülke imalat istihdam ortalamasının oldukça altındadır. İllere göre, işletme sayısına düşen istihdam oranlarında en yüksek il %21 ile Düzce olup Kayseri %20, Bursa %11,5, Kocaeli 12,6, Sakarya %8 ile takip etmektedir. En düşük illerden Ardahan'da hiç mobilya üreticisinin olmaması dikkat çekerken, diğer 9 ilde mobilya üreticisi ve istihdam son derece sınırlıdır.

İstanbul bölgesi: Mobilya sektörü muhtelif yerlere dağılmış olmakla beraber en önemli iki merkez İkitelli Organize Sanayi bölgesindeki Masko ve küçük sanayi sitesi Modoko'dur. Dünyada en prestijli 3 mobilya fuarından biri olan İSMOB 100 binin üzerinde katılımcısı ile her yıl Ocak ayında İstanbul'da düzenlenmektedir. Ayrıca, 2016 yılından itibaren yine uluslararası farklı bir mobilya fuarı Beylikdüzü'nde organize edilecektir. İstanbul işletme başına ortalama 6,4 kişilik istihdam düzeyi ile Türkiye genel imalat sektörü ortalamasının altında istihdam yapısına sahiptir.

Düzce Bölgesi: % 22'lik istihdam oranı ile sektörde en yoğunluklu istihdama sahip bölge olup ülke mobilya imalat ortalamasının 5 katı, genel imalat istihdam ortalamasının ise 2 katına denk gelmektedir. Bölge hem iç pazara hem de dış pazara üretim yapmaktadır.

Bursa-İnegöl Bölgesi: Mobilya üretiminin yoğunlaştığı diğer bölge olup gelişme dinamiği yüksektir. Tarihi İpek Yolu üzerinde bulunmasının getirdiği ticari hareketliliği ve hammadde kaynaklarına yakın olmasının avantajını iyi değerlendiren bölge, bugün önemli bir mobilya merkezidir. Sektörün ihracat dağılımında Kayseri ve İstanbul'un ardından üçüncü sıradadır. Bölgenin ihracatta yakaladığı başarı, Bursa-İnegöl'ün mobilyada önemli uluslararası merkez olma yolunda olduğunu göstermektedir. İstihdam düzeyi ortalama %11,5 olup ülke genelinde 2. sıradadır.

Kayseri Bölgesi: Bölgede mobilya sektörünün yükselişi kanepeler, koltuk ve yatak üretimi ile başlamıştır. Teknolojik gelişmeler ve yeni yatırımlarla bugün mobilyanın her dalında üretim yapan firmaları ile Kayseri, Türkiye'nin önemli bir mobilya merkezi haline gelmiştir. TOBB ve TÜİK ihracat verilerine göre Kayseri ülke mobilya ihracatında bir numaralı bölgedir. İşletme başına istihdam ortalaması 20,4 olup Türkiye genel imalatının yaklaşık 2 katıdır.

Ankara Bölgesi: Mobilya üretiminde her zaman önemli bir merkez olmuştur. Siteler 1960'lı yıllarda Marangozlar Odası'nın önderliğinde kurulmuş olup, bugün 5.000 dönüm arazi üzerinde faaliyet gösteren büyük organize sanayi bölgesidir. Bölge küçük ve orta ölçekli mobilya üretimi yapan birçok işletmeyi barındırmaktadır. Ankara mobilya işletmeleri, emek yoğun işletmeler olup, büyük ölçekli üretim yapan firma sayısı oldukça azdır. Bölgenin ciddi altyapı sorunları ve ulaşım sorunu vardır. İşletme başına düşen % 6 kişilik istihdam oranı ile Ankara, ülke genel mobilya imalat sektörünün üstünde ancak genel imalat ortalamasının oldukça altında eleman çalıştırmaktadır. Ankara Siteler bölgesinin yeniden yapılanması 10. Kalınma planında tavsiye edilmiştir. 10. Kalkınma Planına göre; Sitelerin üretim ağının Ankara dışına taşınması, mevcut halinin ise mobilya satış mağazalarına dönüştürülüp alt yapısının güçlendirilmesi ifade edilmiştir. Ayrıca, Kasım 2015'te Siteler Genç İşadamları Derneği "Siteler Geleceğini Arıyor" arayış konferansları ile Siteler sanayicileri ve üniversite işbirliğiyle çözüm arayışları ve bölgenin yeniden oluşumu gündeme getirilmiştir.

İzmir Bölgesi: Karabağlar ve Kısıkköy bölgeleri üretimin yoğunlaştığı merkezler olup, şehir sahip olunan liman, ulaşım kolaylığı ile de ihracatta önemli atılımlar içerisindedir. İşletme başına düşen çalışan sayısı 7,3 kişi ile Türkiye ortalamasının altında istihdam düzeyine sahiptir. Bölgede büyük işletmelerin sayısı oldukça azdır.

Hatay-Mersin Bölgesi: Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye illerinden oluşan TR63 Düzey 2 Bölgesi'nde faaliyet göstermek üzere, 14.07.2009 tarih ve 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı, kurulduğu gün itibariyle sorumluluğunda bulunan bölgenin sosyal ve ekonomik kalkınmasına yönelik araştırma ve planlama çalışmalarına devam edilmektedir [5]. Bu bölgede işletme başına düşen çalışan sayısı yaklaşık 4 kişi olup Türkiye ortalamasının altında istihdam düzeyine sahiptir. Bölgede büyük işletmelerin sayısı oldukça azdır. Bölgenin yaklaşık 9 milyar dolarlık mobilya ithalat hacmi olan Orta Doğu ve Arap ülkelerine yakınlığının gelişimi için etkili rol oynayacağı düşünülmektedir.

1.3. Mobilya Üretim ve Tüketimi

Sanayileşmenin tetiklediği kentleşme oranındaki artış, iş gücüne katılım, ülkemizin içine girmiş olduğu ekonomik kalkınma, milli gelirdeki kayda değer gelişmeye paralel olarak mobilya kullanımı ve tüketimi artmıştır. Yine ülkede inşaat sektöründe oluşan hızlı artış mobilya tüketimini artırmıştır.

Mobilya sektörünün ihracat-ithalat dengesinde artı yönlü olmasının en temel nedeni "üretim merkezli" bir sektör oluşudur. Türkiye'nin 2023'e yönelik makro ekonomik planlarında mobilya sektörü anlamlı yer edinmektedir. Ancak sektör, üretim hacmi, verimlilik ve kapasitesi kullanımına ilişkin önemli sorunlarla karşı karşıyadır. Bu bağlamda hammadde yetersizliği, teknik bilgi ve sermaye eksikliği gibi nedenlerle kapasite kullanımının yetersizliği üretimin düşük kapasitede olmasına neden olmaktadır. AB'de mobilya sektöründe üretim kapasiteleri %90'ları bulurken ülkemizde küçük ölçekli işletmelerde %40, orta ölçekli işletmelerde %55, büyük ölçekli işletmelerde %80 ve sektörün son sekiz yıl ortalaması %70 olup kapasite kullanım oranları tatmin edici düzeyde değildir. Özellikle büyük işletmeler iç talepte azalma olduğu dönemlerde ihracata ağırlık vererek krizden daha az etkilenebilmekte olsalar da kapasite kullanımındaki yetersizlikler önemli bir üretim sorunu olarak varlığını sürdürmektedir.

NACE 31 sınıflamasına göre mobilya üretim ve satış istatistik değerleri ürün gruplarına göre 2015 yılı değerleri Tablo 1.3.'de verilmiştir.

Tablo 1.3. 2015 yılı itibarıyla mobilya üretim ve satış istatistikleri

NACE	Ürün grubu	Parametreler	Değerler	ADB Dolar *
31.00.11	Koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar, esas itibarıyla metal iskeletli	Girişim Sayısı	177	177
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	4.817.198	4.817.198
		Üretim Değeri (TL – \$)	680.139.655	250.051.344
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	4.745.627	4.745.627
		Satış Değeri (TL – \$)	670.926.117	246.664.014
31.00.12	Koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar, esas itibarıyla ahşap iskeletli	Girişim Sayısı	608	608
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	11.276.226	11.276.226
		Üretim Değeri (TL – \$)	3.638.670.500	1.337.746.507
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	9.151.271	9.151.271
		Satış Değeri (TL – \$)	3.485.147.343	1.281.304.170
31.00.13	Diğer oturma gereçleri (koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar)	Girişim Sayısı	33	33
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	808.528	808.528
		Üretim Değeri (TL – \$)	154.624.827	56.847.363
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	806.339	806.339
		Satış Değeri (TL – \$)	153.278.725	56.352.472
31.00.14	Koltukların, sandalyelerin, taburelerin, bankların ve benzeri oturakların parçaları	Girişim Sayısı	36	36
		Üretim Miktarı	-	-
		Üretim Değeri (TL – \$)	241.136.350	88.653.070
		Satış Miktarı	-	-
		Satış Değeri (TL – \$)	249.159.722	91.602.839
31.00.20	Mobilya parçaları (koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar için olanlar hariç)	Girişim Sayısı	217	217
		Üretim Miktarı	-	-
		Üretim Değeri (TL – \$)	1.029.679.609	378.558.680
		Satış Miktarı	-	-
		Satış Değeri (TL – \$)	1.066.926.282	392.252.310
31.01.11	Metal mobilyalar, bürolarda kullanılan	Girişim Sayısı	174	174
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	26.692.331	26.692.331
		Üretim Değeri (TL – \$)	1.257.576.569	462.344.327
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	26.529.685	26.529.685
		Satış Değeri (TL – \$)	1.226.997.687	451.102.091
31.01.12	Ahşap mobilyalar, bürolarda kullanılan	Girişim Sayısı	316	316
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	6.684.528	6.684.528
		Üretim Değeri (TL – \$)	1.174.657.556	431.859.396
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	6.449.080	6.449.080
		Satış Değeri (TL – \$)	1.134.119.902	416.955.846
31.01.13	Ahşap mobilyalar, mağazalar için	Girişim Sayısı	110	110
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	6.050.357	6.050.357
		Üretim Değeri (TL – \$)	421.655.519	155.020.411
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	5.929.418	5.929.418
		Satış Değeri (TL – \$)	416.783.196	153.229.116
31.02.10	Mutfak mobilyaları	Girişim Sayısı	364	364
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	4.026.684	4.026.684
		Üretim Değeri (TL – \$)	828.321.012	304.529.784
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	4.000.667	4.000.667
		Satış Değeri (TL – \$)	823.876.273	302.895.689

31.03.11	Yatak destekleri	Girişim Sayısı	191	191
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	5.134.987	5.134.987
		Üretim Değeri (TL – \$)	1.012.505.755	289.287.359
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	5.007.188	5.007.188
		Satış Değeri (TL – \$)	659.687.798	188.482.228
31.03.12	Yataklar, yatak destekleri hariç	Girişim Sayısı	170	170
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	3.814.127	3.814.127
		Üretim Değeri (TL – \$)	919.465.513	372.244.763
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	3.770.084	3.770.084
		Satış Değeri (TL – \$)	907.840.448	242.532.279
31.09.11	Başka yerde sınıflandırılmamış metal mobilyalar	Girişim Sayısı	64	64
		Üretim Miktarı (Kilogram)	71.024.721	71.024.721
		Üretim Değeri (TL – \$)	376.609.874	138.459.513
		Satış Miktarı (Kilogram)	55.688.449	55.688.449
		Satış Değeri (TL – \$)	381.260.810	140.169.415
31.09.12	Ahşap mobilyalar, yemek odası, yatak odası ve oturma odasında kullanılanlar	Girişim Sayısı	1.062	1.062
		Üretim Miktarı	-	-
		Üretim Değeri (TL – \$)	3.389.219.756	1.246.036.675
		Satış Miktarı	-	-
		Satış Değeri (TL – \$)	3.172.233.510	1.166.262.320
31.09.13	Başka yerde sınıflandırılmamış ahşap mobilyalar	Girişim Sayısı	513	513
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	8.434.041	8.434.041
		Üretim Değeri (TL)	1.458.681.422	536.279.935
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	7.737.646	7.737.646
		Satış Değeri (TL – \$)	1.412.259.378	519.213.007
31.09.14	Mobilyalar, plastik veya diğer malzemelerden (örneğin hasır, sepetçi söğüdü veya bambu gibi)	Girişim Sayısı	57	57
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	13.160.061	13.160.061
		Üretim Değeri (TL – \$)	286.419.235	105.301.189
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	12.480.005	12.480.005
		Satış Değeri (TL – \$)	252.989.605	93.010.884
31.	Nace kod toplam	Girişim Sayısı	3.478	3.478
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	153.489.748	153.489.748
		Üretim Değeri (TL – \$)	15.410.681.739	5.665.691.813
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	142.295.459	142.295.459
		Satış Değeri (TL – \$)	16.013.486.796	5.887.311.322

TÜİK 2017. Sanayi Ürünleri Yıllık Üretim ve Satış İstatistikleri, 2015 Veriler [6]

*2015 Yılı Dolar ortalaması Merkez Bankası verilerine göre 2,72 olarak hesaplanmıştır.

2015 yılında mobilya sektöründe yaklaşık 16 milyar liralık üretim gerçekleştirilmiştir. Sektörün mobilya üretim miktarı ile ilgili son 2 yıldır veri açıklanmamıştır. Ancak, 10. Kalkınma Planı gelecek öngörülerinde üretim miktarı 2016 yılı için 16,3 milyar, 2017 için 19, 2018 yılı içinse 22 milyar lira olarak tahmin edilmiştir.

Türkiye’de mobilya sektörünün genelde küçük ölçekli firmalardan oluşması geleneksel zanaatın sürdürülmesi anlamına gelmekle birlikte siparişe dayalı üretim, satılan ürünün üretilmesi son yıllarda sıklıkla kullanılan üretim şeklidir. Bu durum, stok yönetimi anlamında daha sorunsuz bir strateji olsa da, üretim yönetimi anlamında verimli bir yöntem değildir. Örneğin, İtalya’da

bir yemek odasının her parçası farklı atölyelerde üretilmekte ve montajı markalaşmış uzman firmalar tarafından yapılarak pazarlanmaktadır. Böylece, üretim kapasitesi yükseltilebilmektedir. Bu noktada seri üretim-otomasyon teknolojilerine ağırlık verilmeli, seri üretime geçmiş firmaların belirli konularda uzmanlaşmaları sağlanmalı ve yeni üretim teknolojilerini kullanmaları teşvik edilmelidir. Bu, kapasiteyi arttıracığı gibi, maliyetlerin düşmesine ve kalitenin de yükselmesine neden olacağı düşünülmektedir [5].

Tüketici alışkanlıklarının ve ihtiyaçların değişmesi, gelir düzeyinin artması tüketimi etkilemekte olup doğrudan üretime yansıdığı söylenebilir. 10. Kalkınma Planı Mobilya Sektör Programına göre, üretim ve tüketim arasındaki öngörüler şu şekilde oluşmuştur.

Tablo 1.4. Mobilya sektörü üretim ve tüketim projeksiyonu (Milyon TL)

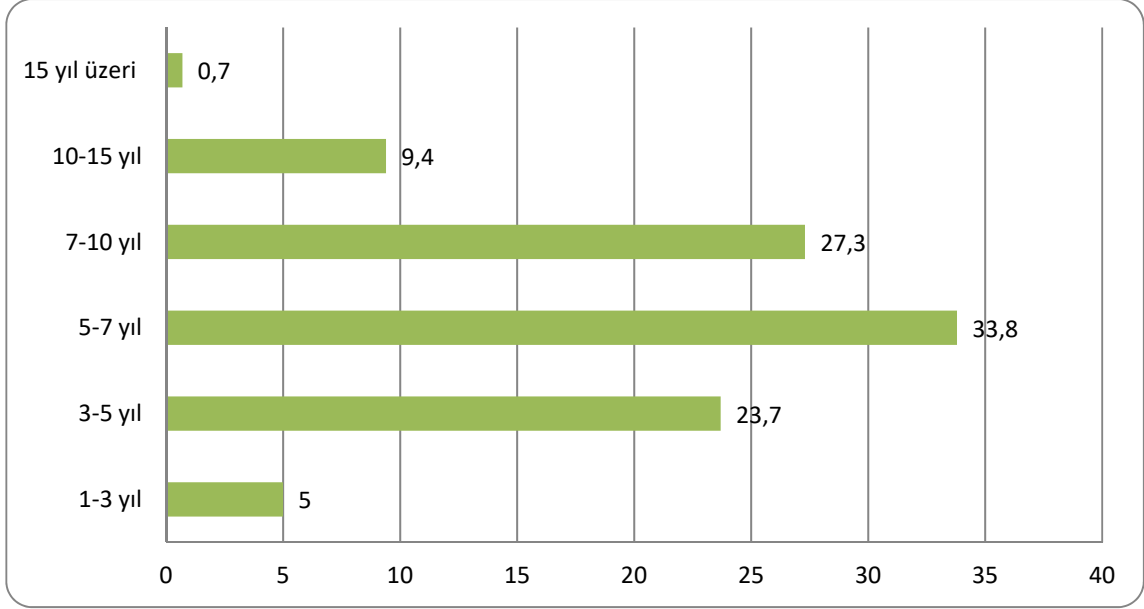
Mobilya	Yıllar			Ortalama artış %	Hedef
	2016	2017	2018	2013-2018	2023
Üretim	16.356	18.842	21.244	13	39.137
Tüketim	13.298	14.903	16.691	11	26.410
Dengesi	3.08	3.939	4.553	12	12.727

Kaynak: 10. Kalkınma Planı, 2015 [7]

Sektörde üretimin 2013-2018 yılları arasında %13 ortalama ile büyüyeceği, buna paralel olarak tüketimde artışın %12 olacağı öngörülmüştür. 2023 hedeflerinde 39 milyar lira üretim, 26 milyar lira tüketim öngörülmüştür. Bu plan doğrultusunda sektör, hedef büyülterek kendine 25 milyar dolar üretim hacmi ve 10 milyar dolar ihracat hedefi koymuştur. Ancak, raporun hazırlığında TL – Dolar kuru 1.68 olarak hesaplanmıştır. 2017 altı aylık dolar ortalaması ise 3,58 TL'dir. Son yıllarda yaşanan ciddi artışlar (2015 % 68, 2016 % 22), konulan hedefe ulaşılması için sektörün daha çok üretim yapması gerektiğini ortaya koymaktadır. Diğer taraftan uluslararası rekabette devamlılık için TL yönlü sert hareketler üretim ve satışta maliyetleri etkilemekte, sektörün öngörülerini zorlaştırmaktadır.

MÜSİAD 2013 [8] raporuna göre son yıllarda tüketicilerin mobilya değiştirme sıklığının arttığı iddia edilmektedir. Bu eğilimin mobilya tüketimine etki eden faktörlerden birisi olduğu söylenebilir. Tüketicilerin mobilya değiştirme sıklığı Şekil 1.2 de verilmiştir.

Şekil 1.2. Mobilya değiştirme sıklığı

MÜSİAD 2013 [8]

MÜSİAD 2013 Mobilya tüketim raporuna göre, 3-10 yıl arası tüketicilerin % 85'i mobilyalarını değiştirdikleri iddia edilebilir. Bu oran oldukça yüksek olup tüketici değişim kararının doğrudan mobilya üretimi ve tüketimi pozitif etkilediği söylenebilir, ancak çevre boyutu olarak değerlendirildiğinde mobilya yaşam ömrünün daha uzun olması gerektiğidir. Buradan hareketle tüketiciyi korumaya yönelik garanti sürelerinin genelde 2 yıl süreli olması bu bilgi ile örtüşmektedir. Ayrıca, son 20 yıldır tüketici alışkanlıkları değişmektedir. Tüketici ihtiyacı olan ürünü almaya yönelmiş olup seçici davranmaktadır. MOSDER 2014 araştırmasına göre [9]; tüketicilerin mobilya satın alırken en çok dikkat ettiği noktalardan biri ödeme koşulları olarak tanımlanmıştır. Aldığı ürünün vade farksız taksitlere bölünmesi, taksit sayısının ortalama 12 ay olması ve indirim gibi uygulamalar, tüketicinin mobilya alma aşamasındaki en önemli nedenlerini oluşturduğu izlenimi vardır. Taksitin senetle ya da kredi kartıyla yapılması, ürün alınan yerin güvenilir olması, satış sonrası hizmet gibi unsurlar mobilya alıcısının karar aşamasını en çok etkileyen maddelerin başında geliyor. Ancak, her iki raporda da mobilya, çevre, tüketici alışkanlıkları ve davranışları konularına yer verilmemiştir. Mobilya kullanımı ve çevre boyutu ile ilgili sorumluluklar, tüketici alışkanlıkları arasında henüz yer edinmediği gibi üretim boyutunda da çok sınırlı kalmaktadır. Sektörde henüz bu duyarlılık oluşmamıştır.

İç pazarda mobilya tüketimini etkileyen diğer önemli faktörler ise inşaat sektöründe ki oluşum ve dönüşüm projeleridir. Türkiye'de inşaat sektörünün gelişimi konut finansman sisteminin kurulması ve kentsel dönüşüm gibi etkenler ile birlikte yıllar itibarıyla konut üretimi ciddi oranlarda artmıştır. Türkiye genelinde alınan konut yapı ruhsatları Tablo 1.5'de verilmiştir.

Tablo 1.5. Alınan konut yapı ruhsatları

Yıllar	A. Yapı sayısı	B. Yüz ölçüm m ²	C. Değer TL	D. Dairesi Sayısı	Birim m ² Fiyat	Bir önceki yıla göre Daire sayısı %
2002	43.430	36.187.021	8.945.190.204	161.920	247	-
2003	50.140	45.516.030	13.626.845.773	202.854	299	25
2004	75.495	69.719.611	24.108.198.467	330.446	346	63
2005	114.254	106.424.587	40.529.421.744	546.618	381	65
2006	114.204	122.909.886	56.195.862.967	600.387	457	10
2007	106.659	125.067.023	61.300.286.560	584.955	490	-3
2008	95.193	103.846.233	59.006.449.177	503.565	568	-14
2009	92.342	100.726.544	54.367.862.313	518.475	540	3
2010	139.616	176.429.366	101.918.036.853	907.451	578	75
2011	101.900	123.621.864	80.755.662.747	650.127	653	-28
2012	107.816	158.749.723	108.976.551.735	771.878	686	19
2013	121.754	175.807.606	126.890.345.650	839.630	722	9
2014	139.541	220.653.829	176.001.825.189	1.031.754	798	23
2015	124.952	188.472.301	159.576.743.337	891.798	847	-14
2016	131.848	202.321.341	184.172.950.675	986.119	910	10,6
14 yıl Toplam	1.559.144	1.956.452.965	1.256.372.233.391	9.527.977	642	5.784,4
2017 Türkiye Nüfusu				79.914.871		
Son 14 yıl üretilen konutun nüfusa oranı				12,02		

Kaynak: TÜİK, Yapı İzin İstatistikleri, 2017 [10].

Son 14 yılda toplamda yaklaşık 1,9 milyar m² farklı bir anlatımla 9,5 milyon konut üretilmiştir. Ülke nüfusu 2017’te 79 milyondur. Üretilen konutun nüfusa oranı 12,02’dir. Sadece 2016’da 910 bin konut üretilmiştir. Bu durum sektörün üretim ve tüketimine yansımakta olup doğal olarak mobilya talebini desteklemekte ve iç pazarı etkilemektedir. Benzer bir durum ofis binaları içinde geçerlidir. Ofis işyeri ruhsat alımlarında öncelikli şehirler İstanbul ve Ankara gelirken Kocaeli, Antalya, Adana gibi şehirler listede öne çıkmaktadır. Son 6 yıl değerlendirmelerine göre ülke genelinde 30 milyon m²’lik ofis alanı üretilmiştir. Ofis ve konut üretimindeki artışlar, ofis ve konut mobilya üretiminde ciddi artışlara neden olduğu söylenebilir.

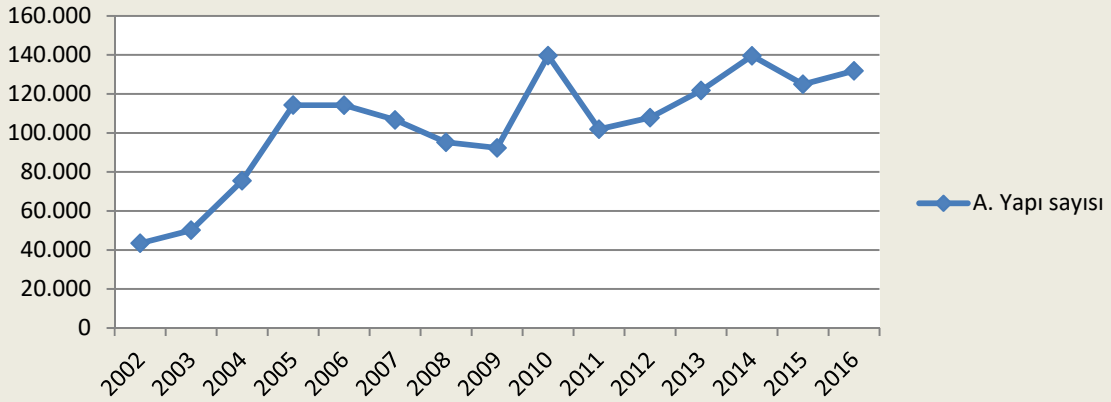
Sektörde en yüksek talep oturma grubu mobilyaları, yemek odası ve ofis mobilyalarına gelmektedir. Ofis mobilyaları için ise talep büyük ölçüde işyeri açılması ve inşaatlarına, ofis otomasyon sistemlerinin kullanımına ve doğal olarak istihdamın artmasına bağlıdır. Bu nedenle esnekliği yüksek tüketim malı olan mobilyaya olan talep ve üretim kapasite kullanım oranları ekonomik dalgalanmalara paralel olarak inişli çıkışlı bir seyir izleyebilmektedir. Sektörün son 10 yıllık süreçte pozitif seyir arz eden büyümesi, inşaat sektöründe oluşabilecek negatif bir durumun iç pazar

daralmasına neden olacağı söylenebilir. Gelecek 10 yıllık süreçte, sektörün iç pazar tüketiminde azalma olacağı ve pazardaki iç tüketimin dış pazara yansıtılması için öngörüler oluşturulması önerilmektedir.

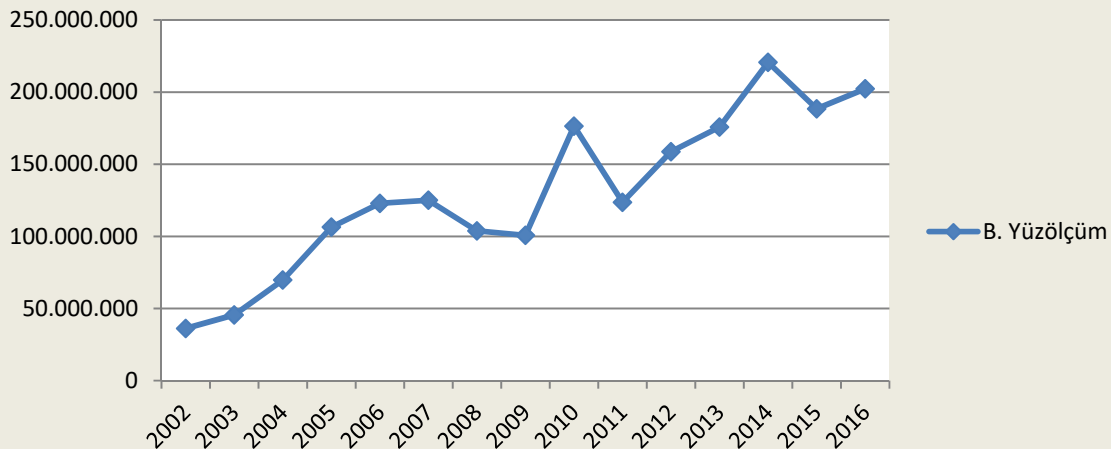
Sonuç olarak, sanayileşmenin tetiklediği kentleşme oranındaki artış, iş gücüne katılım, ülkenin içine girmiş olduğu ekonomik kalkınma süreci, dışa açılım ve milli gelirdeki kayda değer artış gibi gelişmelere paralel olarak mobilya tüketimi artmıştır. Mobilya tüketimini etkileyen faktörler; kişi başına düşen milli gelir, nüfus artış hızı, evlilik sayısı, üretilen konut sayısı, beklentiler (siyasi, ekonomik), kültürel yapı vb. olarak sıralanabilir. Yeni konut inşaatları, ofis binaları, oteller, kültür-sanat-eğlence binaları, alışveriş merkezleri, ticari binalardaki hızlı artışlar mobilya talebini tetiklemiştir. Bununla birlikte, mobilya yenileme, evlilikler ve ihracat - ithalat talepleri diğer tetikleyici unsurlar olarak sıralanmaktadır.

İnşaat yapı sayısı, yüz ölçüm miktarı, değer ve dairesi sayısına ilişkin eğilimleri Şekil 1.3 – 6'da verilmiştir.

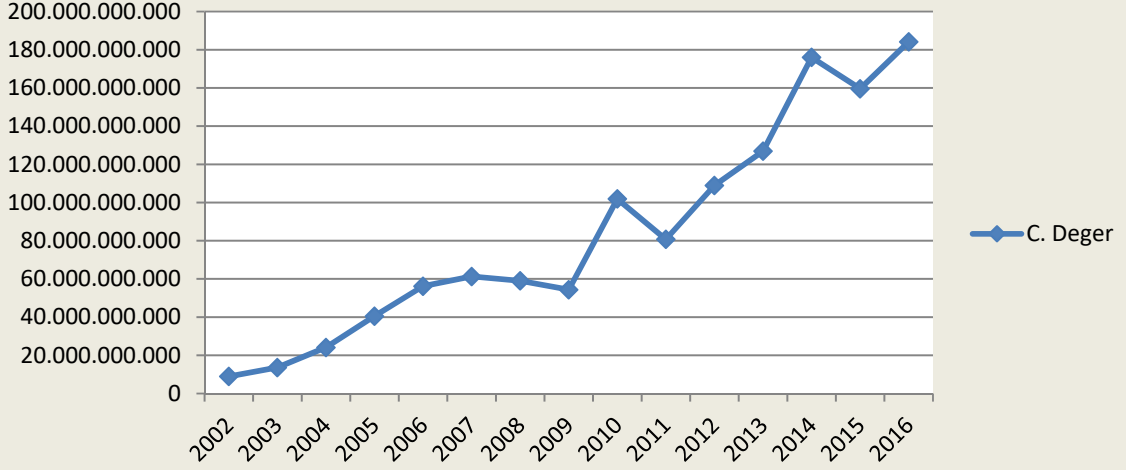
Şekil 1.3. A. Yapı sayısı

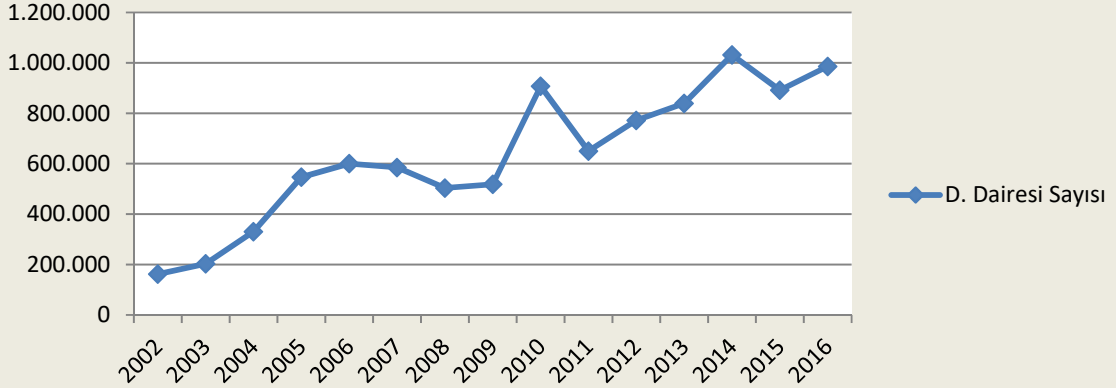
Şekil 1.4. B. Yüzölçüm m²

Şekil 1.5. C. Değer TL

Şekil 1.6. D. Dairesi Sayısı

Konut üretimi değerleri takip edildiğinde yapı sayısı, yüzölçümü, dairesi sayısı ve değer artışları artış eğilimlidir. Özellikle konut fiyatlarında ki süreklilik yönünde artış dikkat çekicidir. İnşaat sektöründe hızlı artış yönlü büyümelerde oluşacak muhtemel bir yavaşlama, durağanlaşma veya küçülme olasılığı vardır. 2010 ve 2015 yıllarındaki düşüşler dikkat çekicidir. Bu konuda mobilya sektörüne, inşaat sektörünün gelecek projeksiyonlarını takip etmesi tavsiye edilmektedir.

1.4. Kapasite Kullanımı

Mobilya sanayinde üretim 2006 yılında 7,3 milyar TL olup 2013'te 15,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. Üretim hacmi parasal değer olarak 2 katından fazladır. Ancak, sektörün bu süreçte tam kapasite çalışmadığı görülmektedir. Mobilya imalatı kapasite kullanım oranları Tablo 1.6'da verilmiştir.

Tablo 1.6. Mobilya imalatı kapasite kullanım oranları

Sanayi	Kapasite kullanım oranları (%) Yıllar								Son 8 yıl ortalama
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Mobilya	66,9	70,4	72,6	69,8	71,4	71,7	70,00	71,4	70,65
Yıllık Değişim %	-2,39	4,93	3,03	-4,01	2,24	0,42	-1,65	2,0	-0,03
Genel İmalat	65,2	72,7	75,4	74,2	74,6	74,3	77,01	77,4	75,16
Yıllık Değişim %	-17,6	10,31	3,58	-1,61	0,53	0,40	3,21	0	-0,99

Kaynak: TCMB [11].

Mobilya imalatı kapasite kullanım oranları 2009 ve 2013 yılları hariç birbirine paralel gitmektedir. 2015 yılında ülke genel imalatında kapasite kullanımı artış gösterirken mobilya imalatında azalma vardır. Son sekiz yıl değerlendirmesine göre %70'lik kapasite kullanım ortalaması söz konusu iken bu değer %75 olan genel imalat kapasite kullanım oranının altında kalmıştır. Sektörün mevcut kapasite kullanım oranları rekabete girdiği ülke oranlarının altında olup yıllardır kapasite kullanım oranını artırmakta zorlandığı söylenebilir. Bu konuda Ar-Ge faaliyetlerine önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bir önceki TOBB Raporunda (2016), mobilya sektöründe tam kapasite çalışmama nedenleri şu şekilde sıralanmıştır. İç talep yetersizliği, dış talep yetersizliği, çalışanlarla ilgili sorunlar, hammadde yetersizliği, finansman yetersizliği ve diğer nedenler olarak tanımlanmıştır. Ancak, son yıllarda Türkiye genelinde inşaat sektöründe ki büyüme iç talebi artırdığı düşünülmektedir. Dış pazar yetersizliği ise Arap ülkelerinin yıllık 20 milyar dolar ithalatı olduğu, yine yakın komşu ülkelerin 10 milyar dolarlık mobilya ithalatları göz önüne alındığı iç dış pazar konusunda sorun olduğu kanaati oluşmamaktadır. Kapasite kullanım oranlarının düşük seyretmesi farklı sorunları düşündürmektedir.

1.5. Sektörde AR-GE ve Teknoloji Faaliyetleri

Sektörde büyük ölçekli işletmelerde gelişmiş üretim teknolojilerinden faydalanılmaktadır. Büyük ölçekli firmaların katılımı ile mobilya imalat sanayinde teknoloji faaliyetleri, araştırma-geliştirme çalışmaları, tasarım ve markalaşma rekabetin en önemli unsurları haline gelmiştir. Bu parametreler sektörün gelişimi ile doğrudan ilişkilidir. Araştırma geliştirme ve teknoloji takibi ile ilgili somut göstergeler patent ve markalardır. Sektörde alınan patent sayısı, marka tescilleri ve tasarım tescilleri ile ilgili veriler Tablo 1.7'de verilmiştir.

Tablo 1.7. Mobilya imalatında alınan patent ve marka sayıları

Yıllar	Patent	Marka
2000	52	200
2005	140	691
2006	252	997
2007	297	2.119
2008	306	1.751
2009	314	1.806
2010	338	1.291
2011	398	1.493
2012	389	2.258
2013	317	2.663
2014	565	3.741
2015	667	3.564
Son 11 yıl Toplam	3.983	22.374

Kaynak: TPE, 2017 [12].

Sektörde tasarım tescilleri, marka tescilleri ve patent sayıları yüksek katma değerli üretim, inovasyon ve markalaşma süreçlerinde önemli parametrelerdir. Buna göre, 2000’de mobilya sanayinde alınan patent sayısı 52 ve marka tescil sayısı ise 200’dür. 2015 yılında ise sektörde alınan patent sayısı 667, marka tescil ise 3.564’tür. Son 11 yıllık değerlendirmelere göre; sektör adına ciddi artış gözlemlenmiş olsa da gelişmiş ülke sayılarına henüz ulaşamadığı söylenebilir. Son yıllarda artış eğilimli bu parametrelerin hız kazanarak devam etmesi sektörün ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabetine pozitif etki edeceği düşünülmektedir.

1.6. Türkiye İhracat ve İthalatı

Türk mobilya sektörüne ait 2014 GTİP kodlama sistemine göre ürün bazında ihracat değerleri sırasıyla Tablo 1.8’de verilmiştir. 9405 ve 9406 GTİP numaralı ürünler listeye dâhil edilmemiştir.

Tablo 1.8. Ürün gruplarına göre Türkiye mobilya ihracatı

GTİP	GTİP Dörtlü Adı	4’lü GTİP ürün grupları, Türkiye İhracat verileri (Bin \$)						
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
9401	Oturmaya Mahsus Mobilyalar Ve Bunların Aksam ve Parçaları	541.763	632.130	646.218	738.600	787.734	746,098	787,745
9402	Tıpta, Cerrahide, Dişçilikte, Veterinerlikte Kullanılan Mobilyalar, Berber Koltuklar Vb	21.469	26.609	32.409	52.211	44.501	29,828	32,151
9403	Diğer Mobilyalar Ve Bunların Aksam ve Parçaları	750.290	894.529	1.113.034	1.325.343	1.456.963	1.351.123	1.281.477
9404	Şilte Mesnetleri, Yatak Takımı Eşyası vb. Eşya (Şilteler, Yorganlar, Diz ve Ayak Örtüleri, Yastıklar,	101.150	105.108	106.909	121.092	132.716	129,745	132,849
Genel Toplam		1.414.672	1.658.376	1.898.570	2.237.246	2.421.905	2.256.793	2.234.221
Yıllık değişim %		18	17,2	14.5	17.8	8,3	-6,8	-1,0

Kaynak TÜİK 2017 [13], Trademap 2017 [14].

Türkiye mobilya sektörü ürün gruplarına göre değerlendirildiğinde, 2010-2014 yıllarında %8 ila %18 arası büyümeler olmuştur. Ancak, 2015 ve 2016’da %1 ve %6’lık düşüşler söz konusudur. 2016 değerlerine göre; en yüksek ihracat 1,2 milyar dolar ile 9403 GTİP’olu ürün bazında en düşük ihracat hacmi ise 9402’nolu ürün grubun da olmuştur. Türkiye’nin ürün gruplarına göre ihracat oranları anlamlı oranda artmış olmasına rağmen Dünya mobilya ihracatını gerçekleştiren ülkeler listesinde bulunan rakip ülkelere göre, hacmi düşük kalmaktadır. 2015 yılında Uzak Doğu’dan ithal edilen ürünlere getirilen %50’ye varan vergi oranı, iç pazarda yerli işletmeleri kuvvetlendirdiği söylenebilir. Ancak, TOBB Mobilya Ürünleri Meclis Toplantılarının da bu yaklaşımın ithal edilen yarı mamul ürünler, aksesuar ve hırdavat malzemelerine de yansıtıldığından iç pazarda tekelliliğe neden olduğu, vergi oranlarının yüksekliğinin ürün maliyetlerinde artışlara neden olduğu, Uzak Doğu pazarından ithalatı önlemeye yönelik korumacı politikanın uzun vadede sektörün ihracatında olumsuz etki edeceği gündeme getirilmiştir.

Ülkelere göre Türkiye mobilya ihracat verileri Tablo 1.9’da verilmiştir.

Tablo 1.9. Ükelere göre Türkiye mobilya ihracatı, performans ve aldığı paylar

No	Ülke Adı	Yıllar (1.000 ABD \$)						2015-2016		2011-2016
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	Performans	%	Kümülatif pay
01	Irak	286.448	396.203	455.149	481.160	428.651	420.228	-2,0	18,8	19,42
04	Almanya	168.837	152.839	143.940	149.232	155.754	167.313	7,4	7,5	7,38
02	Libya	17.494	167.211	237.097	197.656	137.565	80.368	-41,6	3,6	6,59
03	Azerbaycan	108.470	131.495	166.777	178.007	102.189	51.379	-49,7	2,3	5,81
05	Fransa	91.390	85.444	105.689	118.997	126.120	134.145	6,4	6,0	5,21
06	Suudi Arab	42.623	66.677	84.099	116.296	165.242	156.375	-5,4	7,0	4,97
07	Türkmenistan	76.134	61.211	87.962	99.871	83.444	45.466	-45,5	2,0	3,57
09	ABD	26.823	30.335	38.946	66.157	91.216	97.996	7,4	4,4	2,77
10	İngiltere	40.777	49.672	57.597	63.315	63.132	74.042	17,3	3,3	2,74
15	İran	110.754	71.527	31.354	39.428	41.308	40.774	-1,3	1,8	2,64
08	Rusya	49.111	59.347	100.774	77.856	31.595	15.894	-49,7	0,7	2,63
12	Hollanda	56.552	53.156	46.351	46.574	44.417	49.874	12,3	2,2	2,34
14	BAE	18.267	20.865	41.028	40.835	58.050	62.072	6,9	2,8	1,90
16	İtalya	34.100	30.345	33.895	38.649	37.795	42.535	12,5	1,9	1,71
11	Romanya	19.490	18.536	27.977	47.995	44.693	56.678	26,8	2,5	1,69
18	İsrail	23.300	23.419	30.506	33.077	36.962	54.837	48,4	2,5	1,59
13	Gürcistan	28.540	32.126	30.891	43.842	30.801	30.208	-1,9	1,4	1,55
17	Cezayir	13.828	14.272	18.827	37.372	39.189	45.293	15,6	2,0	1,33
22	Belçika	25.440	24.621	22.053	25.567	24.478	31.149	27,3	1,4	1,21
24	Avusturya	25.475	22.634	25.392	22.040	19.849	23.310	17,4	1,0	1,09
19	Kazakistan	19.552	24.318	30.221	29.725	21.896	11.184	-48,9	0,5	1,08
23	İspanya	15.264	11.946	22.353	24.854	23.964	32.912	37,3	1,5	1,03
20	Mısır	14.035	20.494	23.176	27.820	28.870	14.204	-50,8	1,0	1,00
21	KKTC	22.526	21.512	24.036	27.491	-	23.718	-	1,1	0,94
25	Katar	9.657	11.375	18.765	20.480	21.659	27.162	25,4	1,2	0,86
	Liste Toplam	1.344.887	1.601.580	1.904.855	2.054.296	1.848.648	1.798.260	-2,7	80,4	83,4
	Genel 225 Ülke	1.658.376	1.898.570	2.237.246	2.421.905	2.256.793	2.234.221	-1,0	100,0	100
	Yıllık değişim %	17,2	14,5	17,8	8,3	-6,8	-1,0			

Kaynak TÜİK 2017 [15], Trademap, 2017 [14].

2016 yılında Türkiye mobilya ihracatı yaklaşık 2,257 milyar dolar olup, toplam 225 ülkeye yapılmıştır. 2015 ve 2016 yıllarında sırasıyla %6 ve %1'lik düşüşler söz konusudur. İlk 25 ülkeye yapılan ihracat 1,798 milyar dolar olup toplam ihracatın %83,4'üne denk gelmektedir. Parasal değerine göre, listede ilk 5 ülke sırasıyla Irak, Almanya, Libya, Azerbaycan ve Fransa'dır. İhracatta en yüksek artış sırasıyla İsrail (%48,4), Romanya (%26,8), Katar (25,4) sıralanmıştır. Ciddi düşüşlerin olduğu ülkeler ise; Mısır (%50,8), Rusya (%49,7), Azerbaycan (49,7), Kazakistan (%48,4), Türkmenistan (%45,5), Libya (41,6) gibi ülkeler sıralanmıştır. Düşüşte olan ülkelerin genellikle inşaat alanında son 10 yılda hızlı gelişim sürecinde olmaları ve artık durağanlığa girdikleri yönünde izlenim bırakması sektörün gelecek projeksiyonları arasında yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Bir önceki TOBB raporlarına göre, ihracat yapılan ülke sayısı ve ürün volüme (kg) olarak artmış, ancak ihraç edilen ürünün parasal değerinde düşüş olmuştur. Bu durum doğrudan ülkede yaşanan döviz hareketliliği ile ilişkilidir. 2014 yılı döviz ortalaması referans alınmış olsa dahi ihracatın parasal değerinde yaklaşık %80'lik bir artış söz konusu olup anlamlı bir değer oluşturmaktadır.

Arap ülkeleri ve Yakın komşulara ilişkin Türkiye mobilya ihracat verileri Tablo 1.10 ve 1.11’de verilmiştir.

Tablo 1.10. Arap ülkelere Türkiye mobilya ihracatı ve toplam payı

No	Ülke Adı	Yıllar (1.000 ABD \$)				2015-2016	Aldığı pay
		2013	2014	2015	2016	Performans	%
1	Irak	455.149	481.160	428.651	420.228	-2,0	18,8
3	Suudi Arab.	84.099	116.296	165.242	156.375	-5,4	7,0
2	Libya	237.097	197.656	137.565	80.368	-41,6	3,6
4	BAE	41.028	40.835	58.050	62.072	6,9	2,8
5	Cezayir	18.827	37.372	39.189	45.293	15,6	2,0
7	Katar	18.765	20.480	21.659	27.162	25,4	1,2
8	Fas	12.696	16.548	18.679	23.348	25,0	1,0
11	Ürdün	9.766	13.420	13.062	19011	45,5	0,9
10	Lübnan	11.243	14.406	14.712	16878	14,7	0,8
9	Kuveyt	13.111	14.523	16.282	16334	0,3	0,7
14	Umman	2.439	5.947	10.554	15995	51,6	0,7
6	Mısır	23.176	27.820	28.870	14.204	-50,8	0,6
16	Bahreyn	3.954	5.504	7.464	7137	-4,4	0,3
17	Sudan	1.868	3.776	5.574	5635	1,1	0,3
13	Tunus	3.897	6.452	5.508	4797	-12,9	0,2
12	Suriye	2.639	8496	6.090	3051	-49,9	0,1
15	Yemen	3.989	5885	873	1938	122,0	0,1
18	Etiyopya	1.288	1.712	1694	2177	28,5	0,1
19	Moritanya	937	1.519	1157	1630	40,9	0,1
20	Somali	1.467	1.436	3502	2964	-15,4	0,1
Liste Toplam		947.435	1.021.243	984.377	926.597	-5,9	41,47
Yıllık değişim %			7,8	-3,6	-5,9		

Kaynak: TÜİK, ihracat verileri, 2017 [15], Trademap, ihracat verileri, 2017 [14]

Arap ülkelerinin yıllık mobilya ithalatı yaklaşık 20 milyar dolar olup bunun 926 milyon dolarını Türkiye karşılamıştır. 2015 ve 2016 yıllarında %3,6 ve %5,9 oranlarında düşüşler söz konusudur. İhracatta artış yönlü ülkeler Yemen, Ürdün, Fas, Umman, Moritanya gibi ülkeler sıralanırken sektörün en ciddi alıcısı Irak olup pazarın yaklaşık %19’unu oluşturmuştur. Düşüş eğiliminde olan ülkeler ise Mısır, Libya, Suriye, Tunus, Somali gibi ülkeler sıralanmaktadır.

Bu ülkelere ihracatın artırılması ve sektörün koyduğu gelecek beklentilerine ulaşabilmesi için başta komşu ülkeler olmak üzere Ortadoğu, Afrika ve Arap ülkeleri ile ticari ilişkilerin geliştirilmesi ve pazar payının artırılması ihracata olumlu katkı sağlayacaktır. Yakın çevre komşulara mobilya ihracatı ve Türkiye’nin aldığı pay Tablo 1.11’de verilmiştir.

Tablo 1.11. Yakın çevre komşulara Türkiye mobilya ihracatı ve toplam payı

No	Ülke Adı	Yıllar (1.000 ABD \$)				2015-2016	Aldığı pay
		2013	2014	2015	2016	Performans	%
18	Irak	455.149	481.160	428.651	420.228	-2,0	18,8
4	Romanya	27.977	47.995	44.693	56.678	26,8	2,5
7	İsrail	30.506	33.077	36.962	54.837	48,4	2,5
1	Azerbaycan	166.777	178.007	102.189	51.379	-49,7	2,3
2	Türkmenistan	87.962	99.871	83.444	45.466	-45,5	2,0
6	İran	31.354	39.428	41.308	40.774	-1,3	1,8
5	Gürcistan	30.891	43.842	30.801	30.208	-1,9	1,4
12	Bulgaristan	13.903	16.775	16.116	25.959	61,1	1,2
10	Yunanistan	17.539	22.158	19.724	25.147	27,5	1,1
9	K.K.T.C.	24.036	27.491	-	23.718	-	1,1
11	Avusturya	25.392	22.040	19.849	23.310	17,4	1,0
3	Rusya	100.774	77.856	31.595	15.894	-49,7	0,7
17	Özbekistan	5.280	5.181	4.051	13.961	244,6	0,6
14	Makedonya	8.788	12.880	12.295	12.454	1,3	0,6
8	Kazakistan	30.221	29.725	21.896	11.184	-48,9	0,5
13	Ukrayna	16.376	14.801	6.145,00	8.159,00	32,8	0,4
20	Arnavutluk	3.217	3.587	3.854	4.376	13,5	0,2
19	Suriye	2.639	8.496	6.090	3.051	-49,9	0,1
15	Kırgızistan	4.342	5.395	3.833,00	2.741,00	-28,5	0,1
16	Tacikistan	3.503	5260	2.597,00	2.601,00	0,2	0,1
Liste Toplam		1.086.626	1.175.025	916.093	872.125	-4,8	
Yıllık değişim %		-	8,1	-22,0	-4,8		

Kaynak: TÜİK, İhracat verileri, 2017 [15], Trademap, ihracat verileri, 2017 [14]

Yakın komşu çevre ülkelere 2014 yılında mobilya ihracatı; %8,1'lik bir artış göstermiştir. Ancak, 2015 ve 2016 yıllarında sırasıyla %22 ve %4,8 düzeyinde düşüşler olmuştur. En dikkat çekici düşüş kronolojik olarak devam etmekte olan Rusya'dır. Rusya ile 2013 yılında 100 milyon dolarlık ihracat yapılmış, devamında her yıl ihracat değeri düşmüş ve 2016 yılını yaklaşık 16 milyon dolarlık ihracat hacmi ile kapatmıştır. Ülke ihracatının yaklaşık 1/3'ü yakın komşu ülkelere yapılmaktadır.

Sonuç olarak, yakın çevre ve Arap ülkelerinin pazar büyüklüğü 30 milyar dolar civarındadır. Ülke ticaretinin %70'i bu ülkelere yapılmasına rağmen bu pazardan ancak 1,7 milyar dolar fayda sağlanabilmektedir. Hedefleri olan Türkiye mobilya endüstrisi, komşular ve Arap ülkelerine yönelik ticaretini geliştirmesi için çok yönlü stratejiler belirlemesi gerekmektedir. Yakın komşu ve Arap ülkeleri ile ilişkilerin geliştirilmesi 2023 hedeflerini kolaylaştıracağı söylenebilir. Ancak, son yıllarda bölgedeki durum nedeni ile sektör ABD gibi uzak pazarlara yönelmiştir. Bu pazarlarda ise işletmelerin karlılığı düşmüş, satış maliyetleri artmıştır.

Türkiye mobilya ithalatı 2016 GTİP kodlama sistemine göre ürün bazında ithalat değerleri sırasıyla Tablo 1.12'de verilmiştir.

Tablo 1.12. Ürün gruplarına göre Türkiye mobilya ithalatı

GTİP	GTİP Dörtlü Adı	4'lü GTİP ürün grupları, Türkiye İthalat verileri (Bin \$)						
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
9401	Oturmaya Mahsus Mobilyalar Ve Bunların Aksam ve Parçaları	405.369	465.424	410.228	451.414	474.966	426,783	301,892
9402	Tıpta, Cerrahide, Dişçilikte, Veterinerlikte Kullanılan Mobilyalar, Berber Koltuklar Vb	27.218	32.296	26.976	26.469	37.285	29,815	32,656
9403	Diğer Mobilyalar Ve Bunların Aksam ve Parçaları	242.083	348.733	289.724	374.672	352.095	305,812	212,003
9404	Şilte Mesnetleri, Yatak Takımı Eşyası vb. Eşya (Şilteler, Yorganlar, Diz ve Ayak Örtüleri, Yastıklar,	63.825	94.937	90.405	116.098	127.363	88,189	59,221
Genel Toplam		738.496	941.391	817.334	968.655	991.709	850.599	605.772
Yıllık değişim %		24,32	21,6	-13,2	18,5	2,4	-14,2	-28,8

Kaynak TÜİK 2017 [16], Trademap 2017 [17].

2010, 2011 ve 2013'te ülke ithalatında anlamlı artış, 2014'te ise %2,4'lük artış söz konusu iken 2012, 2015 ve 2016 yılları arasında sırasıyla %13 ile %28,8 arasında ciddi düşüşler yaşanmıştır. 2016 yılı düşüşü son derece dikkat çekici olup son 20 yılda bu büyüklükte bir hareket sektörde yaşanmamıştır. Genel toplamda 2016 yılında 605,7 milyon dolar mobilya ithalatı gerçekleştirilirken 9401 numaralı **ürün grubu** 301 milyon dolar hacim ile en yüksek, 9402'nolu ürün grubu ise 32,6 milyonluk hacim ile en düşük ithalat hacmini oluşturmuştur. Türkiye'nin ürün gruplarına göre ihracat oranları anlamlı artış gösterirken ithalatta inişli çıkışlı, seyir izlemesi dikkat çekicidir. İhracatını artırmak isteyen Türkiye ithalatının düşük seyretmesi olumludur.

Ülkelere göre Türkiye mobilya ithalatı Tablo 1.13'te verilmiştir.

Tablo 1.13. Ülkelere göre Türkiye mobilya ithalatı, performans ve aldığı paylar

No	Ülke Adı	Yıllar (1.000 ABD \$)						2015-2016		2011-2016 Kümülatif pay
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	Performans	%	
01	Çin	343.857	297.720	333.947	349.251	277.152	76.942	-72,24	12,70	35,0
02	İtalya	93.429	83.514	118.818	108.747	88.172	88.179	0,01	14,56	12,1
03	Almanya	87.802	76.248	103.658	96.051	86.866	78.878	-9,20	13,02	11,0
04	Polonya	51.446	48.646	56.753	52.118	49.672	50.287	1,24	8,30	6,4
05	Fransa	42.482	38.614	42.929	39.343	35.625	34.602	-2,87	5,71	4,9
06	İspanya	39.841	30.707	44.914	31.658	15.277	15.324	0,31	2,53	3,7
07	Romanya	27.122	26.868	30.781	31.896	33.921	22.657	-33,21	3,74	3,6
08	Vietnam	20.609	16.318	18.652	21.747	19.837	8.169	-58,82	1,35	2,2
09	ABD	15.349	13.094	16.354	16.348	20.141	15.813	-21,49	2,61	2,0
10	Japonya	16.905	20.752	15.184	13.479	11.999	11.424	-4,79	1,89	1,9
11	Endonezya	21.438	16.189	17.194	19.059	14.411	5.005	-65,27	0,83	1,9
12	Bulgaristan	8.120	6.060	9.648	11.710	20.819	28.046	34,71	4,63	1,8
13	Britanya	21.955	11.524	9.330	9.357	12.042	11.424	-5,13	1,89	1,6
14	Çek Cum.	8.430	9.158	10.800	17.776	12.394	15.747	27,05	2,60	1,5
15	Güney Kore	8.127	5.236	5.288	11.828	18.981	16.213	-14,58	2,68	1,4
16	Hindistan	11.852	10.842	11.950	14.952	8.744	6.799	-22,24	1,12	1,4
17	Litvanya	7.065	8.049	9.429	7.859	9.337	10.569	13,19	1,74	1,1
18	İsveç	10.371	7.217	9.338	8.584	9.715	7.792	-19,79	1,29	1,1
19	Malezya	8.422	6.983	8.232	6.877	5.049	13.637	170,09	2,25	1,0
20	Macaristan	6.412	5.626	7.221	8.607	9.898	9.193	-7,12	1,52	1,0
21	Slovakya	10.386	7.199	6.443	7.336	6.695	7.494	11,93	1,24	0,9
22	Danimarka	5.579	4.073	5.733	7.920	5.345	5.789	8,31	0,96	0,7
23	Hollanda	4.712	4.730	4.698	4.399	5.161	7.097	37,51	1,17	0,6
24	Avusturya	7.773	6.195	5.869	5.605	2.636	2.525	-4,21	0,42	0,6
25	Belçika	2.331	2.365	3.265	6.056	3.025	3.732	23,37	0,62	0,4
	Liste Toplam	881.815	763.927	906.428	908.563	782.914	553.337	-29,32	91,34	100,0
	Genel 130 Ülke	941.391	817.334	968.655	991.709	850.599	605.772	-28,78	100,00	4.796.984
	Yıllık değişim %	21,6	-13,2	18,5	2,4	-14,2	-28,8			

Kaynak: Trademap 2017 [17], TÜİK 2017 [18].

2011, 2013 ve 2014 yıllarında %2,4 ila 21,6 arasında büyüme, 2012, 2014 ve 2015 yıllarında ise düşüş eğilimli bir eğilim söz konusu olup 2016 mobilya ithalatı 130 ülkeden yaklaşık 605 milyon dolar değerinde yapılmıştır. İthalatın yaklaşık % 91'inin ilk 25 ülkeden yapılması dikkat çekici olmasına rağmen son yıllarda ithalat yapılan ülke sayısı artmıştır. İlk beş ülke; Çin, İtalya, Almanya, Polonya ve Fransa'dır. Türkiye ithalatının %35'lik bölümünün Çin'den yapılması anlamlıdır. Bir önceki yıl karşılaştırmalarına göre, ciddi düşüş içinde olan ülkeler; Çin, Vietnam ve Endonezya'dır. Bu ülkelerden yapılan ithalatın düşmesine etki eden faktör 2015 yılında Uzak Doğu'dan ithal edilen ürünlere yönelik getirilen vergi artışı olduğu tahmin edilmektedir. Ancak, Romanya, İsveç, Macaristan, Britanya gibi ülkelerden ithal edilen ürün sayısında da azalma olduğu görülmüştür. Artış yönlü dikkat çekici ülkeler ise; Malezya, Bulgaristan, Slovakya, Çekoslovakya gibi ülkeler sıralanmaktadır.

1.7. Dış Ticaret Dengesi

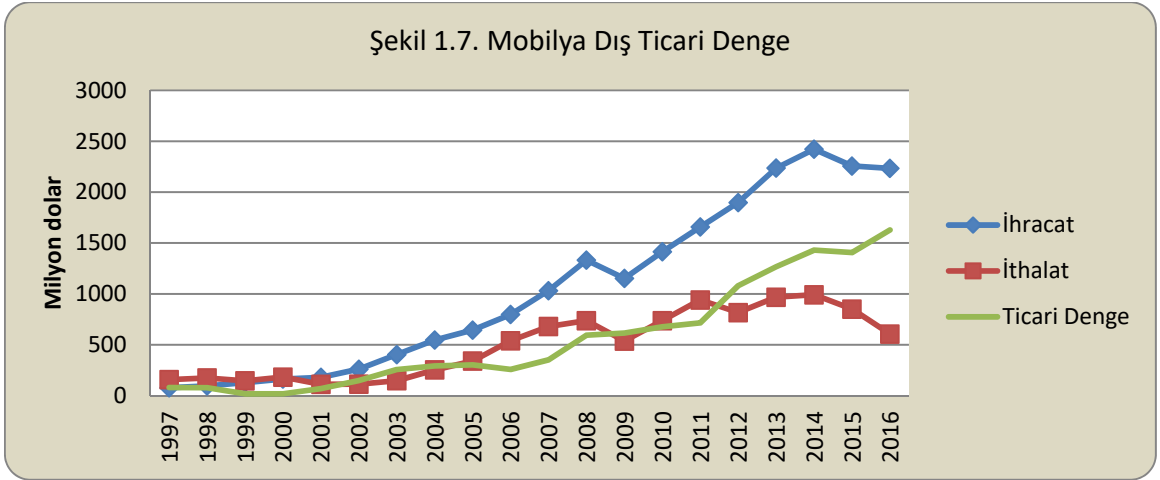
Tablo 1.14. Türkiye mobilya sanayi dış ticaret dengesi

Faktörler	Yıl (Milyon USA Dolar)												Toplam 1997-2016
	1997-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
İhracat	2.506	798	1.032	1.332	1.153	1.414	1.658	1.898	2.237	2.422	2.257	2.234	20.941
İthalat	1.630	540	680	738	537	738	941	817	968	992	851	606	10.038
Ticari Denge	1.070	258	352	594	616	676	716	1.081	1.268	1.430	1.406	1.628	11.095
Karşılama Oranı %	43	32	34	45	53	50	47	57	57	59	62	73	51.00

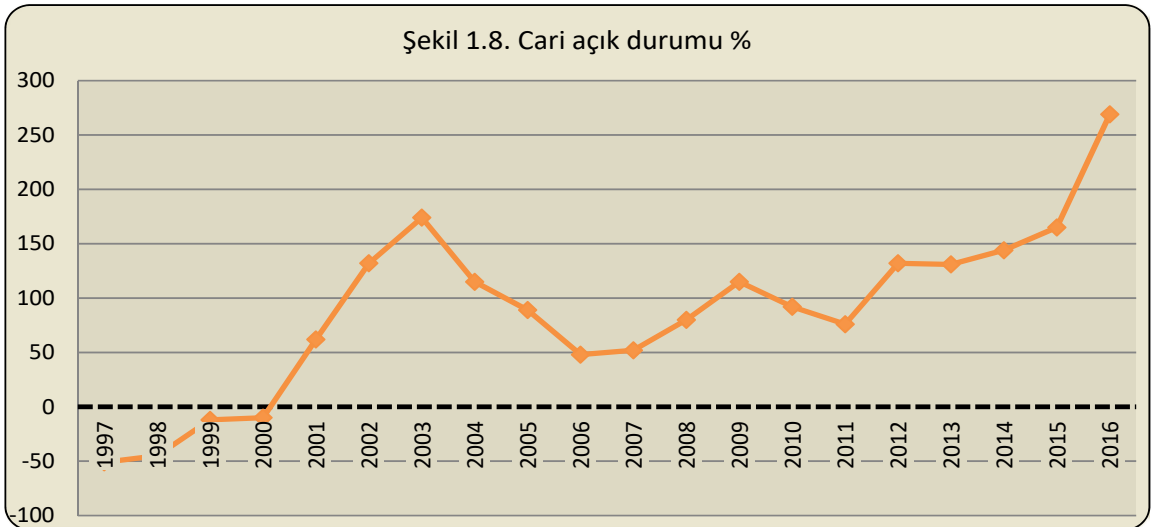
Trademap, 2017 [14 ve 17], DTM 2012 [19].

Son 20 yıllık Türkiye dış ticareti değerlendirildiğinde toplamda 20,9 milyar dolar ihracat, 10,0 milyar dolar ise ithalat yapılmıştır. İhracat ithalat dengesi ise 10,0 milyar dolar olup %51 karşılama oranına sahiptir. İthalat ihracat dengesi Şekil 1.7'de cari açık durumu ise Şekil 1.8'da verilmiştir

Şekil 1.7. Mobilya Dış Ticari Denge

Şekil 1.8. Cari açık durumu %

1.8. Sektörde Üretim Maliyetleri

Sektör; son yıllarda döviz kurunun değer kazanması nedeniyle ihracatta sıkıntı ve maliyetlerde artış ile karşı karşıya kalmıştır. Ayrıca, uygulanmakta olan vergilerin yüksekliği maliyetler üzerinde olumsuz etken olarak ön plana çıkmaktadır. Sektörde % 18 katma değer vergisi (KDV) uygulanmakta olup geçici olarak vergi oranı 2016'da %8'e düşürülmüştür. Önemle belirtilmesi gereken bir diğer nokta ise sektörde SGK primlerinin yüksek olmasıdır. TOBB Mobilya Ürünleri Meclis toplantılarında konu ile ilgili gündemler oluşturulmuş primlerin uluslararası uygulamalar ve ülke gerçekleri doğrultusunda yeniden düzenlenmesi kanaatine varılmıştır.

Bununla birlikte, hammaddenin işletmeye uzaklığı, üretim elemanlarının yetersizliği, enflasyonist baskı, ücret artışları, üretim firesi gibi etkiler de maliyeti yukarıya çeken diğer faktörler olarak sıralanmaktadır. Enerji maliyetleri, işletmeler için ciddi boyutlardadır. Bu nedenle enerji fiyatlarında sektör üreticilerine yönelik düzenlemeler getirilmesi önemlidir. Ayrıca sektörde Dünyanın en pahalı taşımacılığı olan karayolu taşımacılığı kullanılmakta, mobilyalarda meydana gelen hasarların önemli bir bölümünün nakliye kaynaklı olduğu düşünüldüğünde maliyetler daha da artmaktadır. Maliyeti etki eden bu maddelere ek olarak; mobilya sektöründe gelişen/değişen teknoloji, yenilikçilik (inovasyon) ile tüketici alışkanlıkları değişmekte; bu durum ise üretim alışkanlıklarını değiştirmektedir. Bu geçiş, mobilya üretim maliyetlerinin yeniden gözden geçirilmesini gerektirmiştir. Üretim maliyetleri geniş ürün yelpazesine sahip mobilya sektöründe ürün gruplarına göre; panel mobilya, mutfak mobilyaları, döşemeli mobilyalar, masif mobilya, ofis mobilyaları gibi farklılıklar arz etmektedir. Özellikle devlet ihalelerinde ofis mobilya maliyetlerine yönelik analiz şu şekilde öngörülmüştür.

1.8.2. Kamu Kurumları için Ofis Mobilyaları Maliyet Analizi

Ofis Mobilyaları Sanayi İşadamları Derneği (OMSİAD) YK. 2016/0123 sayılı 19.10.2016 tarihli yazısına istinaden Ofis Mobilya Sektörünün iç piyasada ki en önemli alıcısı Kamu Kurumlarına ofis mobilyaları satışında kaynak olarak kullanılmak üzere Ofis Mobilyaları Maliyet Hesabı Raporu'nun hazırlanması Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Mobilya Ürünleri Sektör Meclisinden talep edilmiştir. Konu temel 3 başlıkta toplanmıştır. Buna göre;

Oturma Mobilyaları:

- Dikişli Döşemeli Ürünler (Kapalı İskeletli Kanepeler, Sabit Minderli),
- Dikişli Döşeme Ürünler (Çalışma Koltukları),
- Hakiki Deri Dikişli Döşeme Ürünler (Çalışma Koltukları),
- Çakmalı Ürünler (Çalışma Koltukları),

Panel Mobilyalar

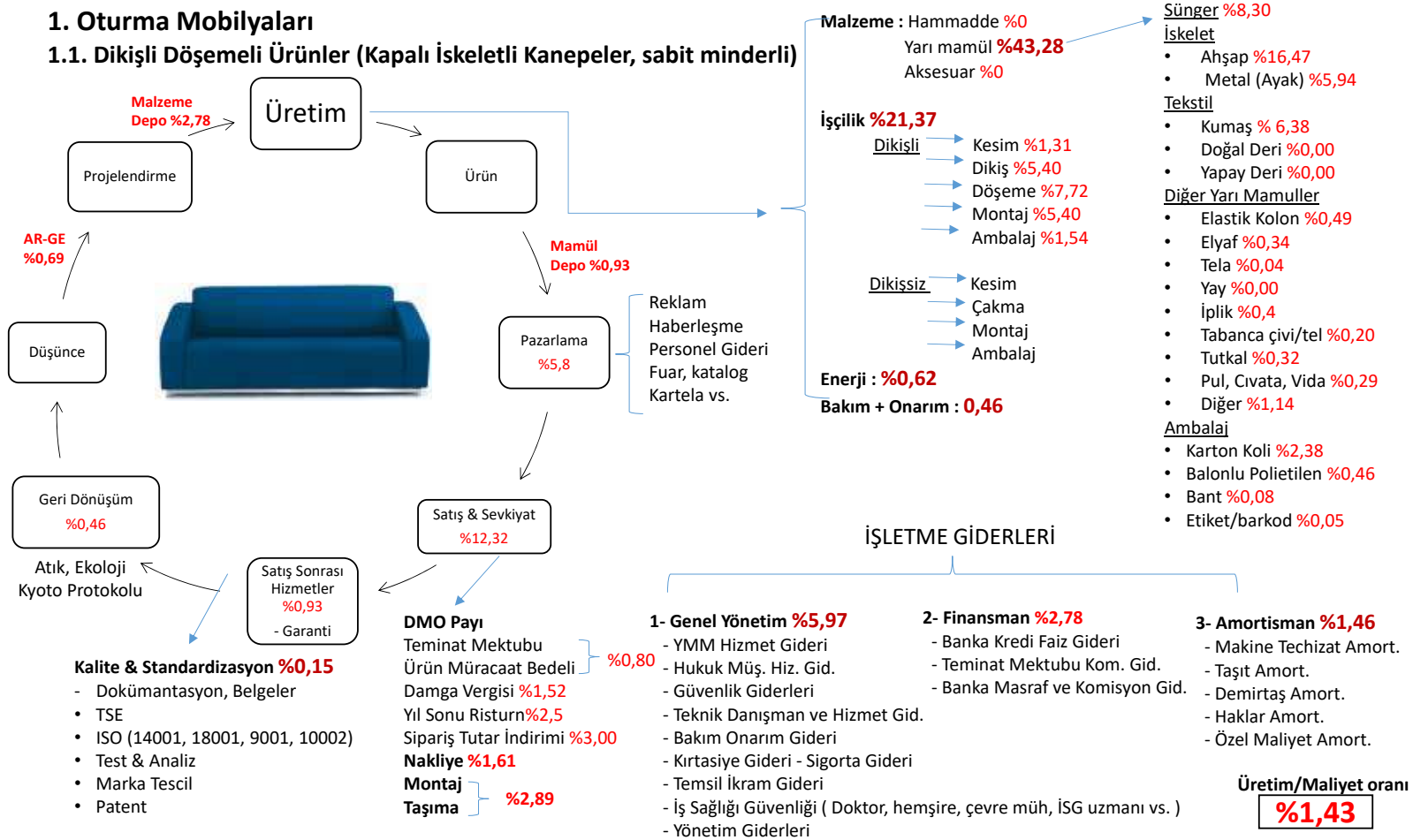
- Suntalam (Melamin) Masa + Keson,
- Laminant/suntalam Masa + Keson,
- Kaplamalı Makam Takımı,
- Kaplamalı-LAKE Makam Takımı,

Metal Mobilyalar

- Metal Dosya Dolabı,
- Compact Arşiv Dolabı 3'lü (Çift Taraf Volanlı),

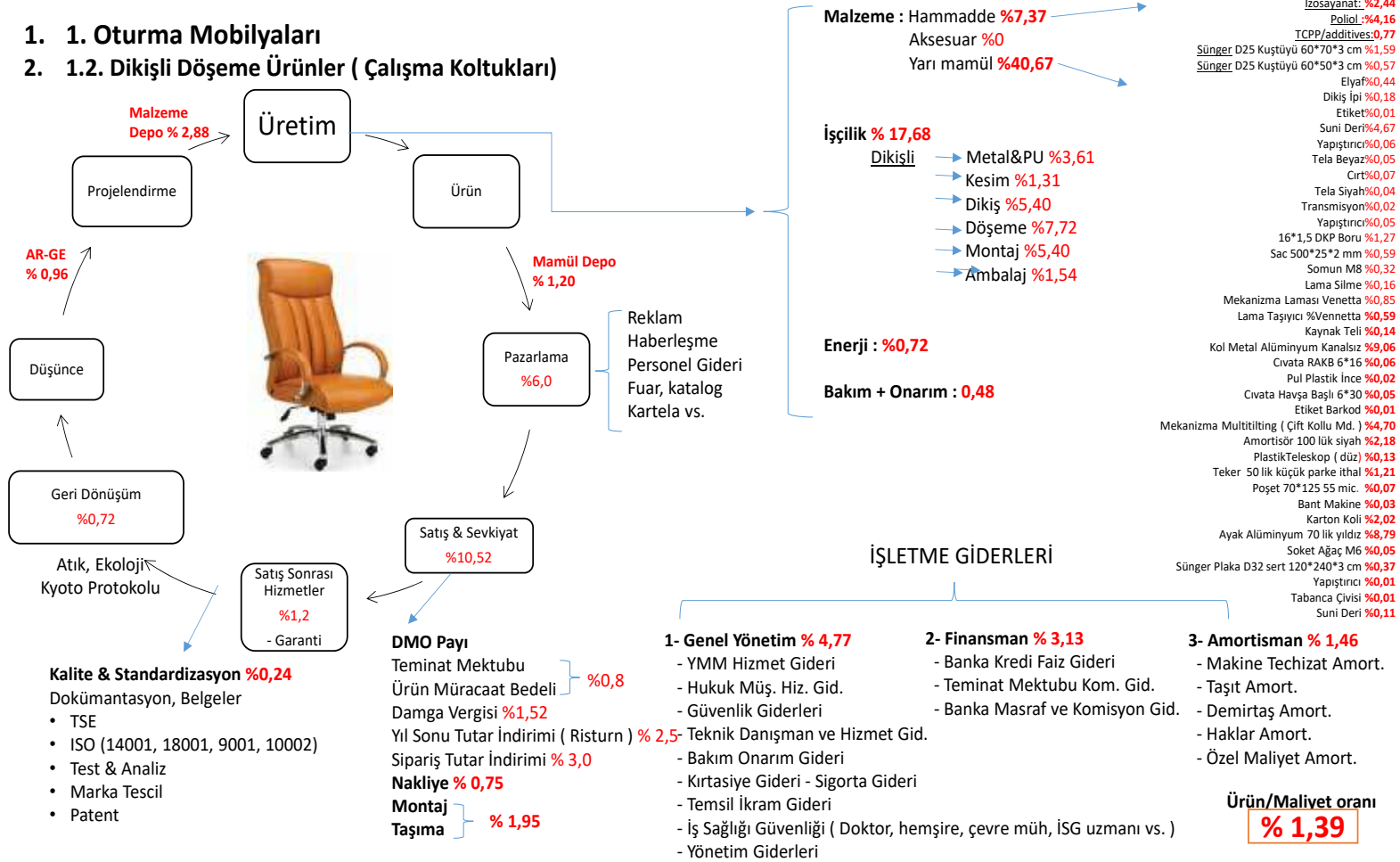
1. Oturma Mobilyaları

1.1. Dikişli Döşemeli Ürünler (Kapalı İskeletli Kanepeler, sabit minderli)

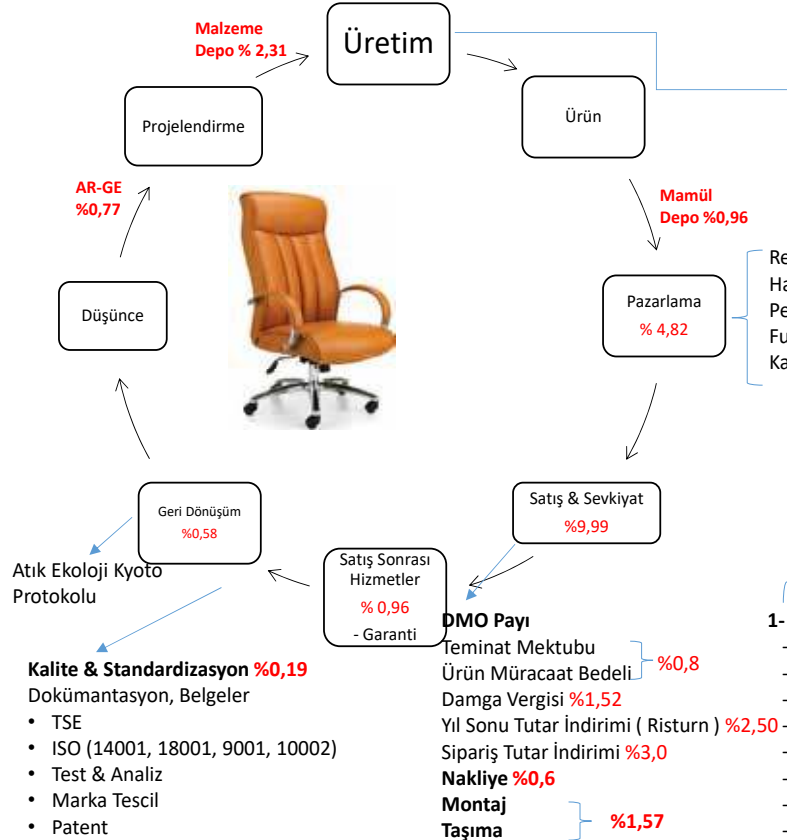
1. 1. Oturma Mobilyaları

2. 1.2. Dikişli Döşeme Ürünler (Çalışma Koltukları)

1. Oturma Mobilyaları

1.3. Hakiki Deri Dikişli Döşeme Ürünler (Çalışma Koltukları)

Malzeme : Hammadde % 5,92
Aksesuar %0
Yarı mamül % 48,77

İşçilik % 16,24
Dikişli

Enerji : %0,58
Bakım + Onarım : 0,39

İŞLETME GİDERLERİ

1- Genel Yönetim % 3,83

- YMM Hizmet Gideri
- Hukuk Müş. Hiz. Gid.
- Güvenlik Giderleri
- Teknik Danışman ve Hizmet Gid.
- Bakım Onarım Gideri
- Kırtasiye Gideri - Sigorta Gideri
- Temsil İkram Gideri
- İş Sağlığı Güvenliği (Doktor, hemşire, çevre müh, İSG uzmanı vs.)
- Yönetim Giderleri

2- Finansman %2,51

- Banka Kredi Faiz Gideri
- Teminat Mektubu Kom. Gid.
- Banka Masraf ve Komisyon Gid.

3- Amortisman % 1,17

- Makine Teçhizat Amort.
- Taşıt Amort.
- Demirtaş Amort.
- Haklar Amort.
- Özel Maliyet Amort.

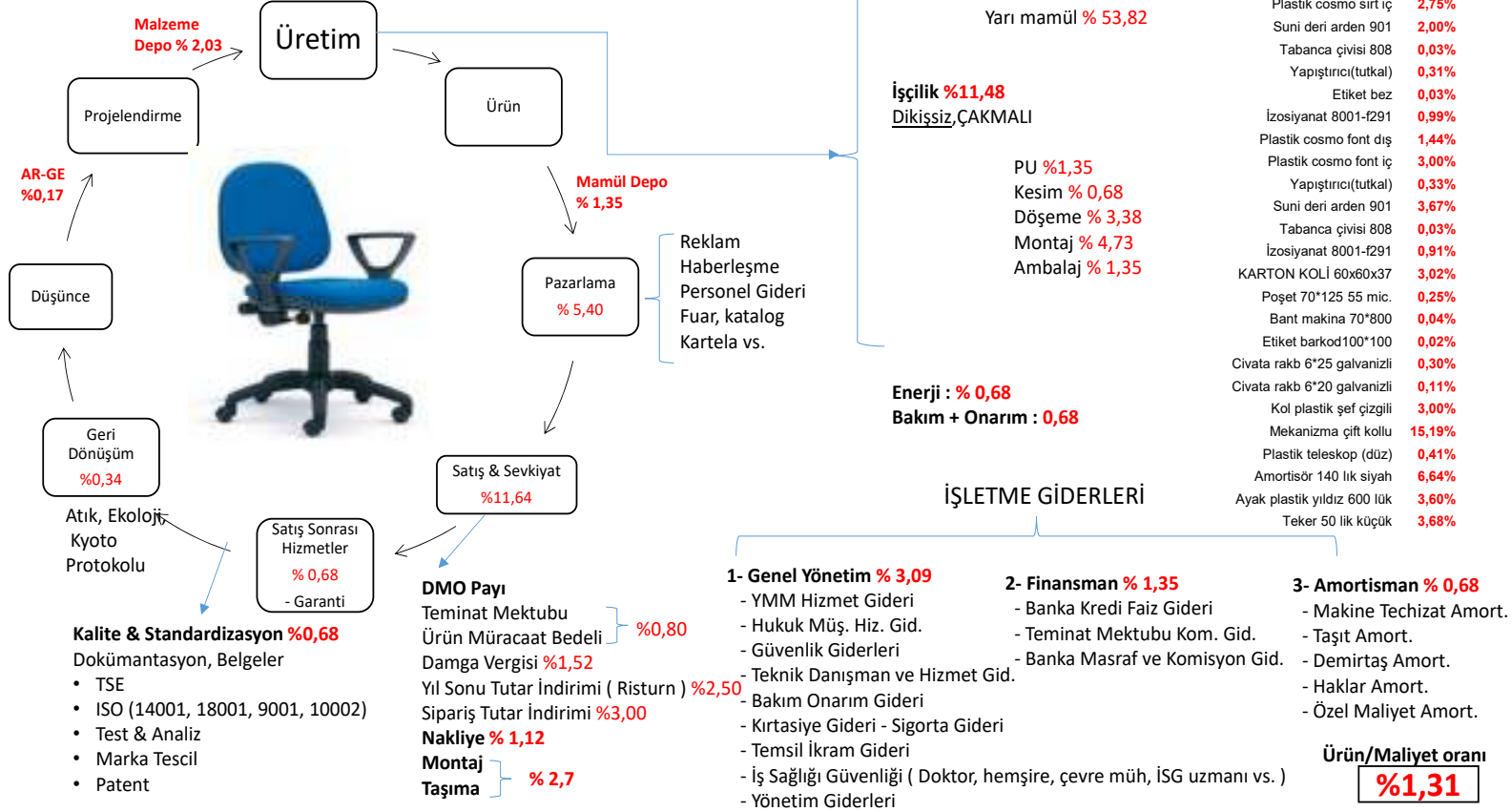
Ürün/Maliyet oranı

%1,32

Izosiyanat	1,96%
Poliol	3,34%
Tcpp&additives	0,62%
Sünger d25 kuştüyu	1,28%
Sünger d25 kuştüyu	0,46%
Elyaf en:220 cm	0,35%
Dikiş ipi durafix	0,14%
Etiket bez	0,01%
Hakiki deri/ SUNI DERİ	19,85%
Yapıştırıcı(tutkal)	0,05%
Tela beyaz 30	0,04%
Cirt 50 mm siyah	0,06%
Tela siyah 50	0,03%
Transmisyon	0,02%
Yapıştırıcı(tutkal)	0,04%
16*1,5 dkp boru	1,02%
Sac 500*25*2 mm	0,47%
Somun m8 boru	0,26%
Lama silme 25*5	0,13%
Mekanizma laması	0,68%
Lama taşıyıcı	0,47%
Kaynak teli	0,11%
Çektirme ipi	0,04%
Kol metal alüminyum	7,28%
Civata rakb 6*16	0,05%
Pul plastik ince	0,02%
Civata havşa	0,04%
Etiket barkod	0,01%
Mekanizma multital	3,78%
Amortisör 100	1,75%
Plastik teleskop	0,10%
Teker 50 lik küçük	0,97%
Poşet 70*125 55 mic.	0,06%
Bant makina	0,02%
Karton koli	1,62%
Ayak alüminyum 70	7,06%
Soket ağaç m6	0,04%
Sünger plaka	0,30%
Yapıştırıcı(tutkal)	0,01%
Tabanca çivisi 806	0,01%
Suni deri arden 901	0,09%
Civata havşa başlı	0,06%

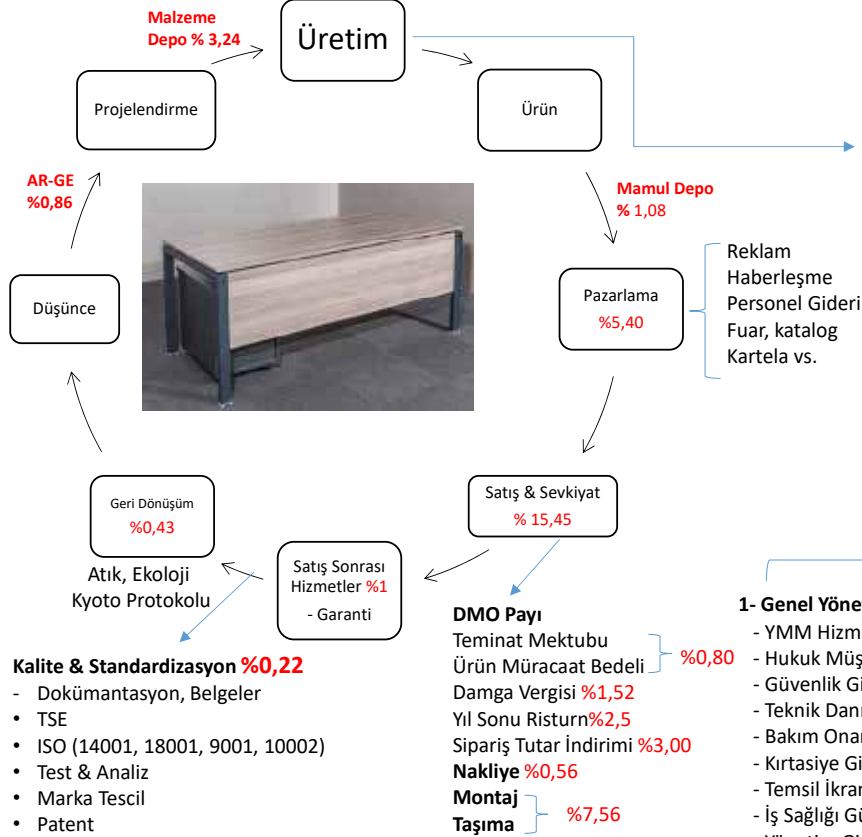
1. Oturma Mobilyaları

1.4. Çakmalı Ürünler (Çalışma Koltukları)

2. Panel Mobilyalar

2.1. Suntalam (Melamin) Masa + Keson

Malzeme : Hammadde % 0

Yarımamül % 29,45

Aksesuar % 11,37

Ambalaj % 1,21

İşçilik % 20,96

Ahşap

- Kesim %1,25
- Pres %0,0
- Delik %1,87
- Kenar Bantlama %1,25
- İç Montaj 1,87

Metal

- Kesim %2,72
- Büküm %1,36
- Kaynak %5,44
- Boya %4,08

Ambalaj/aks. %1,14

Enerji : % 1,08

Bakım + Onarım : % 0,43

İŞLETME GİDERLERİ

1- Genel Yönetim %3,45

- YMM Hizmet Gideri
- Hukuk Müş. Hiz. Gid.
- Güvenlik Giderleri
- Teknik Danışman ve Hizmet Gid.
- Bakım Onarım Gideri
- Kırtasiye Gideri - Sigorta Gideri
- Temsil İkram Gideri
- İş Sağlığı Güvenliği (Doktor, hemşire, çevre müh, İSG uzmanı vs.)
- Yönetim Giderleri

2- Finansman %2,81

- Banka Kredi Faiz Gideri
- Teminat Mektubu Kom. Gid.
- Banka Masraf ve Komisyon Gid.

3- Amortisman %1,06

- Makine Teçhizat Amort.
- Taşıt Amort.
- Demirtaş Amort.
- Haklar Amort.
- Özel Maliyet Amort.

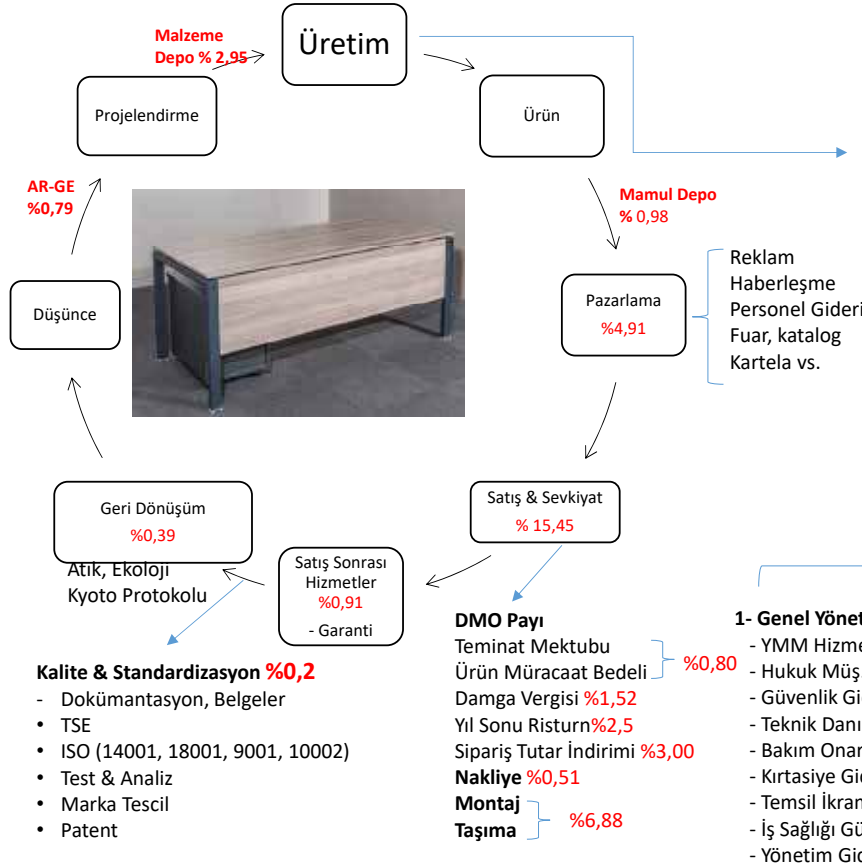
Üretim/Maliyet oranı

%1,44

Sunta	0,00%
Suntalam	9,82%
Laminat	0,00%
PVC	2,46%
Tutkal	0,19%
Sac	7,41%
Profil	8,19%
Toz boya	1,38%
Dübel zamak	0,10%
Somun perçin altı köşeli sıfır	3,46%
Civata ysb	0,10%
Ayak domino plastik	0,86%
Sekman dış 471- 8	0,03%
Ayak keçe	0,09%
Civata setskur	0,05%
Ray plastik tekerli hafele	1,56%
Kilit merkezi	3,56%
Kulp	0,52%
Teker tablalı	0,56%
Minifix	0,35%
Sunta vidası	0,14%
Karton kutu	0,48%
Streç	0,05%
Bant	0,11%
Şiling naylon	0,49%
Plastik köşe	0,09%

2. Panel Mobilyalar

2.2. Laminant/suntalam Masa + Keson

Malzeme : Hammadde % 0
 Yarımamül % 31,73
 Aksesuar % 10,34
 Ambalaj % 1,10

İşçilik % 23,16

Ahşap

- Kesim %1,95
- Pres %0,98
- Delik %2,93
- Kenar Bantlama %0,98
- İç Montaj 2,93

Metal

- Kesim %2,47
- Büküm %1,24
- Kaynak %4,94
- Boya %3,71

Ambalaj/aks. %1,03

Enerji : % 0,98

Bakım + Onarım : % 0,39

İŞLETME GİDERLERİ

1- Genel Yönetim %2,95

- YMM Hizmet Gideri
- Hukuk Müş. Hiz. Gid.
- Güvenlik Giderleri
- Teknik Danışman ve Hizmet Gid.
- Bakım Onarım Gideri
- Kırtasiye Gideri - Sigorta Gideri
- Temsil İkram Gideri
- İş Sağlığı Güvenliği (Doktor, hemşire, çevre müh, İSG uzmanı vs.)
- Yönetim Giderleri

2- Finansman %2,24

- Banka Kredi Faiz Gideri
- Teminat Mektubu Kom. Gid.
- Banka Masraf ve Komisyon Gid.

3- Amortisman %0,76

- Makine Teçhizat Amort.
- Taşıt Amort.
- Demirtaş Amort.
- Haklar Amort.
- Özel Maliyet Amort.

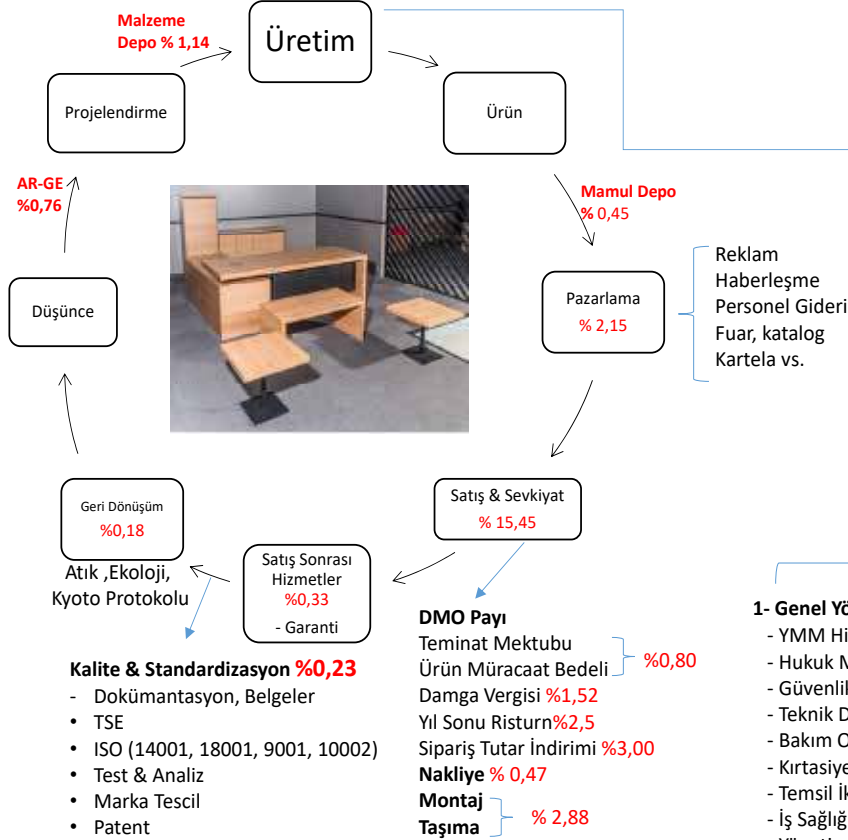
Üretim/Maliyet oranı

%1,38

Sunta 3,18%
 Suntalam 4,06%
 Laminat 5,84%
 PVC 2,24%
 Tutkal 0,95%
 Sac 6,74%
 Profil 7,45%
 Toz boya 1,25%
 Döbel zamak 0,09%
 Somun perçin altı 3,14%
 Civata YSB 0,09%
 Ayak domino plastik 0,79%
 Sekman dış 471- 8 0,03%
 Ayak keçe 0,08%
 Civata setskur 0,05%
 Ray pl. Tekerli hafele 1,41%
 Kilit merkezi 3,24%
 Kulp 0,47%
 Teker tablalı 0,51%
 Minifix 0,31%
 Sunta vidası 0,12%
 Karton kutu 0,43%
 Streç 0,05%
 Bant 0,10%
 Şiling naylon 0,44%
 Plastik köşe 0,08%

2. Panel Mobilyalar

2.3. Kaplamalı Makam Takımı

Malzeme : Hammadde % 0
 Yarımamül % 36,67
 Aksesuar % 4,67
 Ambalaj % 1,24

İşçilik % 35,82

Ahşap

- Kaplama,Kesim: %7,26
- Pres: %3,63
- Delik: %1,82
- Kenar Bantlama: %1,82
- İç Montaj: 2,93
- Cila,zımpara: 18,16

Metal

- Kesim: %0,04
- Büküm: %0,02
- Kaynak: %0,08
- Boya: %0,06

Enerji : % 0,44

Bakım + Onarım : % 0,15

İŞLETME GİDERLERİ

1- Genel Yönetim %2,07

- YMM Hizmet Gideri
- Hukuk Müş. Hiz. Gid.
- Güvenlik Giderleri
- Teknik Danışman ve Hizmet Gid.
- Bakım Onarım Gideri
- Kırtasiye Gideri - Sigorta Gideri
- Temsil İkram Gideri
- İş Sağlığı Güvenliği (Doktor, hemşire, çevre müh, İSG uzmanı vs.)
- Yönetim Giderleri

2- Finansman % 0,98

- Banka Kredi Faiz Gideri
- Teminat Mektubu Kom. Gid.
- Banka Masraf ve Komisyon Gid.

3- Amortisman % 0,83

- Makine Teçhizat Amort.
- Taşıt Amort.
- Demirtaş Amort.
- Haklar Amort.
- Özel Maliyet Amort.

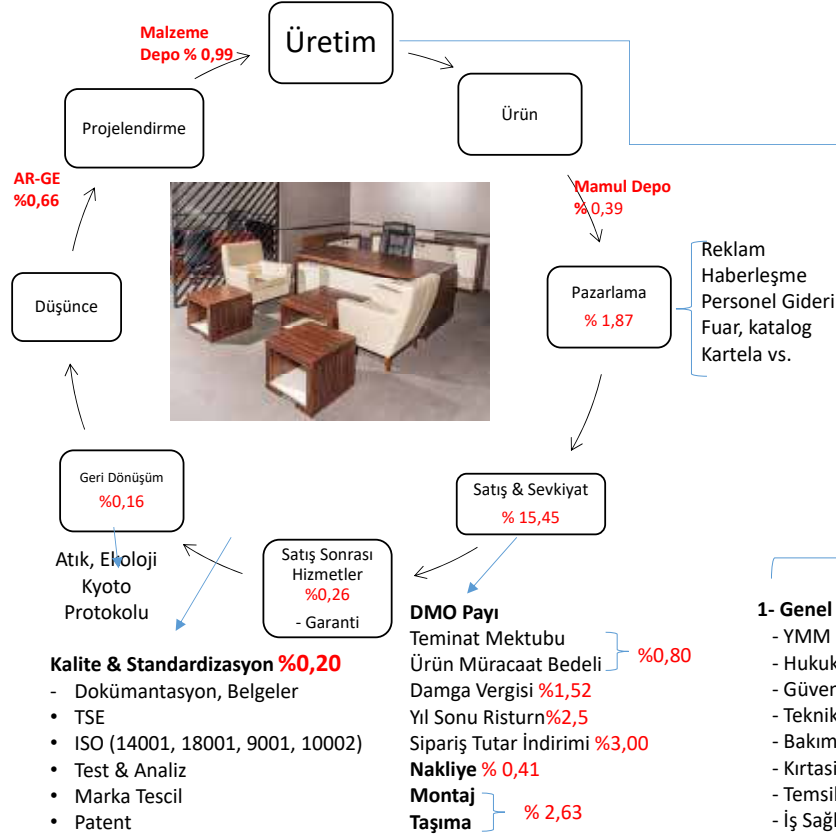
Üretim/Maliyet oranı

%1,22

MDF 9,92%
 Kaplama 11,57%
 Papel 1,15%
 Cila 12,26%
 Tutkal 1,42%
 Sac 0,19%
 Boru profil 0,05%
 Toz boya 0,10%
 Zamak dübel 0,04%
 Maxifix hâfele 1,73%
 Ayak pingo 0,04%
 Elektrik kutusu kapak 0,30%
 Minifix 0,22%
 Teleskobik ray 0,86%
 Mentşe 0,18%
 Etajer ayak 0,25%
 Merkezi kilit 0,50%
 Askılık u tipi 0,04%
 Kulp 0,52%
 Strafor köşe 0,05%
 Streç 0,06%
 Bant 0,03%
 Elyaf 0,20%
 Kağıtlı balonlu naylon 0,91%

2. Panel Mobilyalar:

2.4. Kaplamalı-LAKE Makam Takımı

Malzeme : Hammadde % 0

Yarımamül % 37,10

Aksesuar % 5,09

Ambalaj % 1,34

İşçilik % 37,10

Ahşap

- Kaplama, Kesim: %9,28
- Pres: %3,71
- Delik: %3,71
- Kenar Bantlama: %1,86
- İç Montaj: %3,71
- Cila, zımpara: %9,28
- Lake: %5,57

Enerji : % 0,41

Bakım + Onarım : % 0,14

MDF 11,53%

Kaplama 5,73%

Papel 0,74%

Cila 12,02%

Lake 6,47%

Tutkal 0,61%

Zamak dübel 0,09%

Maxifix hâfele 3,00%

Ayak pingo 0,08%

Minifix 0,17%

Teleskobik ray 0,75%

Menteşe 0,17%

Radüs çekmece kilit 0,02%

Merkezi kilit 0,43%

Kulp 0,39%

Strafor köşe 0,07%

Streç 0,06%

Bant 0,03%

Elyaf 0,20%

Kağıtlı balonlu 0,99%

İŞLETME GİDERLERİ

1- Genel Yönetim %1,79

- YMM Hizmet Gideri
- Hukuk Müş. Hiz. Gid.
- Güvenlik Giderleri
- Teknik Danışman ve Hizmet Gid.
- Bakım Onarım Gideri
- Kırtasiye Gideri - Sigorta Gideri
- Temsil İkram Gideri
- İş Sağlığı Güvenliği (Doktor, hemşire, çevre müh, İSG uzmanı vs.)
- Yönetim Giderleri

2- Finansman % 0,92

- Banka Kredi Faiz Gideri
- Teminat Mektubu Kom. Gid.
- Banka Masraf ve Komisyon Gid.

3- Amortisman % 0,72

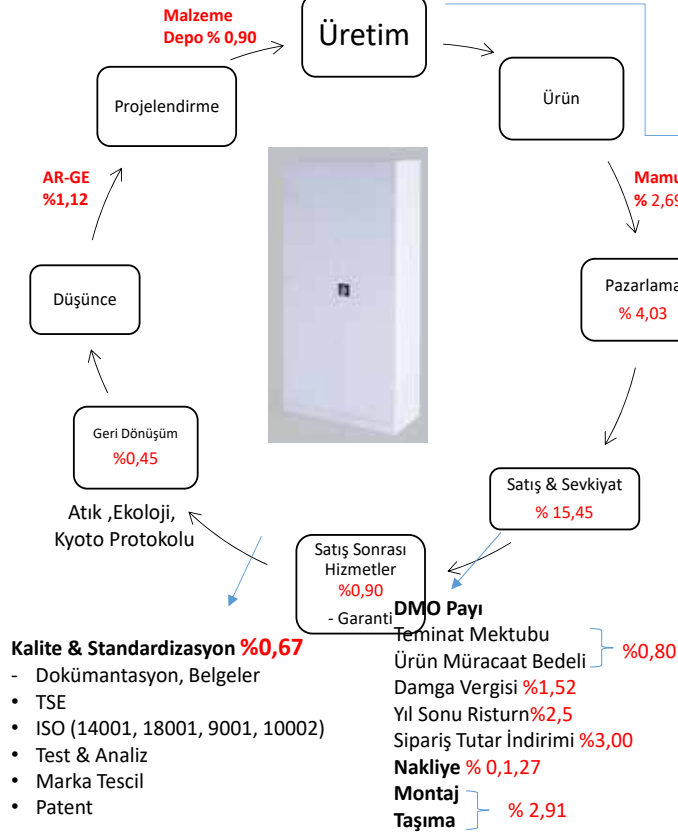
- Makine Teçhizat Amort.
- Taşıt Amort.
- Demirtaş Amort.
- Haklar Amort.
- Özel Maliyet Amort.

Üretim/Maliyet oranı

%1,20

3. METAL Mobilyalar

3.1. Metal Dosya Dolabı

Malzeme : Hammadde % 0

Yarımamül % 38,18

Aksesuar % 2,09

Ambalaj % 1,38

İşçilik % 25,18

Kesim: %4,58

Büküm:%5,73

Kaynak:%6,87

Boya:3,44

İçMontaj&ambj:%4,57

Enerji : % 3,36

Bakım + Onarım : % 0,9

Sac 32,68%

Profil 0,00%

Toz boya 5,50%

Pim kapak tutucu (sağ+sol) 0,01%

Plastik mil transmisyon 0,54%

Plastik mil tapası 0,04%

Plastik stoper kauçuk 0,09%

Plastik halat q6x160mm 0,13%

Plastik halat tapası q6*10mm 0,03%

Kilit metal dolap 1,01%

Kilit mil uç plastiği 0,13%

Cıvata YSB M5*8 0,02%

Tapa metal dolap 4*80mm 0,06%

Tapa plastik q6mm 0,02%

Streç 0,06%

Balonlu naylon 1,23%

Plastik köşe 0,09%

İŞLETME GİDERLERİ

1- Genel Yönetim %3,14

- YMM Hizmet Gideri
- Hukuk Müş. Hiz. Gid.
- Güvenlik Giderleri
- Teknik Danışman ve Hizmet Gid.
- Bakım Onarım Gideri
- Kırtasiye Gideri - Sigorta Gideri
- Temsil İkram Gideri
- İş Sağlığı Güvenliği (Doktor, hemşire, çevre müh, İSG uzmanı vs.)
- Yönetim Giderleri

2- Finansman % 1,79

- Banka Kredi Faiz Gideri
- Teminat Mektubu Kom. Gid.
- Banka Masraf ve Komisyon Gid.

3- Amortisman % 1,23

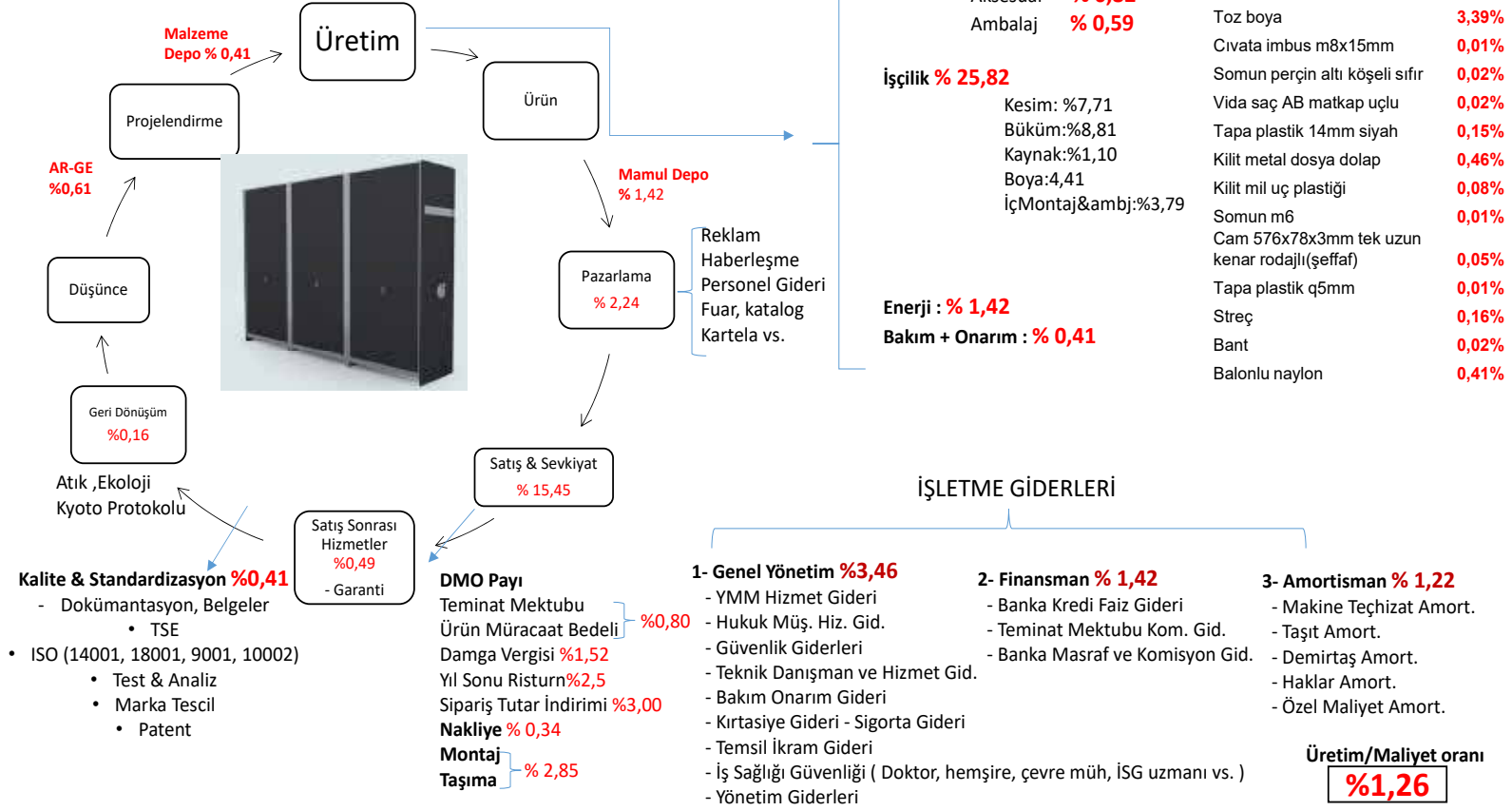
- Makine Teçhizat Amort.
- Taşıt Amort.
- Demirtaş Amort.
- Haklar Amort.
- Özel Maliyet Amort.

Üretim/Maliyet oranı

%1,36

3. METAL Mobilyalar

3.2. Compact Arşiv Dolabı 3'lü Çift Taraflı Volanlı

BÖLÜM 02

SEKTÖRÜN DIŞ PİYASALARDAKİ YERİ

2. SEKTÖRÜN DIŞ PİYASALARDAKİ DURUMU

Bu bölümde, Dünya mobilya sektörünün büyüklüğü, üretim hacmi, tüketim hacmi, ithalat ve ihracat değerlerini içeren dış ticaret verileri işlenmiştir.

2.1. Dünya Mobilya Üretimi

Dünya mobilya üretimi, 2015 yılında yaklaşık 473 milyar ABD doları olup, tüketimi ise 466 milyar dolardır. Mobilya üretimi yaklaşık olarak 463 milyar dolar olurken bunun 172 milyarı ihracat, 171 milyar dolar ise ithalatta dış ticarete söz konusu olmuştur. 2016 değerleri ise ihracatta 173, ithalatta 174 milyar dolar olmuştur. Son 12 yılda toplam 4,5 trilyon dolar üretim ve tüketim oluşmuştur. Son 10 yıl performansı gelecek 2030 yılında mobilya pazarının 1 trilyon dolar olma ihtimali oldukça yüksektir. Tablo 2.1'de Dünya mobilya üretim ve tüketim değerleri, Tablo 2.2'de ise ülkelere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2.1.
Dünya mobilya üretim ve tüketimi

Yıllar	Son 10 yıl Milyar \$		En büyük üreticiler	2015 Milyon \$				
	Üretim	Tüketim		Üretim		Tüketim		
	Değer	Değer		Değer	Pay %	Değer	Pay %	
2004	284	273	1	ÇİN	164.781	34,8	114.256	24,5
2005	291	297	2	ABD	50.705	10,7	77.715	16,7
2006	325	318	3	Almanya	19.651	4,2	21.908	4,7
2007	340	355	4	İtalya	17.131	3,6	9.154	2,0
2008	350	386	5	Hindistan	15.908	3,4	16.251	3,5
2009	352	340	6	Polonya	10.966	2,3	3.683	0,8
2010	341	353	7	Britanya	9.051	1,9	14.982	3,2
2011	376	403	8	Japonya	8.945	1,9	13.416	2,9
2012	434	421	9	Kanada	8.157	1,7	10.227	2,2
2013	446	440	10	Fransa	7.634	1,6	12.000	2,6
2014	463	457	11	Vietnam	7.538	1,6	1.271	0,3
2015	473	466	12	Türkiye*	5.749	1,2	4.513	1,0
2016	-	-	13	Brezilya	5.423	1,1	5.397	1,2
2017	-	-	14	Malezya	3.572	0,8	1.801	0,4
-	-	-	15	Rusya	3.155	0,7	4.984	1,1
-	-	-	16	Meksika	2.860	0,6	1.736	0,4
-	-	-	17	G. Afrika	1.177	0,2	1.392	0,3
-	-	-	Ara toplam		342.403	72,3	314.686	67,5
-	-	-	70 Ülke toplam		405.569	85,7	387.509	83,1
Son 10 yıl	4.475	4.509	Genel Toplam		473.435	100,0	466.342	100,0

Tablo 2.2.
Ülkelere göre Dünya mobilya üretimi ve tüketimi

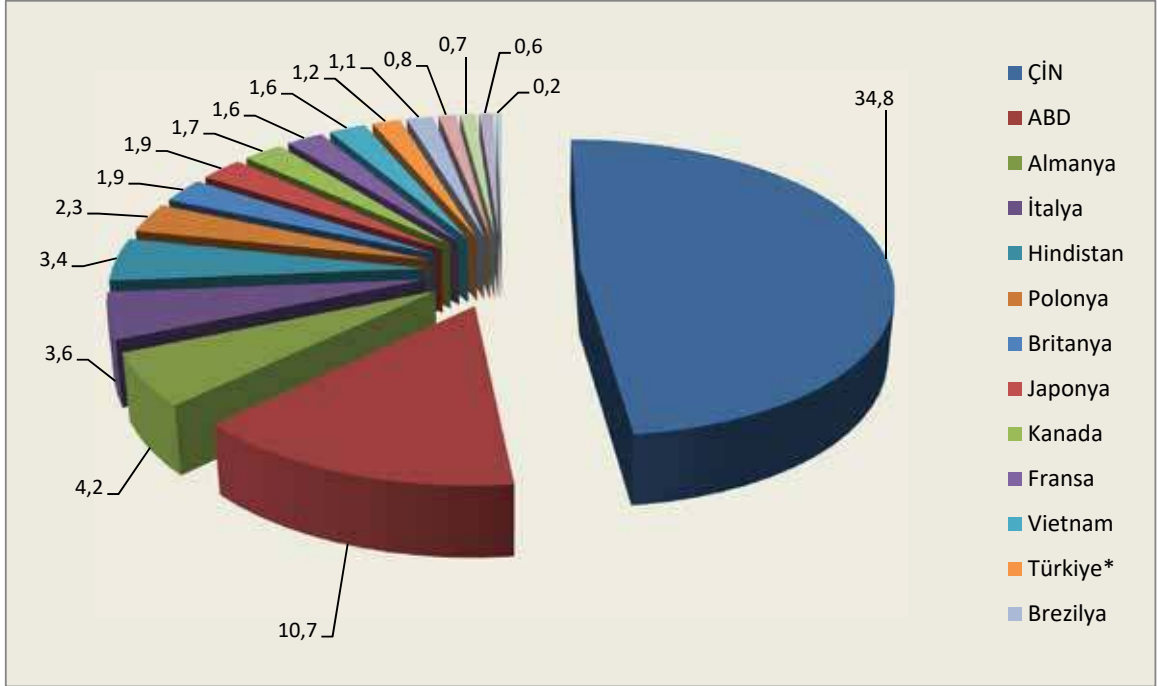
Kaynak: Csil 2017 [20], TÜİK, 2013 [21].

*TÜİK 2014 verilerine göre Türkiye değeri girilmiştir. Dolar (\$) 2.25 olarak hesaplanmıştır

Çin 164 milyar dolar hacim ile Dünya mobilya üretiminin dörtte birini tek başına üretirken 114 milyar dolar bölümü kendi iç pazarında tüketilmektedir. 2. büyük üretici 50,75 milyar dolarlık tüketim hacmi ile ABD'dir. Ancak ABD, üretimi tüketimini karşılamamakta olup üretiminin yarısından fazla 27 milyar dolarlık açık vermiştir. Japonya, Fransa, Britanya, Hindistan, Kanada, Almanya üretimleri, tüketimlerini karşılamayan diğer ülkeler grubunda yer almaktadır.

Dünya mobilya ticaretinde ağırlıklı olarak ilk 25 ülke öne çıkmaktadır. Bu pazarda 70 ülkenin yaklaşık 200 firma ile aktif rol edindikleri söylenebilir. Üretim ve tüketim olarak değerlendirme yapıldığında 12 ülke pazarın önemli üretici ve tüketicileri konumundadır. Dünya mobilya üretiminde öne çıkan ülkelerin payları Şekil 2.1’de verilmiştir.

Şekil 2.1. Dünya mobilya üretimi ve ülkelere göre dağılımı

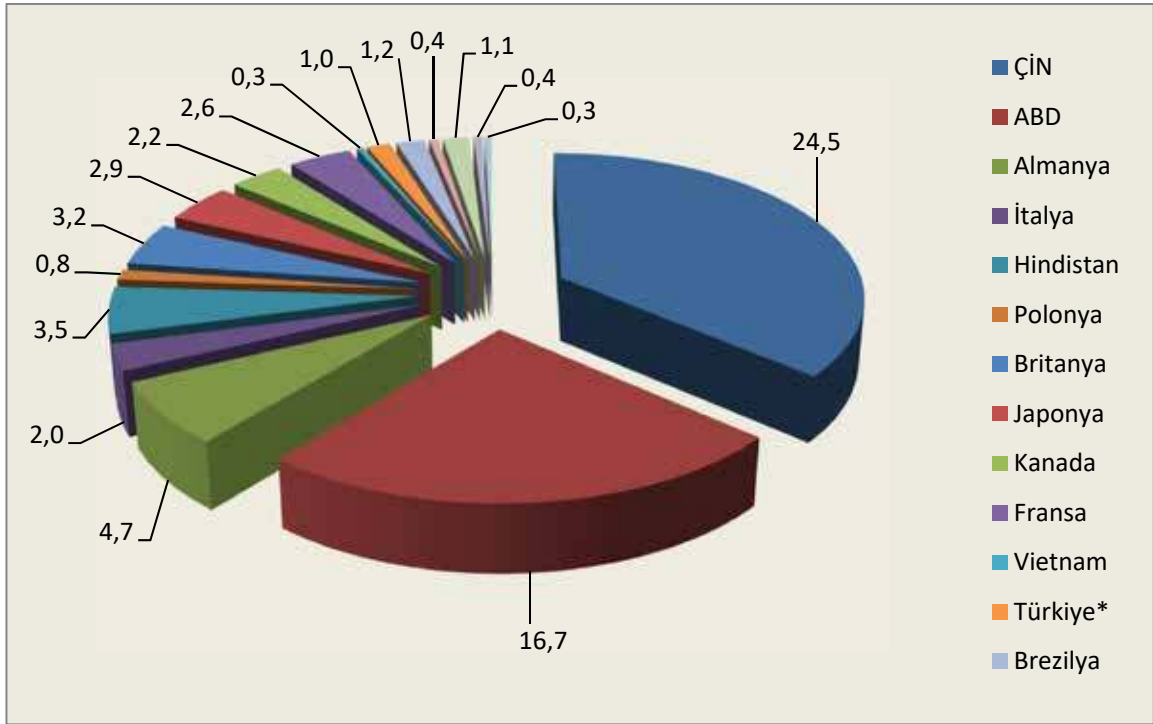
Sıralamada Çin %34, ABD % 10,7, İtalya % 4,2, Almanya % 3,6 ile öne çıkan ülkelerdir. Bu dört ülke Dünya mobilya üretiminin yarısından fazlasını gerçekleştirmiştir. Japonya, Fransa, Kanada, İngiltere ve Polonya gibi ülkeler sıralamada ilkler arasında yer alırken Türkiye yaklaşık % 1,2 pay ile Brezilya ve Vietnam’dan sonra gelmektedir. Çin, Polonya, İtalya ve Vietnam ihracat ağırlıklı üretim ve tasarımları ile hızlı gelişim gösteren ülkeler olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye mobilya üretimi 5,8 milyar dolar değerinde olup Dünya mobilya üretiminin yaklaşık % 1,2’lik oranını oluştururken istenilen düzeyde değildir. Ancak, Türkiye üretim hacmi değerlendirildiğinde ciddi anlamda kur farkı olduğu gözlemlenmiştir. Dolar kurunda yaşanan 2013’te 1.68 TL’den 2,25 TL’ye, 2014’te 2,25’ten 2,90’a oluşan %70’lik artış ve 2017 de 3,6 ortalama ile seyri söz konusu olduğunda 2 katı düzeyinde doların arttığı ve sonuç olarak üretim hacminin kur farkı yüzünden hacim olarak artmasına rağmen düştüğü söylenebilir. Son yıllarda yaşanan dövizdeki hareketlilik Türkiye’nin mobilya üretim hacmini ve ihracat değerini düşürmüştür. 2013 yılında 10. Kalkınma Bakanlığı mobilya sektör raporunda 2023 yılı hedefi olarak konulan 25 milyar dolarlık üretim hacmine ulaşma hedefi 2 yıl içerisinde %70 oranında zorlaşmıştır. Bu öngörünün tutması için döviz kurunda sert hareketliliğin engellenmesi gerekmektedir.

2.2. Dünya Mobilya Tüketimi

Dünya mobilya tüketimi, üretime paralel olarak her yıl artış göstermektedir. En çok mobilya tüketen ülkelerin sosyal ve ekonomik refahı yüksek olan gelişmiş ülke ağırlıklı olmakla birlikte gelişmekte olan ülkelerinde mobilya tüketiminde etkin oldukları görülmektedir. Şekil 2.2 de Dünya genelinde en çok mobilya tüketen ülkeler ve ülke grupları verilmiştir.

Şekil 2.2. Dünya mobilya tüketimi ve ülkelere göre dağılımı

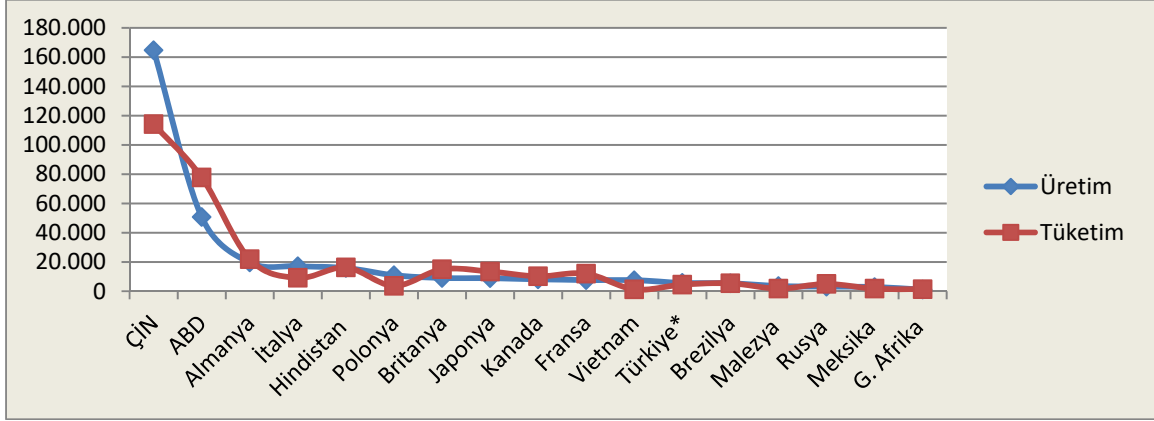

Dünya mobilya tüketicileri değerlendirildiğinde en büyük tüketici; % 24,5'lik oranı ve yaklaşık 114 milyar dolar tüketim hacmi ile Çin, %17'lik oran ve 77 milyar dolarlık tüketim hacmi ile ABD Dünyanın en büyük iki tüketicisidir. Bunları Almanya 21 milyar dolarlık hacmi ile takip ederken diğer ülkeler İtalya, Polonya, Japonya, Kanada olarak sıralanmaktadır. Türkiye bu sıralamada 4,5 milyar dolar hacim ile % 1,2'lik pay almaktadır.

2.3. Dünya Mobilya Üretim ve Tüketim Dengesi

Csil 2017 verilerine göre; Dünya mobilya sektöründe ilk 70 ülke 405 milyar dolarlık üretime karşılık 387 milyar dolarlık tüketim gerçekleştirmiştir. Toplam Dünya genelinde ise 473 milyar üretim, 466 milyar dolar tüketim gerçekleştirildiği ve mobilya ihracatına 250 ülkenin konu olduğu göz önüne alındığında gelişmiş ve refah seviyesi yüksek ülkelerin mobilya ticaretine yön verdiği söylenebilir. Dünya mobilya üretim ve tüketim dengesi Şekil 2.3'te verilmiştir.

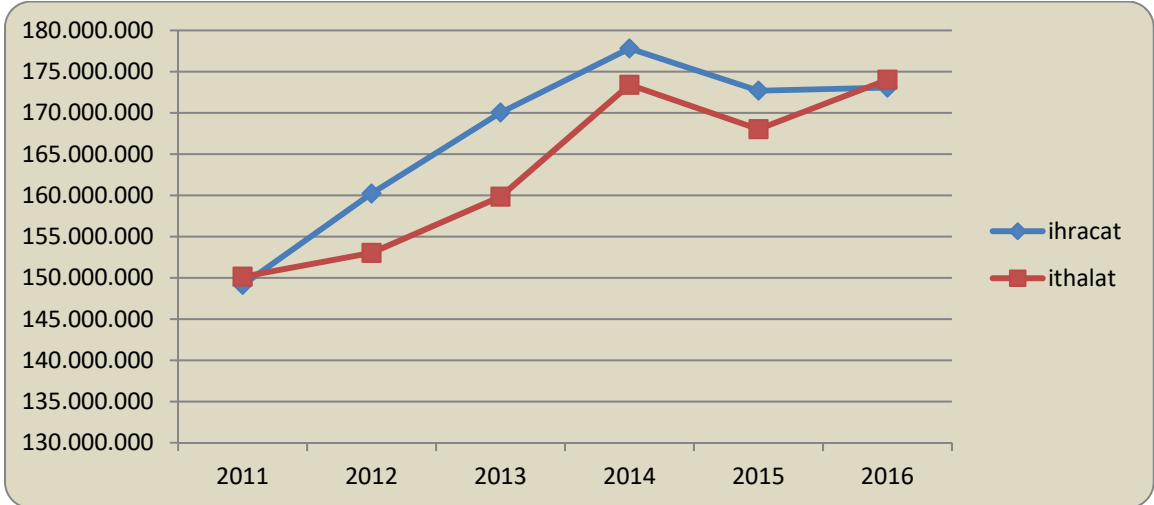
Şekil 2.3. Dünya mobilya üretim tüketim dengesi

2.4. Dünya Mobilya Ticareti

2011 ve 2016 yıllarında ithalat ihracattan fazla gerçekleşmiştir. 2012 ve 2015 yılları arasında ise ihracat eğilimi pozitif seyir söz konusudur. 2016 yılında ithalat 174 milyar ve ihracat 173 milyar dolar olmak üzere uluslararası mobilya ticaretine toplamda 347 milyar dolar katkısı olmuştur. Geçmiş yıllara göre en yüksek hacimli ticaret 2016 yılında olmuştur. İlk 25 ülke ihracatta % 90'dan fazlasını ithalatta ise % 85'ten fazlasını gerçekleştirmişlerdir. Şekil 2.4'te beş yıllık ihracat ve ithalat grafiği verilmiştir.

Şekil 2.4. Dünya mobilya ihracat (Export) ve ithalat (Import) grafiği (Milyar dolar)

Bir önceki TOBB raporu verilerine göre, Dünya mobilya ticareti 2001'de %2'lik düşüş sonrası 2009 yılına kadar anlamlı büyüme gerçekleştirmiştir. Ancak, 2009 yılında yaşanan küresel kriz sektörün %20 oranında kesin düşüş yaşamasına neden olmuş ve 2010 yılından itibaren ise tekrar istikrarlı büyüme devam etmektedir. Dünya mobilya ticaretine, ithalat ve ihracat verileri incelendiğinde ilk 25 ülkenin yön verdiği söylenebilir.

Dünya mobilya ürün gruplarına ait değerler, ilk 25 ülke sıralaması ve Türkiye'nin pozisyonuna ait ihracat ve ithalat değerleri aşağıda verilmiştir.

2.4.1. Dünya Mobilya İhracatı

Dünya mobilya sektörüne ait 2016 GTİP 4'lü ürün grubuna göre Dünya mobilya ihracatı ve Türkiye'nin pozisyonu Tablo 2.3'de verilmiştir.

Tablo 2.3. GTİP 4'lü ürün grubuna göre Dünya mobilya ihracatı ve Türkiye'nin pozisyonu

No	Ürün grupları 9401-9404 Yıllar (1.000 \$)							Dünya Payı %	
	İhracatçılar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2015	2016
1	Çin	45.188.795	56.736.056	60.082.540	60.631.557	61.468.045	56.930.558	33,5	35,8
2	Almanya	14.479.882	12.698.414	13.622.048	14.198.055	12.703.667	13.179.033	7,8	7,4
3	İtalya	11.792.773	10.887.679	11.683.551	12.087.072	10.732.418	10.793.826	6,7	6,2
4	Polonya	9.394.828	8.695.695	9.737.364	11.116.976	9.993.781	10.646.131	6,1	5,8
5	ABD	6.986.857	7.799.349	8.153.126	8.726.095	8.648.504	8.477.672	4,8	5,0
6	Meksika	4.909.452	5.959.697	6.681.857	7.719.086	7.798.914	8.021.859	4,3	4,5
7	Vietnam*	4.264.794	4.946.954	5.513.854	6.542.727	5.206.474	7.813.425	3,6	3,0
8	Kanada	3.888.263	3.989.244	3.950.644	4.159.288	4.388.435	4.681.231	2,3	2,6
9	Çek Cum.	2.811.956	2.617.467	3.102.900	3.636.123	3.532.246	3.901.724	2,0	2,1
10	Britanya	2.204.067	2.188.972	2.419.880	2.543.967	2.747.181	2.821.575	1,4	1,6
11	Fransa	3.019.958	2.815.501	2.961.023	2.965.059	2.694.856	2.988.617	1,6	1,6
12	Malezya	2.589.447	2.663.808	2.352.736	2.791.500	2.428.923	2.378.145	1,5	1,4
13	Romanya	1.841.658	1.774.584	2.193.981	2.417.241	2.285.444	2.443.834	1,3	1,3
14	Türkiye	1.658.389	1.899.017	2.237.302	2.421.905	2.256.793	2.234.221	1,3	1,3
15	Hollanda	2.229.128	2.239.914	2.224.856	2.522.473	2.233.933	3.032.631	1,4	1,3
16	Danimarka	2.271.070	2.298.557	2.396.772	2.322.708	2.214.409	2.302.625	1,3	1,3
17	İspanya	2.023.149	1.824.177	2.169.064	2.293.176	2.096.656	2.407.293	1,3	1,2
18	İsveç	2.595.894	2.443.271	2.246.708	2.773.854	2.005.824	2.077.820	1,5	1,2
19	Endonezya*	1.767.244	1.809.350	1.787.595	1.826.880	1.752.209	1.652.357	1,0	1,0
20	Portekiz	1.501.806	1.753.855	1.998.193	1.818.269	1.738.053	1.864.530	1,0	1,0
21	Taipei, Çin	1.459.665	1.541.785	1.511.210	1.739.308	1.634.390	1.584.787	1,0	1,0
22	Belçika	2.128.581	1.864.401	1.632.855	1.844.602	1.585.436	1.650.754	1,0	0,9
23	Litvanya	1.231.120	1.413.041	1.571.480	1.806.288	1.567.857	1.656.993	1,0	0,9
24	Avusturya	2.203.342	1.800.757	1.531.106	1.661.300	1.316.557	1.428.998	0,9	0,8
25	Macaristan	1.328.388	1.246.270	1.475.204	1.484.516	1.313.468	1.363.534	0,8	0,8
	Liste Toplam	135.770.506	145.907.815	155.237.849	164.050.025	160.514.121	162.647.440	90,7	93,4
	Dünya Toplam	149.127.670	160.215.767	170.040.268	177.812.227	172.687.376	173.061.382	100,0	-

Kaynak: Trademap 2017 [14].

Dünya mobilya ihracatında Çin %35'lik pay ile açık ara lider ülkedir. Çin'i sırasıyla Almanya, İtalya, Polonya ve ABD takip etmektedir. Türkiye ise Dünya pazarında 14. sırada yer alırken Avrupa sıralamasında 6. en çok ihracat yapan ülke konumundadır. Avrupalı mobilya üreticilerin azalan ve durağanlaşan ihracat değerleri ve Uzak Doğu ülkelerinin artan değerleri göz önüne alındığında üretim merkezinin doğuya doğru kaydığı söylenebilir. Ancak, son yıllarda belirleyiciliği devam etmekle birlikte Çin'de işçilik fiyatlarında yaşanan aşırı artış bu ülkenin rekabetçi fiyat oluşturma gücünü etkilemektedir. Özellikle, Vietnam, Tayvan (Taipei) gibi ülkelerdeki artış Çin mobilya üreticilerinin bu ülkelere yönlendiği izlenimini vermektedir. Yine İsveç, Polonya ve Litvanya'da

yaşanan artışlar dikkat çekmektedir. Dünyanın en büyük 3 mobilya üreticisinden biri olan IKEA'nın bu ülkelerde etkinliğinin olduğu görülmektedir.

2.4.2. Dünya Mobilya İthalatı

GTİP 4'lü ürün grubuna göre Dünya mobilya ithalatı ülkelerin sıralaması ve Türkiye'nin pozisyonu Tablo 2.4 verilmiştir.

Tablo 2.4. GTİP 4'lü ürün grubuna göre Dünya mobilya ithalatı ve Türkiye'nin pozisyonu

No	İthalatçılar	Ürün grupları 9401-9404) Yıllar (1.000 \$)						Dünya Payı %	
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2015	2016
1	ABD	35.971.951	39.514.951	40.079.580	45.642.398	50.127.091	51.538.185	26,3	29,8
2	Almanya	15.761.443	14.906.878	15.327.486	16.934.531	15.447.807	16.191.290	9,8	9,2
3	Britanya	7.553.529	7.528.247	7.911.207	8.958.171	9.014.107	8.809.942	5,2	5,4
4	Fransa	9.061.429	8.562.490	7.997.735	8.419.908	7.579.049	8.061.522	4,9	4,5
5	Kanada	6.349.793	6.856.226	6.808.097	6.977.639	6.738.751	6.868.518	4,0	4,0
6	Japonya	6.338.859	7.016.666	6.926.799	7.008.950	6.425.444	6.515.839	4,0	3,8
7	Hollanda	3.969.231	3.629.918	3.538.964	4.108.224	3.855.098	4.713.124	2,4	2,3
8	İsviçre	3.562.060	3.413.813	3.621.424	3.656.746	3.358.841	3.323.948	2,1	2,0
9	Avustralya	2.927.065	3.072.973	3.140.760	3.367.077	3.346.803	3.276.252	1,9	2,0
14	İspanya	3.369.447	2.539.713	2.633.321	3.038.204	2.991.301	3.336.630	1,8	1,8
16	Meksika	2.039.239	2.404.233	2.771.715	2.884.048	2.985.196	2.853.382	1,7	1,8
10	Belçika	3.514.258	3.154.243	3.829.967	3.451.384	2.657.052	2.759.800	2,0	1,6
17	Çin	2.251.831	2.334.421	2.547.163	2.796.026	2.533.955	2.676.468	1,6	1,5
15	İtalya	2.909.323	2.390.679	2.453.075	2.726.664	2.485.107	2.612.266	1,6	1,5
13	Arap Emir*.	1.742.003	2.271.443	2.739.530	2.636.253	2.462.021	2.066.033	1,5	1,5
22	Kore, Cum.	1.608.965	1.587.914	1.736.861	2.052.999	2.278.234	2.287.278	1,2	1,4
12	Avusturya	3.047.637	2.846.929	2.640.656	2.866.242	2.259.356	2.474.443	1,7	1,3
20	İsveç	2.301.779	2.118.720	2.230.207	2.365.598	2.148.635	2.500.701	1,4	1,3
23	Çek Cum.	1.470.792	1.429.765	1.639.929	2.033.194	2.148.360	2.511.720	1,2	1,3
18	Suudi Arab*	1.617.088	2.232.349	1.710.634	2.473.115	2.006.014	1.576.207	1,4	1,2
19	Norveç	2.046.310	2.159.512	2.130.631	2.232.563	1.909.540	1.811.673	1,3	1,1
11	Rusya	2.765.344	3.398.591	3.592.388	3.292.427	1.807.996	1.397.508	1,9	1,1
21	Polonya	1.521.368	1.334.179	1.520.232	1.887.490	1.802.995	1.925.547	1,1	1,1
24	Danimarka	1.572.909	1.521.567	1.448.381	1.703.529	1.589.412	1.591.248	1,0	0,9
25	Hong Kong	863.316	884.044	2.242.746	943.840	986.122	953.233	0,5	0,6
27	Türkiye	941.394	817.323	968.656	991.709	850.599	605.772	0,6	0,5
	Liste Toplam	127.078.363	129.927.787	134.188.144	145.448.929	141.794.886	145.238.529	83,9	
	Dünya Toplam	150.135.064	153.020.087	159.843.064	173.398.927	168.019.445	174.012.624	100,0	

Kaynak: Trademap 2017 [17].

2016 yılında Dünya mobilya ithalatında 230 ülke arasında ilk 25 ülke % 84'lük pay ile yaklaşık 174 milyar dolarlık ithalatın 145 milyar dolarını gerçekleştirmiştir. İlk 5 sıradaki ithalatçı ülkeler, Dünyadaki pay sıralamasına göre; ABD (%29,8), Almanya (% 9,2), Britanya (%5,4), Fransa (%4,5) ve Kanada (% 4,0)'dır.

Türkiye 2016'da 605 milyonluk hacimle yaklaşık %29 oranında düşüş yaşamış olup tarihinde gördüğü en ciddi düşüştür. Türkiye'nin ithalat hacmi düşük olmakla birlikte dönem dönem yüksek

artışların ve düşüşlerin olması ihracat hedefi olan ülke adına negatif uyumsuzluk oluşturmaktadır. 2015 yılında %50 oranında Uzak Doğu ürünlerine getirilen vergi oranının Türkiye mobilya ithalatını önemli ölçüde etkilediği düşünülmektedir.

2.5. Dünya Mobilya Pazarında Türkiye'nin Konumu

Türkiye mobilya ihracatında 2016 yılında 2,234 milyar dolar ihracatı ile Dünya mobilya ihracatından % 1,31 pay alırken, ihracatta 14. sırada yer almaktadır. Dünya pazarında Türkiye mobilya ihracat payını sürekli ve kademeli olarak artırmayı başarmaktadır. Ancak 2015 yılında %6'lık düşüş ve 2016 yılında %1'lik düşüşlerde doğrudan kur farkının etkisinin olduğu gözlemlenmektedir. İthalatta ise 605 milyon dolar hacim ile uzun süredir 27.'lik sırası değişmemiştir. Dünya klasmanında Türkiye'nin ithalat ve ihracat payı oldukça düşüktür. Türkiye'nin Dünyada aldığı ihracat-ithalat payı Tablo 2.5'de verilmiştir.

Tablo 2.5. Türkiye'nin Dünyada aldığı ihracat-ithalat payı

Yıllar	İhracat (milyon \$)			İthalat (milyon \$)		
	Türkiye	Dünya	Türkiye payı %	Türkiye	Dünya	Türkiye payı
2009	1,153	112.204	1,02	0,537	115.649	0,46
2010	1,414	131.922	1,07	0,738	134.037	0,55
2011	1.658	149.127	1,11	0,941	147.783	0,63
2012	1,898	160.215	1,18	0,817	150.845	0,54
2013	2,237	170.040	1,31	0,968	159.954	0,60
2014	2,421	177.812	1,31	0,991	173.398	0,60
2015	2,257	171.017	1.32	0,851	166.701	0,51
2016	2,234	173.061	1,29	0,606	174.012	0,35

Kaynak: Trademap, 2017 [14 ve 17].

Dünya mobilya üretimi ve tüketiminde Türkiye, 2015 yılında üretimde %1,2'lik pay tüketimde ise 1,0'lık pay ile ilk 12 ülke arasında yer alıyor olmasına rağmen hacim olarak ticareti düşük kalmaktadır. Türkiye ihracatta 14. sırada, ithalatta ise 27. sırada yer almaktadır. Özellikle son 3 yılda oluşan dövizdeki hareketlilik sektörü olumsuz etkilemiştir. Tablo 2.6'da Türkiye'nin Dünya mobilya pazarında üretim ve tüketim payı verilmiştir.

Tablo 2.6. Türkiye'nin Dünyada aldığı üretim-tüketim payı

Yıllar	Üretim (milyar \$)			Tüketim (milyar \$)		
	Türkiye	Dünya	Türkiye payı %	Türkiye	Dünya	Türkiye payı
2009	3,8	352	1,07	3,5	340	1,02
2010	4,7	341	1,37	4,4	353	1,24
2011	6,2	376	1,64	5,4	403	1,46
2012	7,1	434	1,63	5,9	421	1,40
2013	7,4	446	1,65	6,8	440	1,54
2014	7,2	463	1,6	6,9	457	1,3
2015	5,8	473	1,2	4,5	466	1,0
2016	-	-	-	-	-	-

Kaynak: Csil 2017 [20], TÜİK, 2017 [6], Kaynak: 10. Kalkınma Planı, 2015 [7]

Türkiye 2015 yılında 5,8 milyar dolarlık mobilya üretirken bunun 4,5 milyar dolarlık bölümünü iç pazarda tüketmiştir. 2015 değerlerine göre üretim ve tüketim dolar bazlı azaldığı görülmektedir. Türkiye, Dünya mobilya üretim-tüketiminde aldığı değerlere ilk 17 ülke arasında 12. sırada yer almaktadır. Son 4 yıldır sıralaması değişmemektedir.

BÖLÜM 03

SEKTÖRÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

3. SEKTÖRÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

Sektörün sorunları ve çözüm önerileri, devlet ve TOBB ajandasında yıllardır yer almıştır. 9. Kalkınma Planı, 10. Kalkınma Planı ve TOBB raporlarında son 10 yıldır temel sorunlar tespit edilmiş, çözüm önerileri ifade edilmiş ve yetkili kurum ve kuruluşlar ile sorunlara çözümler aranmıştır. Yıllar içerisinde kronikleşen temel sorunlar 2012, 2013 ve 2014 TOBB Mobilya Meclisi Sektör raporlarında detaylı olarak verilmiştir. 1 Nisan 2017’de yapılan MOSFED ve Türkiye İhracatçılar Birliği Desteği ile yapılan “Küresel Rekabette Türkiye Mobilya Çalıştayları II” başlıklı **çalıştay da sektörün sorunları ve çözüm önerileri** 3 alt grupta toplanmıştır. Bunlar, a. Ofis mobilyaları, b. Panel mobilyaları ve c. Konut mobilyaları olmak üzere her gruba 11 alt başlıktan oluşan konular katılımcılara verilmiş ve çalıştayın çıktıları raporlanmıştır. Çalıştay konu başlıkları şu şekildedir.

Konular

- » Malzeme
- » Tasarım ve üretim
- » Pazarlama, satış stratejileri
- » Uluslararası standartlar, sertifikasyon
- » Testler
- » Lojistik
- » Gümrükler
- » Kalifiye iş gücü
- » Marka oluşumu
- » Devlet
- » Diğer

Bu bölümde temel sorunlar gündemden düşmemesi için özetle tekrar ifade edilmiş ve gelişim süreçleri değerlendirilmiştir. Ek olarak, güncel ve yeni sorunlar ise yeni bir başlıkta sunulmuştur. Konut mobilya üreticileri, panel mobilya üreticileri ve ofis mobilya üreticilerinden oluşan katılımcıların Ankara mobilya sektörünün sorunları ve çözüm önerileri ile ilgili ifadeleri ve önerileri doğrultusunda 3 ana başlıkta yapılan çalışmanın değerlendirmeleri aşağıdaki gibidir.

3. 1.1. Malzeme

Sorunlar

- ✓ Fiyatlarda sürekli sert artış ve düzensizlik,
- ✓ Rekabetçi fiyatlara ulaşılamaması,
- ✓ Döviz fiyatlarındaki artışlar,
- ✓ Yurt içinden ya da yurt dışından gelen malzemelerin tedariki ve fiyatlandırma da yaşanan sorunlar,
- ✓ Malzemenin zamanında tedariki ve devamı niteliğindeki ürünlerin aynı standartlarda olmayışı,
- ✓ Standardizasyon sorunu, malzemelerin teknik özellikleri ile ilgili bilgi eksikliği, standartlara uygun olmayan malzemelerin satışı ve sonucunda fiyatta haksız rekabet,

- ✓ Aksesuar malzeme tedarikinde ciddi sıkıntılar,
- ✓ Hammadde üretiminde dışa bağımlılık,
- ✓ Malzeme kalitesinde ve hizmet alımında sorunlar, (kusurlu ve hatalı malzemelerin piyasaya arzı),
- ✓ Üretim programı çıkaramama,
- ✓ Hammadde sahibinin teminat beklentisi,
- ✓ Müşterinin hazır stok beklentisinin depolama maliyetinin yüksek olması nedeniyle karşılanamaması,
- ✓ Ofis mobilyalarındaki dışa bağımlılık,
- ✓ Sertifikaların kontrol edilemiyor olması,
- ✓ Laminant üretim müşkülâtı, papel ve verzalit malzemeler ve özellikle plakalı malzemelerin üretiminin ve teminin zor olması,
- ✓ Hafif malzeme bulmakta yaşanan sıkıntılar,
- ✓ Hırdavat konusunda yeni firmaların oluşturulması, tekelleşme ve dışa bağımlılık,
- ✓ Endüstriyel ormancılığın bulunmaması,
- ✓ Vergilendirme ve Uzak Doğu pazarına konulan vergiler,
- ✓ Anti-damping,
- ✓ Çevreye duyarlılık,
- ✓ Malzeme geliştirmek için yeterli laboratuvar ve geliştirme alanlarının bulunmaması,
- ✓ Mobilyanın çok bileşenli malzeme olmasından dolayı ilgili malzemelerin tedarikinde yaşanan sıkıntılar,
- ✓ Poliüretan malzemede dışa bağımlılık.

Çözüm Önerileri

- Ortak satın alma firması ya da kuruluşu ile bir organizasyon oluşturmak, uygun fiyat ve vadede daha kaliteli ürün teminatı sağlanmalı,
- Standart malzeme üretimi için teşvik, bilgilendirme ve denetim yapılmalı,
- Katma değerleri yarı mamul malzeme üretimi için teşvikler, bu konuda Ar-Ge yapan firmalar desteklenmeli,
- Yeni malzeme ve yarı mamul malzeme arayışları teşvik edilmeli,
- Üretici ve üniversite işbirliği sağlanmalı,
- Yeni malzeme arayışları için laboratuvarlar oluşturulmalı,
- Hammaddede dışa bağımlılığın azalması için ilgili maddelerin ithalatında kolaylıklar sağlanmalı,
- Ormancılıkta profesyonelleşme sağlanmalı,
- Endüstriyel plantasyona geçilmeli,
- Mobilya endüstrisi ve çevrecilik ile ilgili özellikli mevzuat düzenlenmeli, ilgili firmalar bu konuda bilgilendirilmeli ve çevrecilik kültürü geliştirilmeli,
- Mobilya Yaşam Döngüsü bilinci oluşturulmalı.

Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri İhracatçı Birlikleri Sektör raporuna göre, mobilya sektöründe günlük 30 bin m³, yıllık 15 milyon m³ endüstriyel oduna ihtiyaç duyulmaktadır. Bu miktarın 9 milyon m³'ü iç piyasadan, kalan bölümü ise ithalat yoluyla karşılanmaktadır. 2023 hedeflerine ulaşmak için piyasa türleri ve ormanların verim gücü dikkate alınarak yerli endüstriyel odun üretiminin en az 20 milyon m³'e çıkarılması gerektiği düşünülmektedir. Türkiye'de ileri teknoloji ile yonga levha/sunta ve MDF üretimi yapılırken, üretim için gerekli hammadde tedarikinde sorun yaşanması üretimi etkilemekte, kapasite oranlarını düşürmekte ve bu durum fiyatlandırmalara etki etmektedir. Endüstriyel odunun dış piyasalardan yüzde 50-60'a varan oranlarda ucuz sağlanması, yerli endüstriyel odun üretiminin zayıflığına işaret etmekte olup sektörün hammadde konusunda dışa bağımlılığını artırmaktadır. Bu durum, ihracatta rekabeti sürekli zayıflatan unsur olarak öne çıkmaktadır. Ülkemizde hammadde konusunda rekabetçi piyasa şartları oluşmadığı gibi orman kaynaklarının önemli bir bölümü doğrudan yakacak odun olarak kullanılmaktadır. Önlemler alınmadığında, hammadde sıkıntısı olan sektörün mobilya üretim faaliyetlerini negatif etkileyeceği düşünülmektedir.

Ülkemizde hammadde konusunda rekabetçi piyasa koşulları oluşmadığı gibi orman kaynaklarının önemli bir bölümü doğrudan yakacak odun olarak kullanılmaktadır. Buna ilaveten yanlış kesim sonucu endüstriyel odun kalitesinin düşmesi, yanlış depolama sonucu ardaklanma ve çürüme gibi nedenlerden ötürü endüstriyel odunların yakıt olarak kullanılması önemli bir sorundur. Mobilya üretiminde kullanılan diğer girdilerden hırdavat malzemeleri yoğunluklu olarak ithal edilmektedir. Döşemecilik sektöründe kullanılan kumaş, sünger, kuş tüyü gibi malzemelerin tedariki de ağırlıklı olarak ithal ürünlerden oluşmaktadır. Hammadde kaynaklarının yetersizliği, Türk mobilya sektöründeki işletmelerin uluslararası rekabet gücünü zayıflatan bir unsurdur. Türkiye, ahşap, sunta, kaplama, hırdavat ve diğer girdiler gibi uygun temel materyal arzına sahip olduğu halde iyi kalitede yerli girdileri, yeterli miktarda ve rekabet edebilir fiyatlarla elde edememektedir.

3.1.2. Tasarım ve Üretim

Sorunlar

- Okulların mimar, iç mimar ve endüstriyel tasarımcı bünyelerinde eğitim yetersizliği ve sonucunda yerel tasarımcı eksikliği,
- Malzeme ve üretim teknolojilerinde yeterli düzeyde eğitim verilememesi,
- Tasarımcıların teknik bilgi yetersizliği, adaptasyon sorunları,
- Gelişime açık olunmaması,
- Vizyonsuzluk,
- Kalifiye iş gücünde yaşanan kalite sorunu,
- Teknolojiye ayak uyduramama,
- Tasarım ve ARGE konusunda mevzuat sıkıntıları, teşvikler,
- Fikri hakların korunmasında yaşanan sorunlar ve mahkeme süreçlerinin uzun sürmesi,
- Alman menşeli makinelerin bakımındaki pahalılık,
- CNC özellikli makinelerde dışa bağımlılık,
- Küresel rekabette yeni ürün arayışları konularında yaşanan tasarım kültürü eksikliği,
- Kimlikli mobilya eksikliği,
- Fikri hakların korunması, patent ve tesciller hakkında duyarsızlık.

Çözüm Önerileri

- Yeterli düzeyde “Mekanik+Elektronik+Hidrolik” bilgisine sahip eleman yetiştirme,
- Şirketlerin tasarım bünyesine alınacak elemanların yeterli düzeyde eğitimini sağlama,
- Bilgisayar kullanım destekli operatörlerin yetiştirilmesi,
- Tasarım eğitimi, sektörün ihtiyacına yönelik verilmeli, mobilya tasarım eğitiminin sınırlılığı ve uygun fakültelerde mobilya tasarım ve mühendisliğini birleştiren bir eğitim sisteminin oluşturulması,

Sonuç itibari ile sektörde fark tasarım ile oluşmaktadır. Tasarım bir bütündür ve ürün yaşam döngüsü kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Gelişen teknolojiyle birlikte insan ihtiyaçları merkezde olmak kaydı ile çevreye duyarlı ürünlerin tasarlanması ve üretilmesi için çok boyutlu sorumluluk ve duyarlılık ile tasarım yapılması, yeni eğilimlerin takip edilmesi hem bireysel bağlamda firmalara, hem de sektörel bağlamda mobilya endüstrisine değer katacağı düşünülmektedir.

3.1.3. Pazarlama ve Satış Stratejileri

Sorunlar

- Pazarlamada profesyonelleşme eksikliği,
- Firmalarda fiyat odaklı çalışma isteği,
- Portekiz ve İtalya'nın saldırgan tutumu,
- Yurt içi kontratlarda farkındalık bulunmayışı,
- Satış elemanlarının malzeme bilgisine sahip olmayışı,
- Yurt dışında bazı firmaların sektöre verdiği zararlar,
- Tanıtım ve imaj eksikliği.

Çözüm Önerisi

- Türkiye marka algısını yükseltmek ve bu sayede pazarlama alanı oluşturmalı,
- Yurt dışında pazarlar kurulmasına devlet destek vermeli,
- Uluslararası pazarlama kümeleri oluşturulmalı,
- Pazar alanları artırılmalı,
- Yurt dışında noktasal alanlar oluşturulmalı,
- Fuarlara katılım sağlanmalı,
- Tanıtım için finansal destek sağlanmalı.

Sektörün hazırladığı fuarlar pazar etkinliğine, pazarlamaya ve tanıtıma doğrudan etki etmektedir. Coğrafi konumu ile etkili etkin dağıtım ağına sahiptir, ancak, bu raporun sorunlar bölümünde belirtildiği gibi taşımacılıkta sorunlar mevcut olup coğrafi konumun sunduğu faydalardan arzu edilen düzeyde katma değer üretilmemektedir. Lojistikte yaşanan alt yapı sorunları ve karayolu taşımacılığı maliyetleri artırmakta ve sektörün rekabet gücü doğrudan negatif etkilenmektedir.

3.1.4. Uluslararası Standartlar, Sertifikasyon

Sorunlar

- Uluslararası standartlar ve ülkemizde uygulanabilirliğinde yaşanan alt sorunlar,
- FSC ve yangın sertifikalarının pahalılığı,
- TSE belgesi için atölyede yapılan kontrollerin yetersizliği,
- Zararlı gazlar ve sertifikalar,
- Türkiye’de yangına dayanıklılık üzerine sertifika verilmemesi,
- TSE standartlarının yurtdışında uygulanabilirliği,
- TSE sertifikalarının alımında yaşanan sorunlar, fiyatlandırma politikası,
- Laboratuvar eksikliği (hem sayısal hem de işlevsel olarak),
- Atıkların kontrolü ve yok edinimi (Çevre ile ilgili mevzuat eksikliği),
- Denetim eksikliği.

Çözüm Önerileri

- Bilgilendirme kitapçıkları,
- Levha plaka üreticileri denetlenmeli,
- Sektörün yoğunlaştığı bölgelerde laboratuvar ve sertifikasyon hizmetlerinin verilmesi sağlanmalı.

3. 1.5. Testler

Sorunlar

- Bürokratik engellerin varlığı,
- Belge veren kurumların bilgisizliği,
- Belge veren kurumların sahada tecrübesizliği,
- Herhangi bir bilgilendirme olmayışı,
- Laboratuvarların eksikliği ve üniversitelerde laboratuvar kurmak için maddi destek bulunmaması,
- Yurt dışına bağımlılık,
- Mevcut kalite problemi,
- TSE’nin laboratuvarları dâhil akreditasyonda yaşanan sorunlar.

Çözüm Önerileri

- İşin uzmanları sahaya inip her alanda kalite kontrol ve muayeneyi sağlamalı,
- Testlerin standartlara uygun şekilde yurt dışında kullanılabilir olması sağlanmalı,
- Mobilya şirketleri yerel firmalarla iyi ilişkiler kurmalı. Yurtdışında firma evlilikleri yapılmalı,
- Bilginin adaptasyonu ve farkındalık sağlanmalı.

3.1.6. Lojistik

Sorunlar

- Kara taşımacılığına bağımlılık ve alternatif eksikliği,
- Lojistik ekibinin eğitiminin olmaması, yanlış sevkiyat ve montaj,
- Ambalaj sıkıntıları,
- Ambalajda maliyet sorunu,
- Taşıyan araçların standarda uygun olmaması,
- Taşıma maliyetlerinin yüksek olması,
- Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı denetimlerinde eksiklik ve bilgisizlik,
- Depolama ve sevkiyat.

Çözüm Önerileri

- Nakliye Sigortası,
- Demiryolları taşımacılığının geliştirilmesi (Uygun sevkiyat ve depolama alanları oluşturulmalı),
- Nakliye araçları standarda uygun hale getirilmeli,
- Gümrüklerin işlevselliği artırılmalı (Mobilya üretiminin yoğunlaştığı bölgelerde hizmet ağı genişletilmeli),
- Tren taşımacılığı sağlanmalı, (bu konuda Çin mobilya bölgeleri ve ulaşım ağı incelenip ülkemize yönelik uygun model arayışlarına için araştırma yapılmalıdır).

Liman kentleri dışında olan üreticilerin tren yolu hatlarının ve taşıma ambarlarının efektif olarak çalışmaması nedeniyle navlun fiyatları son derece yüksektir. Tüm sektörlerin çalışma dengesi ve koordinasyonu ile ortak çalışma ve işbirlikleri kurularak taşımaklık ambarlarının ve tren yolunun hızlı ve ekonomik çalışmasını sağlayacak yapı ve teşvikler oluşturulmalıdır. Özellikle Rusya'ya yapılan transport; iki ülke arasında tır ile yapılan taşımalarda uygulanan özel yönetmelik Türkiye'nin aleyhine olmakta ve iki ülke arasında çalışan Türk menşeli tır sayısı belirli oranda sınırlandırılmaktadır. Bu durum bölgeye çalışan Türk firmalarının fiyatlarının yüksek olmasına sebep olmaktadır.

3.1.7. Gümrükler

Sorunlar

- Gümrüklerdeki keyfi uygulamalar ve bürokratik olaylar,
- Bekletilme,
- Gümrük vergilerinin yüksek oluşu ve maliyeti artırması,
- Gümrükte çalışanların mobilya konusunda bilgi eksikliği.

Çözüm önerileri

- Mobilya konusunda uzman kişilerin gümrüklerde istihdamı yapılmalı,
- Avrupa ülkelerinde üretici ülke ile tüketici ülke arasında gümrük geçişleriyle ilgili ittifaklar sağlanmalı, transit geçişler sağlanmalı,

Gümrüklerde yeterli depolama alanı ve yetişmiş eleman eksikliği yığılmalara neden olmaktadır. Denetimlerin bağımsız ve tarafsız yapılması bu noktada da önem kazanmaktadır. Gümrüklerde kontrol amacıyla ambalajlar bozulmaktadır. Bazı durumlarda numune ürün alıkonulmak veya ihracatçı Birlikleri'nden ekspertiz/uzman istenmektedir. Bu durum ürünün alıcıya geç ulaşmasına ve işletmenin prestij kaybıyla marka değerinin zarar görmesine neden olmaktadır.

3.1.8. Kalifiye İş Gücü

Sorunlar

- Okullar, çalışanlar, patronlar/işverenler olarak kalifiye işgücü ele alınmalı,
- Meslek yüksek okulları ve üniversitelerin kalifiye eleman yetiştirmede yetersizliği, (Öğrenciler mobilya bölümlerini çalışma şartlarından dolayı tercih etmemektedir. Atölyelerde doğru emisyon sistemleri ile çalışma sahasındaki hatalar giderilerek öğrencilerde ve velilerde oluşan önyargı giderilebilir),
- Liselerde “Mobilya ve Mekan tasarımı” bölümlerine öğrenci gitmemesi, gidenlerin ise zayıf niteliklere sahip olması,
- Malzeme, tasarım ve mühendislik bilgisi olmayan kişilerin mezun olması,
- Ara eleman eksikliği,
- İş bilgisi ve yönetim eksikliği
- CNC Operatör edinimi sorunu,
- Kamu sicil sisteminin olmaması,
- Eğitimcilerin sisteme ve sektörün ihtiyaçlarına uygun verilmemesi,
- Algıyı yönetme ve sektör imajının oluşumunun sağlanamaması,
- Eğitimcilerin bilgi eksikliği,

Çözüm Önerileri

- Üniversitelerde eğitim kalitesi artırılmalı ve sektörün ihtiyaçları doğrultusunda güncellemelere gidilmeli, (Bu konuda işletmelerle karşılıklı sözleşme, protokoller yapılabilir),
- Sistemdeki öğretmenlerin kalitesi artırılmalı, (Öğrenciden başarı beklemek için öncelikle öğretmenlerin donanımlı olması sağlanmalıdır),
- Mobilya eğitimi cazip hale getirilmeli, (Tercih edilen meslek dalı haline getirilmesi için tanıtım ve reklam yapılmalıdır),
- Bilgisayar destekli üretim, modüler eğitim ve sertifika verilmeli,
- Bölgelerin ihtiyaçlarına ve insanların niteliklerine göre eğitim sistemi oluşturmalı, Meslek liselerinin sayısı azaltılmalı, kalitesi artırılmalı, (Bölgesel meslek liseleri kurulmalı, sektörün yoğunlaşmadığı bölgelerdeki bölümler kapatılmalı),
- Okullarda donanımsal destek ve eğitim verilmeli,

- CAD CAM CNC destekli eğitimler verilmeli,
- Eğitim ve olgunlaşma bilinci oluşturulmalı,
- İtalya mesleki eğitim sistemi araştırılmalı ve ülkemize aktarımı için çalışma yapılmalı,
- ASO'ya benzer meslek liseleri açılmalı ve boyama, döşeme, kaplama, kaynak gibi alanlarda da ders verilmeli.
- Pilot okul uygulamaları yapılmalı.

3.1.9. Marka Oluşumu

Sorunlar

- Ortaklık bilinci yok,
- Marka bilincinde eksiklikler,
- Uzmanlaşma sorunu,
- Gereksiz harcamalar,
- Tasarım Tescil maliyetleri
- Ar-Ge desteklerine ayrılan bütçe,

Çözüm önerileri

Turquality sahiplenilmeli,
Marka bilinci hem bölgesel hem de ülkesel olarak sağlanmalı.

3.1.10. Devlet

Sorunlar

- Vergi yükleri,
- SGK,
- Bürokrasi,
- Kayıt dışılık,
- Kamu ihaleleri,
- Şartnameler doğru hazırlanmalı (uzman kişiler tarafından) ve hak eden firmalar ile çalışılmalı,
- Mobilya ve çevre duyarlılığı konusunda mevzuat eksikliği,

Çözüm önerileri

- Kamu ihaleleri açık ve net olmalı,
- İhaleye girenlere not verilmeli,
- İşletmelerin devlet ihalelerinde sicili olmalı,
- Mobilya sektöründe yasaklayıcı değil ön açıcı politikalar izlenmeli,
- Siteler alt yapı sorunları giderilmeli,

3. 1.11. Diğer

- Sektör yoğunluklu KOBİ ağırlıklı, küresel rekabette KOBİ'ler zayıf kalmakta,
- Örgütlenme sorunu,
- Öğrenciler 4 yıllık eğitimin ardından alanında istihdam edilemiyor, istihdam sağlanmalı ve firmalar okullara destek sağlamalı,
- Tasarım konusunda kalifiye iş gücü desteklenmeli,
- Tüketicinin bilgisizliği, ürünün kullanım kılavuzları ve garanti belgeleri ile bilinçli kullanıcı profili sağlanmalı,
- Düzenlenen fuarlara katılım artırılmalı,
- Kariyer günleri, girişimcilik faaliyetleri düzenlenmeli,
- Uluslararası projeler desteklenmeli ve oluşturulmalı.
- Organize Sanayi Bölgelerinin içinde meslek liseleri açılmalı

3.2. Güncel Yeni Sorunlar

3.2.1. Dış Pazar Sorunu

İhracat hedefi yüksek olan sektörde büyük firmaların anlamlı ve ilgili düzeyde dış pazarlara yöneldiği gözlemlenmektedir. Daha önce uyguladıkları satış politikalarından uzaklaşarak tamamen rekabetçi stratejilere yönelmektedirler. Uluslararası pazarlarda firmalar öncelikle kalite-fiyat (yüksek kalite, düşük (uygun) fiyat) dengesini oluşturmaya çalışmakta, bu durum da rekabeti en üst seviyeye taşımaktadır.

Türkiye'de üretilmeyen ya da üretilse de yeterli kaliteye sahip olmayan aksesuar ve yedek parçaların ithalatının zorlaştırılması, ülke ihracatın maliyet kalemlerini artırmakta ve uluslararası pazarda rekabet edebilme gücünü engellemektedir. Dış pazara yönelik mevzuat düzenlemelerinde ihracata engel oluşturacak düzenlemelere dikkat edilmelidir.

Dış Pazar ile ilgili sorunlar özetle:

- ✓ Enerji maliyetlerinin yüksekliği,
- ✓ Finansman maliyetlerinin yüksekliği,
- ✓ Nakliye masraflarının yüksekliği,
- ✓ Limanlar da alt ve üst yapı eksikliklerinin bulunması,
- ✓ Türk malı imajının hala tam olarak yerleşmemiş olması,
- ✓ Yeni firmalar arasında yaşanan yoğun rekabet dolayısıyla kaliteli Türk mallarının çok düşük fiyatta satılması,
- ✓ Dış ülkelerce ülkemiz menşeli ihraç ürünlerinde açılan aşırı dumping soruşturmaları,
- ✓ Yabancı ülkelerin ithalata koymuş oldukları tarife dışı engeller.

3.2.2. Gümrüklerde Yaşanan Güncel Sorunlar

Türkiye'nin Avrupa Birliği ülkelerine ve Amerika Birleşik Devleti'ne oranla gümrük vergilerinde oldukça fazla dezavantajı bulunmaktadır. Birçok ülkeye yapılan ihracatta yüksek gümrük vergileri, yabancı rakiplere karşı rekabeti zorlaştırmakta, rekabet edebilmek için oluşturulan fiyat göstergeleri kar paylarını düşürüp, ihracat yapılan her üründe katma değeri minimum seviyelere indirmektedir.

Gümrüklerde yeterli depolama alanı ve yetişmiş eleman eksikliği yığılmalara neden olmaktadır. Denetimlerin bağımsız ve tarafsız yapılması bu noktada da önem kazanmaktadır. Gümrüklerde kontrol amacıyla ambalajlar bozulmaktadır. Bazı durumlarda numune ürün alıkonulmak veya ihracatçı Birlikleri'nden ekspertiz/uzman istenmektedir. Bu da, ürünün alıcıya geç ulaşmasına neden olmaktadır.

İhracatçı Birlikleri'nce kapatma işlemleri yapıldıktan sonra ithalatların yapıldığı (teminatların tutulu olduğu) gümrüklerin başmüdürlüklerine teminat çözümü için yazılı olarak gereği bildirilmektedir. DİİB kapatma ve teminat çözümüyle ilgili işlemler başmüdürlüklerde Ekonomik Etkili Gümrük Rejimi servisleri tarafından takip edilmekte ve bağlı gümrük müdürlüklerine (teminatların tutulu olduğu) teminat iadesi için talimat verilmektedir. Gümrük Müdürlüğü de saymanlığına talimat vermektedir. Kapatma yazısı ile teminat iadesi arasında geçen sürenin ortalama 1-1,5 ay olduğu ifade edilmektedir. İzin belgelerinin kapandı yazıları alındıktan sonra, bu belge ile ilgili gümrük müdürlüklerine başvuruda bulunduğu takdirde teminat mektuplarının biran önce teslim edilmesi sağlanmalıdır.

3.2.3. Komşularla Ticarete Yaşanan Sorunlar

Gümrük vergi oranlarının yüksekliği, rekabet sonucu bilinirliğin sağlanması, gümrüklerdeki uzun süren işlemler yüzünden yakın olma ve hızlı teslimat avantajını kullanamama komşularla ticarete yaşanan sorunlar olarak sıralanabilir.

Kurumsal Türk firmaları, Rusya da uygulanan yüksek gümrük vergisi ve KDV oranlarından kaçınmak için çift faturalandırma yapan merdiven altı firmalardan dolayı büyük sorunlar yaşamaktadır. Bu durumdaki firmalara karşın Rusya hükümeti vergi toplamak ve kaçakçılığı önlemek adına sert tedbirler almaktadır. Rusya 2014 yılı itibari ile 3,2 milyar dolar ithalatı söz konusu olan ciddi bir pazardır. Türkiye, 2013'te 100 milyon dolar satış yaparken 2014'de 77 milyon dolar satış yapmış olup toplam satışta %22'lik bir düşüş söz konusudur. Önemli bir pazar konumunda olan Rusya pazarından alınan pay oldukça düşüktür. Genel anlamda; 2013'te %10 üzeri artış sağlayan Türkiye ihracatının daha hızlı ilerlemesi adına Rusya gümrüklerinde uygulanan yüksek gümrük vergisi ve KDV oranlarının düşürülmesi ve bununla beraber referans gümrük fiyatlandırması işleminin tamamen kaldırılmasına yönelik girişimlerde bulunulması Rusya pazarından alınacak payın artmasına faydalı olacaktır.

Rusya ile ilgili kontrollerin hızlandırılması, onaylatılmış menşei şahadetnamenin GOST ile bir tutularak Türk menşeli malların KDV ve gümrük vergisi oranlarının düşürülmesi, referans fiyatlama sisteminin Türk malları için kaldırılması ve demir yolu taşımacılığının aktif hale getirilmesi iki ülke arasındaki ihracatı rahatlatılabilir.

Rusya ile BGH (basitleştirilmiş geçiş hizmeti) ülkemizde birkaç firma tarafından kullanılmakta olup tanıtımı iyi yapılmadığı için aktif kullanılan bir sistem değildir. Ayrıca hâlihazırda deniz sevkiyatı ile sınırlı kalmaktadır. Daha fazla tanıtım yapılarak diğer taşıma sistemleri de devreye alınmalıdır.

Bankacılık sisteminin iyi çalışmaması nedeniyle akreditif işlemlerinin yok denecek kadar az ve zor olmasından dolayı kredili işlemler yapılamamaktadır.

Gümrük rejiminin çok sert olması yüklerde yapılan kontrollerin farklı devlet organları tarafından yapılması, büyük zaman kaybına neden olmaktadır. Yapılan kontrol ve tespitlerde gümrük ödemelerinin alıcısı tarafından yapılması zorunluluğu, DDP çalışmalarını olumsuz etkilemektedir. Komşularla yapılan ticarete öne çıkan sorunlar özetle:

- ✓ Nakliyeciler firmaların sadece nakliye işi yapması, komisyonculuk yapmaması
- ✓ Savaş ve terör durumunun bir an önce sonlandırılması
- ✓ İran' a yapılan ihracatın yıllardır düşüş yönü olması
- ✓ ABD, Suudi Arabistan ve B.A.E leri pazarlarından faydalanılması
- ✓ Uluslararası banka kanallarının açılması ambargo olmaması
- ✓ Suriye'de savaşın bitmesi, Irak'ta terör eylemlerinin bitmesi
- ✓ Libya ve Mısır gibi ülkeleri huzura kavuşması,
- ✓ Rusya pazarında kolaylıklar sağlanması,

gibi sorunlara kolaylıklar getirilmesi ülke mobilya ihracatını artıracığı söylenebilir.

3.2.4. Ulaşım/Taşımacılık Sorunları

Liman kentleri dışında olan üreticilerin tren yolu hatlarının ve taşıma ambarlarının efektif olarak çalışmaması nedeniyle navlun fiyatları son derece yüksektir. Tüm sektörlerin çalışma dengesi ve koordinasyonu ile ortak çalışma ve işbirlikleri kurularak taşımalar ambarlarının ve tren yolunun hızlı ve ekonomik çalışmasını sağlayacak yapı ve teşvikler oluşturulmalıdır.

Özellikle Rusya'ya yapılan transport; iki ülke arasında tır ile yapılan taşımalarda uygulanan özel yönetmelik Türkiye'nin aleyhine olmakta ve iki ülke arasında çalışan Türk menşeli tır sayısını belirli oranda sınırlamaktadır. Bu da o bölgeye çalışan Türk firmalarının fiyatlarının yüksek olmasına sebep olmaktadır.

3.2.5. İç Pazar Sorunu

Türkiye mobilya üretimi %94 oranında iç pazara yönelik çalışmakta olup İnşaat sektöründe yaşanacak olumsuz bir durumun doğrudan iç tüketime yansıtacağı tahmin edilmektedir. İç pazardaki tüketim hareketliliğinin dış pazarda da sağlanması önem taşımaktadır. Bu çerçevede;

- ✓ KDV % 8-10'na düşürülmesi (sürekliliğin sağlanması),
- ✓ İş güvenliği ile ilgili 6331 sayılı yasanın mobilya sektörü çalışanları için uygulanırken karşılaşılabilecek belirsizliklerin giderilmesi faydalı olacaktır.

3.3. Kronik Sorunlar

3.3.1. Haksız Rekabet

- ✓ *Kayıt dışı*

Sektörde yaşanan kayıt dışılık %50 -%60 düzeyindedir. Sektörde çoğu küçük atölyelerden oluşan toplamda 39.036 işletme vardır. Mobilya imalat sanayinde fatura alımlarında ve çalışanların sigortalanmasında önemli sorunlar mevcuttur. Mal girdi, çıktıları, istihdam verileri ve sigorta primleri net olarak kayıt edilmemekte ve piyasa denetlemesi düzenli yapılmamaktadır.

✓ *Kamu denetimi ve etkinliği*

Faturasız satışlar sektörde önemli bir sorun olup kayıt dışılığı tetiklemektedir. Üretim girdi-çıktısı, satış rakamları ile ilişkilendirilmeli ve bağımsız denetçiler tarafından kontrol altında tutulmalıdır. Atıkların kontrol edilmesi veya yok edilmesi konularında sektör ciddi sorunlar yaşamaktadır. Denetim yoğunluklu olarak büyük ölçekli işletmelerde yapılırken sektörün geneli kaçırılmaktadır. Denetim kontrollü ve eşit olarak sektörün geneline yayılmalıdır. 10 Mart 2010 Yılında TBMM tarafından kabul edilen ve yasalaşan Kyoto Protokolünün içeriği ve sektörde nasıl uygulanacağı ile ilgili mevzuat yoktur.

✓ *Fikri hakların korunması*

Büyük ölçekli firmalarda dahi ürün benzerliklerine rastlanmaktadır. Ürün kopyalama konularında yargıya intikal etmiş davalar söz konusudur.

✓ *Satış anında fatura alımı*

Denetimlerin sektörün geneline yayılarak sıklaştırılması gerekmektedir.

3.3.2. Maliyet Artırıcı Kamusal Yükler

✓ *Sorumluluk sigortalarına ilişkin sıkıntılar giderilmeli*

- Yangın ve taşımacılık konularında sigortalama kolaylaştırılmalı, (Bazı sigorta şirketleri sigortalama yapmamaktadır),
- Kıdem tazminatları düşürülmeli,
- Akaryakıtta uygulanan vergi oranları düşürülmeli,
- KDV tekstil sektörü ile eşitlenmeli,
- Kurumlar vergisi oranlarının yüksekliği.

3.3.3. Sektörde Yaşanan Yerli Hammadde Sıkıntısı

Ülkemizde hammadde konusunda rekabetçi piyasa şartları oluşmadığı gibi orman kaynaklarının önemli bir bölümü doğrudan yakacak odun olarak kullanılmaktadır. Buna ilaveten yanlış kesim sonucu endüstriyel odun kalitesinin düşmesi, yanlış depolama sonucu ardaklanma ve çürüme gibi nedenlerden ötürü odunların yakıt olarak kullanılması önemli bir sorundur. Mobilya üretiminde kullanılan diğer girdilerden hırdavat malzemeleri yoğunluklu olarak ithal edilmektedir. Döşemecilik sektöründe kullanılan kumaş, sünger, kuş tüyü gibi malzemelerin tedariki de ağırlıklı olarak ithal ürünlerden oluşmaktadır. Hammadde kaynaklarının yetersizliği, Türk mobilya sektöründeki işletmelerin uluslararası rekabet gücünü zayıflatan bir unsurdur. Türkiye, ahşap, sunta, kaplama, hırdavat ve diğer girdiler gibi uygun temel materyal arzına sahip olduğu halde iyi kalitede yerli girdileri, yeterli miktarda ve rekabet edebilir fiyatlarla elde edememektedir.

3.3.4. Mobilya Meslek Eğitimi

Sektörün genel yapısına ve temel sorunlarına bakıldığında, meslek eğitim alanında yeni neslin zamanın ihtiyaçlarına uygun nitelikte olmayışı ve yaratıcı düşünce geliştirmede yetersiz kalmasının en önemli sorunlardan biri olduğu ortaya çıkmaktadır. Eğitimdeki yetersizlik; kalifiye işgücü, istihdam ve deneyim eksikliğini beraberinde getirmektedir. Bu durum ise sektörün gelişimini ve rekabet gücünü etkilemektedir. Avrupa Birliği Katılım Bildirgesi'nde de Türkiye'nin Mesleki eğitim politikasını geliştirmesi ve uygulaması Türkiye'nin yapması gereken öncelikler arasında olduğu ifade edilmiştir. 10. Kalınma Planı 2013-2018, Mobilya Çalışma Grubu Raporuna göre mesleki eğitimdeki sorunlar okullar, çalışanlar ve yöneticiler olarak ele alınmalıdır. Rapora göre:

3.3.4.1. Kalifiye işgücü (okullar)

Son 10 yıldır cari açık vermeyen ve iş bulma sıkıntısı olmayan sektörün eğitim alanında yeterince tercih edilmemesi tanıtım eksikliği ile doğrudan ilişkili olduğu düşünülmektedir. Öte yandan, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından Teknik Eğitim Fakülteleri'ndeki Mobilya ve Dekorasyon Bölümlerinin kapatılması, Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği olması sektör açısından önemli bir sorun olmuştur.

Sektörde kalifiye iş gücü; teknik eleman ve mühendis istihdamının oluşumu ve arttırabilmesi için, meslek liseleri ve üniversitelerdeki ilgili bölümlerin eğitim programları sektörün ihtiyaçları ve 21. Yüzyıl gelişmeleri doğrultusunda güncellenmelidir. Bu doğrultuda, önemli bir üretim sektörü olan mobilyanın, üretim ve tasarım eğitimi hem meslek liselerinde hem de üniversitelerde verilmesi sektör adına önemli bulunmaktadır. Gelişmiş ülke örneklerinde olduğu gibi, üniversitelerde "Mobilya Yaşam Döngüsü" doğrultusunda mobilya ve mekânı birlikte ele alan, sanat ve bilimin bir arada kullanıldığı, sektör ve kullanıcıların beklentilerini karşılayan mühendislik bölümleri açılmalıdır.

Üniversite – sanayi işbirliği çerçevesinde, mobilya sanayi alanındaki akademik çalışmaların yoğunlaştırılması ve bu alanda yetişmiş işgücü ve bilgi birikiminin sektörde kullanımına yönelik plan ve programların yapılması gerekmektedir. Mobilya meslek eğitiminin cazip hale getirilmesi sektörün temel sorunlarının çözülmesinde ve gelişmesinde fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer taraftan, sektöre kalifiye iş gücü sağlayan ve mobilya eğitimi veren mevcut okullar sektörün beklentileri doğrultusunda nitelik ve nicelik yönünden yetersiz kaldıkları söylenebilir. İvedilikle yapılması gereken mobilya eğitimi veren okulların teknolojilerinin yenilenmesi, aktif üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması, öğretim kadrolarının ve öğrenci kalitesinin artırılması, programların uygulamaya ve güncel teknolojiye uygun olarak yenilenmesi ve sektörün cazip hale getirilmesi gerekmektedir. Öğretim kadrolarının, bu gelişmelere paralel olarak mobilya meslek eğitimi veren okullarda kısıtlı ortamlarda takip edilemeyen güncel teknoloji, bilgi ve görüşlerinin açılması için büyük işletmelerde staj yapmaları sağlanabilir. Ayrıca, bazı teşviklerle öğretim kadroları uluslararası fuarlara götürülerek yeni gelişmeleri takip etmeleri hem sektör adına hem de mesleki eğitim adına fayda sağlayabilir. Sektör temsilcilerinin sanayinin beklentileri doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu ile iletişimde olması mobilya meslek eğitimi sorunun çözümü için önem taşımaktadır.

3.3.4.2. Kalifiye işgücü (çalışanlar)

Etkili ve verimli üretime yönelik güncel konularda sektör çalışanlarının bilgilendirilmesi, güncel teknolojiyi takip, uygulama alanlarında yenilikler, muhtemel deneyim eksikliklerinin giderilmesi, uzmanlık gerektiren konularda mesleki eğitim kurslarından geçirilerek, 'Eğitim Yardımı' gibi teşviklerin verilmesi faydalı bulunmaktadır. Kalkınma ajansları ile projeler oluşturulması, halk eğitim merkezlerinin etkinleştirilmesi, kurum içi eğitim hizmetlerinin artırılması kalifiye iş gücünün oluşumuna ve muhtemel diğer deneyim eksikliklerinin giderilmesine katkı sağlayabilir. Sektör işletmelerine kendi iş gücünü yetiştirme ve sağlamaya yönelik destek verilmesi uzun vadede kalifiye iş gücünün oluşumuna etki edecektir.

3.3.4.3. Kalifiye işgücü (yöneticiler)

Sektörde yönetici pozisyonunda olan istihdam gücünün şirket yönetimi konularında eğitimi ve gelişimi işletmelerin yönetimine profesyonellik kazandıracaktır.

3.3.5. Lojistik Destek Sorunu (Navlun)

Karayolu taşımacılığının birinci alternatiflikten çıkarılması, diğer nakliye alternatifleri demiryolu ve denizyolu taşımacılığının yaygınlaştırılması hem maliyetleri düşüreceği hem de ürünlerin müşteriye ulaşım hızını artıracığı düşünülmektedir. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizde deniz ulaşımının etkin biçimde kullanılmaması navlun maliyetlerinin yüzde 10 -15 oranlarında artmasına neden olmaktadır. Öte yandan nakliyatta kullanılan araçların taşımacılık standartlarına uygun olması, ürünün profesyonel bir biçimde zamanında ve sağlam teslim edilmesi de önemli hususlardır.

BÖLÜM 04

SEKTÖRÜN AB UYUM SÜRECİNDE GELDİĞİ NOKTA, KARŞILAŞILAN SORUNLAR

4. SEKTÖRÜN AB UYUM SÜRECİNDE GELDİĞİ NOKTA, KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Türkiye, Gümrük Birliğine katıldığından bu yana AB ile ticari ilişkilerini yoğunlaştırmıştır. Bu ticaret kuşkusuz sektöre yönelik AB bünyesinde kabul edilmiş olan kalite ve sağlık standartlarına uyumu hızlandıran bir süreci içermektedir. Özellikle fabrikasyon üretimdeki artış ve ihracat ağının genişlemesi ile tüketicinin bilinçlendirilmesine ilişkin zorunluluklar sektörün uyum sağlamasını gerektiren bir mevzuatı gündeme getirmektedir. Türkiye’de bugün yaşanan sorunların başında “mevzuatın uygulanabilirliğine ilişkin sorunlar” gelmektedir.

Çevreye duyarlılık ve Kyoto protokolü çerçevesinde kapalı ortamlarda mobilyadan açığa çıkan zararlı gazların ölçümü ve kontrolü ile ilgili süreç çok yavaş ilerlemektedir. Mobilya test laboratuvarlarının mobilya üretiminin yaygın olduğu bölgelerde açılması ve dış ticarete kullanılabilecek nitelikte raporların verilmesi sağlanmalıdır. AB, bununla birlikte “Çevre” başlığı altında, Kyoto Protokolü çerçevesinde E1 standardı ile “sertifikasız hammaddenin önüne geçmeyi” önermektedir. Ürün yaşam döngüsünün merkeze alındığı bu mevzuata göre insan sağlığına zararlı malzemelerin kullanımı önlenmeli ve bu konuda mevzuat AB mevzuatı ile uygun hale getirilmelidir. 10 Mart 2010 Yılında TBMM tarafından kabul edilen ve yasalaşan Kyoto Protokolünün içeriği ve sektörde nasıl uygulanacağı ile ilgili eksiklik vardır.

Orman Yönetim Konye Sertifikası (FSC) Avrupa Birliği ülkelerinde mobilya ile ilgili bütün ahşap içerikli ürünlerde istenmektedir. Avrupa Birliği ülkelerine yapılan mobilya ihracatlarında, FSC Sertifikası aranmaktadır. Mobilya ihracatçısı bu sertifikayı temin etmekte zorlanmaktadır. Orman ve Su İşleri Bakanlığınca, mobilya üretiminde kullanılan ağaçların, plantasyon ormanlarında elde edildiğini gösteren FSC Sertifikasının verilmesiyle sorunun aşılacağı düşünülmektedir. Avrupa mobilya federasyonunun açıklamalarına göre mobilya üretiminde kimlik kartı uygulamasının 2018 yılında başlatılacağı iddia edilmekte olup rekabetinin negatif etkilenmemesi için Türk mobilya sektörünün bu değişime uyum sağlaması önem taşımaktadır.

Mobilya sektöründe kullanılan malzemeler, makineler ve diğer donatıların iş kazalarına neden olmakta ve sıklıkla iş kazaları yaşanmaktadır. Diğer taraftan, mobilya üretiminden açığa çıkan toz, kimyasallar ve fiziki koşullar meslek hastalıkları gibi kalıcı hastalıklara neden olmaktadır. Sektörün bu konuda AB standartlarında olmadığı görülmektedir.

Çin ve Uzak Doğu ülkelerinden ithal edilen kalitesiz ucuz ürünler ihracatta rekabeti etkilemektedir. Bu ülkelerden getirilen ithal ürünler (özellikle laminatlar), uluslararası anlaşmalar çerçevesinde kontrole tabi tutulmaktadır. 2015 yılında getirilen %50’lik vergi oranı bu sorunu bir nebze çözmüştür. Ancak, vergi oranlarına getirilen bu artış iç pazarda sektörü korurken dış ticareti etkilemiştir. Ayrıca, mobilya üretiminde hammaddenin ağırlıklı olarak dışa bağımlı olması iç piyasadaki yonga levha üreticilerini tekelletirmektedir. Bu unsurlar AB mevzuatındaki “Malların Serbest Dolaşımı” ve “Tüketicinin ve Sağlığının Korunması” kategorileri altında değerlendirilmelidir.

AB aynı zamanda mobilya sektörünü de kapsayacak şekilde Türkiye’den meslek eğitimi politikasını geliştirmesini talep etmektedir. Bu bağlamda lise ve üniversite düzeyinde sadece mobilya sektörüne dönük bölümlerin açılması önem kazanmaktadır.

BÖLÜM 05

GZFT / SWOT ANALİZİ VE REKABET GÜCÜNÜN DEĞERLENDİRMESİ

5. GZFT / SWOT ANALİZİ VE REKABET GÜCÜNÜN DEĞERLENDİRMESİ

Güçlü, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditlere yönelik GZFT/SWOT analizi Şekil 5.1’de verilmiştir.

Türkiye, Dünya mobilya pazarında Şekil 5.1. GZFT analiz tablosunda ifade edildiği gibi coğrafi konumunun etkisi sayesinde önemli fırsatlara sahiptir. Payına düşeni alabilmesi için mevcut sorunlarını çözerek fırsatları değerlendirmesi, zayıf yönlere ve tehditlere ivedi çözüm getirmesi gerekmektedir. 21. yüzyıl beklentileri doğrultusunda kullanıcı ihtiyaçları, uluslararası pazarlarda kültür farklılıkları, mobilyadan beklentiler iyi tespit edilmeli ve nokta atışı ürünler ile sektör Dünya pazarında yer edinmelidir. Dış ticaret açığı vermeyen ve ülke istihdamına büyük katkı sağlayan sektöre devletin destek sağlayıcı politikalar üretmesi beklenmektedir.

Ulusal ve uluslararası ölçekte rekabet gücünün artırılması, devletin ve mobilya işletmelerinin “Modern Tasarım ve AR-GE”ye önem vermeleri yaşamsal önem taşımaktadır. Bunlara ilaveten mobilya kalite standartlarının belirlenmesi ve denetimlerinin yapılması da kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Sektör, Türkiye imalat sanayisinde son 20 yıldır dış ticaret açığı vermeyen nadir sektörlerden birisidir. Hızlı gelişim ve değişim sürecinde olan sektör; markası, kalitesi, sektördeki küçük – büyük ölçekli firmaları, coğrafi konumu, ülkenin genel büyüme yönlü politikası, genç nüfusu, kişi başına düşen milli gelirin iyileşmesi sayesinde iç ve dış pazarda önemli potansiyel arz etmektedir. 2001 yılından bu yana sürekli artan ihracat değeri ile sektör, 2023 yılı için hedef koyduğu 25 milyar dolar üretim kapasitesi, 10 milyar dolar ihracat beklentisi ile Dünyanın ilk 10, Avrupa’nın ise ilk 5 büyük mobilya ihracatçıları arasında olmayı hedeflemektedir. Ancak, dolar kurunda son üç yılda oluşan ciddi artışlar sektör üzerinde olumsuz baskı oluşturmaktadır.

Şekil 5.1. GZFT/SWOT Analizi

Parametreler	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
Hammadde ve girdiler	-	Yüksek hammadde girdileri, Ormanların etkin kullanılmaması, Endüstriyel ve özel orman eksikliği, Yan sanayi.	Teknoloji kullanımı ile yeni malzeme arayışları.	Yerli ağaç ve orman kullanımı, Yetersiz yurt içi hammadde, Dövizde yaşanan artış.
Üretim	Modern üretim tesisleri, Büyük ölçekli firmalar, Yoğun üretim, kümelenmeleri.	KOBİ'ler, Düşük ürün standartları, Sağlıksız üretim yerleri ve iş güvenliği, Kayıt dışılık.	Üretimde çeşitlilik, Verimlilikte artma potansiyeli, AB ülkelerinde tüketime üretimden çok olması.	Kayıt dışı üretim, Çevreye duyarlı üretim ve yükler, iş ve işçi güvenliği.
Teknoloji Faaliyetleri	Teknoloji Kullanımı ve uyumu, Ürün ve malzeme çeşitliliği, Yüksek teknoloji kullanımı.	Sınırlı yenilikçi yaklaşımlar, Düşük ürün standardı, Markalaşma, düşük kalite ve imaj, Tasarım, patent ve kopyalama, Çevreye sınırlı duyarlılık.	Tasarım, inovasyon ve marka bilincinin artması, Tüketici ve müşteri odaklı ürünler, Hizmet sunumu, Çevreye uyumlu mobilya üretimi, Akıllı mobilyalar.	Üretim teknolojisinde dışa bağımlılık.
Pazarlama - Satış	Geniş bayi ve dağıtım ağı, Potansiyel pazarlara, yakınlık, Coğrafi konum, Ürün yelpazesi.	Sınırlı tanıtım faaliyetleri ve destekleri.	Coğrafi konum, İç - Dış Pazar, (Arap ülkeleri ve çevre komşu ülkelerin mobilya ihtiyacı), Avrupa'da üretimin tüketimi karşılamaması, Değişen tüketici alışkanlıkları.	Çin faktörü, Kyoto Protokolü ve çevre duyarlı ürün, AB ülkelerinde yavaşlama, Komşu ülkelerde yaşanan sorunlar.
Finansman ve Mali yapı	-	Sınırlı finansman ve sermaye olanakları.	Yabancı ortaklık.	-
İnsan Kaynakları	Gelişmeye açıklık, AB'ye göre ucuz iş gücü.	Mesleki eğitim yetersizliği, Kalifiye iş gücü eksikliği.	Genç nüfus.	Kalifiye iş gücü açığı.
Piyasa ve sektör koşulları	Sektörün gelişime açık olması, 14 yıllık performansı, Potansiyel arz etmesi.	Sınırlı kurumsallaşma, Kayıt dışı üretim, Haksız rekabet, Sınırlı kamu yönlendirmesi, Yetersiz teşvikler.	Dünya ticaretinde rekabet, 2023 yılı Türkiye ihracat hedefleri, 2050de 1 trilyon ticaret.	Tasarım korunması- Taklitçilik, Kalitesiz ucuz ithalat, Büyük işletme-küçük işletme arası eşitsizlik, Sektör İmajı.

5.1. Çevre Analizi

Türk mobilya sektörü, Dünya mobilya üretiminin yaklaşık % 1,3 oranı üretiyor olmasına rağmen arzulan düzeyde ve hedefte değildir. Türkiye mobilya sektörü, 2016 yılı itibarıyla 230 ülkeye 2,234 milyar dolar mobilya ihraç etmiş ve Dünya sıralamasında 14. Avrupa ülkeleri sıralamasında ise 6. sırada yer almıştır. 2012 değerlerine göre Dünya sıralamasında 5, Avrupa sıralamasında ise 10 kademe ilerlemiştir. İthalat verilerine göre, 125 ülkeden 60 milyon dolar değerinde mobilya ithal etmiş ve Dünya sıralamasında 27. Avrupa ülkeleri sıralamasında ise 12. sırada yer almıştır. Türkiye'nin 10 milyar dolarlık pazar sahibi yakın komşu ülkelere 872 milyar dolar, 20 milyar dolarlık pazarı olan Arap ülkelerine ise 926 milyar dolar ihracat yapılmıştır. Yakın komşulara ihracat 2015'te %22, 2016'da ise %4,8 oranında düşmüştür. Benzer durum Arap ülkeleri ile yapılan ticarete de görülmüş olup sırasıyla 2015'te %3,6, 2016'da ise %5,9 düşüş söz konusudur. Ülkemizin aldığı pay, bu pazarlarda son derece düşük kalmakta birlikte son iki yılda yaşanan düşüşler pazarın daralmasına neden olmuştur. Özellikle, Rusya, Arabistan, İran, Libya, B.A.E ve Avusturya pazarlarından Türkiye'nin faydalanamadığı görülmektedir. En dikkat çekici ülkeler Irak, Libya Azerbaycan olup bu ülkelerin mobilya ihtiyacının yarısını Türkiye'den karşıladıkları görülmesine rağmen Libya ve Azerbaycan ile yapılan ticarete düşüşler görülmüştür.

Sonuç olarak, yakın çevre ve Arap ülkelerinin pazar büyüklüğü 30 milyar dolardır. Ülke olarak bu pazardan ancak 1,6 milyar dolar fayda sağlanabilmektedir. Hedefleri olan Türkiye mobilya endüstrisinin komşular ve Arap ülkelerine yönelik ticaretin geliştirilmesi için politika üretmesi tavsiye edilir.

Mevcut değerler, Dünya mobilya sektörünün artış eğilimli olduğunu göstermektedir. Son 15 yıllık genel perspektif, Türk mobilya sektörünün üretim ve ihracat hacmi ile büyüme potansiyelini ortaya koymakla birlikte istenilen düzeyde değildir. Dünya mobilya pazarında 2030 yılı itibarıyla 1 trilyon Amerikan dolar hacmi geçmesi beklenen pazarda Türkiye'nin payına düşeni alabilmesi için sorunlarını çözüp üretim kapasitesi ve rekabet gücünü artırması gerekmektedir.

5.2. Sektörün Rekabet Analizi

Döviz kurunda yaşanan hızlı artış doğrudan ürün maliyetlerine yansımakta ve sektörün iç-dış pazarda rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir. Döviz fiyatlarında oluşan artış enerji fiyatlarını etkilemekte, mobilyanın üretiminden sevkiyatına kadar her türlü kaleme ekstra maliyet getirmektedir. Enerjide dışa bağımlılık ve dövizde oluşan hareketlilik sektörü etkilemektedir. Ülkede ulaşım ağının yoğunluklu olarak karayolu ve demir yolu ağırlıklı olması havaleli ürün olan mobilyanın taşınmasında maliyetlerde anlamlı fark yaratan bir unsurdur. Bu konuda, Dünyanın en çok mobilya satan ülkesi; Çin, mobilya sanayi bölgeleri ve ulaşım ağı ülkemiz devlet ajandasına araştırma konusu olarak girmelidir. Son zamanlarda mobilya ihracatında hızlı artış gösteren ülkeler Polonya ve Litvanya mobilya sanayi alanları ve ulaşım ağı örnek alınacak ülkeler arasında yer almaktadır. Ülkemizde mobilya üreticileri, genel olarak demiryolu tesislerine ulaşmak için ikinci bir taşıma aracı kullanmak zorundadırlar. Aktarmalı taşıma nedeni ile maliyetler artmaktadır.

Maliyeti etkileyen diğer bir kalem ise, hammadde ve yarı mamul ürünlerdir. Ülkemiz bu konuda da dışa bağımlı bir ülkedir. Plakalı levhaların üretiminde kullanılan endüstriyel odunun %60 ithaldir. Hırdavat malzemeleri ise %50'ye yakını ithaldir. Dövizde oluşan artış bu kalemleri etkilemekte, mobilya fiyatlarına yansımaktadır.

Avrupa'nın ileri üretici ülkeleri Fransa, İtalya, İspanya, Almanya artan işçilik ve enerji maliyetleri, çevreye duyarlılık, Kyoto protokolü yaptırımları, hammadde kaynaklarının azalması gibi nedenlerden ötürü birçok gelişmiş ülke mobilya üretiminden çekildiği ihracat ve ithalat verileri incelendiğinde net olarak görülmektedir. Türkiye mobilya sektörü son 17 yıldır, cari açık vermeyen ülkenin en büyük 5 sektörü arasındadır. Ancak, son yıllarda ihracat artışlarında oluşan azalma gelecek senaryoları arasında olumsuzluklara neden olmaktadır. Sonuç itibari ile sektörün rekabet gücünün devam edebilmesi için imalat ve ticari faaliyetleri etkileyen ana girdilerde sert artışlara izin verilmemelidir.

Türkiye mobilya imalat sanayinin rekabet parametreleri Şekil 5.2. de verilmiş ve kısa değerlendirmeleri yapılmıştır.

Şekil 5.2. Mobilya imalat sanayinde rekabet parametreleri

Parametreler	Belirleyici rekabet unsurları
Hammadde	Hammadde kaynaklarının varlığı ve kalitesi, Yan sanayi,
Üretim	Hammadde maliyetleri Organize üretim bölgeleri,
Teknoloji Faaliyetleri	Ürün standartları, Ürün kalitesi, Markalaşma ve İmaj, Tasarım kapasitesi, Çevre dostu üretim,
Pazarlama - Satış	Lojistik alt yapısı, Dağıtım ağı, Taşımacılık maliyetleri, Tanıtım ve fuarlar,
Finansman ve Mali yapı	Karlılık, Kredi olanakları ve maliyetleri, Yatırım ve ihracat teşvikleri,
İnsan Kaynakları	Eğitilmiş ve nitelikli insan kaynaklarının varlığı, Çalışma ve iş kanunları ve düzenlemeleri,
Piyasa ve sektör koşulları	İthalat ve iç piyasa gözetimi, Adil ve etik rekabet koşulları

Hammadde: Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri İhracatçı Birlikleri Sektör raporuna [22] göre, mobilya sektöründe günlük 30 bin m³, yıllık 15 milyon m³ endüstriyel oduna ihtiyaç duyulmaktadır. Bu miktarın 9 milyon m³'ü iç piyasadan, kalan bölümü ise ithalat yoluyla karşılanmaktadır. 2023 hedeflerine ulaşmak için piyasa türleri ve ormanların verim gücü dikkate alınarak yerli endüstriyel odun üretiminin en az 20 milyon m³'e çıkarılması gerektiği düşünülmektedir. Türkiye'de ileri teknoloji ile yonga levha/sunta ve MDF üretimi yapılırken, üretim için gerekli hammadde tedarikinde sorun yaşanması üretimi etkilemekte, kapasite oranlarını düşürmekte ve bu durum fiyatlandırmalara etki etmektedir. Endüstriyel odunun dış piyasalarda Türkiye'den yüzde 50-60'a varan oranlarda ucuz olması özellikle ihracatta rekabeti sürekli zayıflatan bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Ülkemizde hammadde konusunda rekabetçi piyasa şartları oluşmadığı gibi orman kaynaklarının önemli bir bölümü doğrudan yakacak odun olarak kullanılmaktadır. Önlemler alınmadığında, hammadde sıkıntısı, sektörün mobilya üretim faaliyetlerini negatif etkileyeceği düşünülmektedir.

Yan Sanayi: Mobilya sektöründe yan sanayi tamamen ana sanayinin yönlendirmesi ile çalışmakta olup, sadece fason üretici mantığında hizmet verme durumundan kurtulamamaktadır. Bu durum sektörde uzun vadeli dönüşümü ve katma değerli iş yapma anlayışının gelişmesini mümkün kılmamaktadır. Tekstil konusunda Dünya devleri ile yarışan, demir-çelik üretiminde ön sıralarda bulunan ve cam konusunda önde gelen liderler arasında olan ülkemizde mobilya üretiminde bu ana sektörlerle ait yarı mamul ürünlerin ağırlıklı olarak ithal edilmesi çelişki doğurmaktadır ve sektörler arası iletişimsizlik olduğu anlamı çıkarılmaktadır. Mobilya sanayinin diğer ihtiyacı olan nitelikli aksesuar malzemeleri ağırlıklı olarak yurt dışından getirilmekte olup bu alanda yerli yan sanayi etkin değildir.

Teknoloji faaliyetleri: Sektörde büyük ölçekli işletmelerde gelişmiş üretim teknolojilerinden faydalanılmaktadır. Ürün standartları, kalitesi, markası ve tasarım boyutu sektörde her geçen yıl değer kazanmaktadır. Ancak, çevre dostu üretime yönelik çalışmalar henüz istenilen düzeyde değildir. Büyük ölçekli firmaların katılımı ile mobilya imalat sanayinde teknoloji faaliyetleri, araştırma-geliştirme çalışmaları, tasarım ve markalaşma rekabetin en önemli unsurları haline gelmiştir. 2013 yılında ise sektörde alınan patent sayısı marka tescil ve tasarım tescil gibi belge sayılarında ciddi artış gözlemlenmiş olsa da gelişmiş ülke seviyesi sayılarına henüz ulaşamadığı söylenebilir. Son yıllarda artış eğilimli bu parametrelerin hız kazanarak devam etmesi sektörün ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabetine pozitif etki edeceği düşünülmektedir.

Sermaye/finansman: Kredi maliyetlerinin yüksekliği önemli sorunlar arasında yer almaktadır. İşletmeler para piyasalarından, özellikle ticari bankalardan uygun koşullarda kredi temininde zorlandıklarından, faaliyetlerini genellikle öz kaynaklarından finanse etmektedirler. Bunun sonucu olarak, sürekli işletme sermayesi sıkıntısı yaşanmaktadır.

Pazarlama – Satış: Sektörün hazırladığı fuarlar pazar etkinliğine, pazarlamaya ve tanıtıma doğrudan etki etmektedir. Coğrafi konumu ile etkili etkin dağıtım ağına sahiptir, ancak, bu raporun sorunlar bölümünde belirtildiği gibi taşımacılıkta sorunlar mevcut olup coğrafi konumun sunduğu faydalardan arzu edilen düzeyde katma değer üretilmemektedir. Lojistikte yaşanan alt yapı sorunları ve karayolu taşımacılığı maliyetleri artırmakta ve sektörün rekabet gücü doğrudan negatif etkilenmektedir.

İnsan Kaynakları: Sektörde yetişmiş kalifiye iş gücünde sorunlar vardır. Sektörün genel yapısına ve temel sorunlarına bakıldığında, genel eğitim ve meslek eğitimi alanında yeni neslin zamanın ihtiyaçlarına uygun nitelikte olmadığı ve yaratıcı düşünce geliştirmede yetersiz kaldığı ve mevcut kalifiye iş gücünün rekabeti doğrudan etkileyen unsurlarından birisi olarak ortaya çıktığıdır. Mesleki eğitimdeki yetersizlik; kalifiye işgücü, istihdam ve deneyim eksikliğini beraberinde getirmektedir. Bu durum ise sektörün gelişimi ve rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir. İnsan kaynaklarının etkili kullanımı konularında sorgulanması gereken başlıklar mesleki eğitim veren okullar, çalışanlar ve yöneticiler olarak sıralanabilir.

Piyasa ve sektör koşulları: Üretim ve tüketim değerleri, ithalat ve ihracat verileri ile gelişmeye açık ve potansiyel arz eden bir mobilya sektöründen söz etmek son derece mümkündür. Üretici firma adediyle, mevcut istihdam gücüyle ve doğal kaynaklarıyla bugün Türkiye, Avrupa'nın güçlü mobilya üreticileri olarak görülen Almanya, İtalya, Polonya gibi ülkelerle rekabet edebilir nitelikte görülmektedir. Bu raporda ifade edildiği gibi Türkiye mobilya üretiminde Dünyada ilk 12 ülke arasında yer almakta olup ihracatta 14. İthalatta ise 27. sıradadır. Ancak, bir önceki bölümde ele alınan sorunların ilgili sektörel örgütler ve kamu kurumlarının gündeme alınması ve çözümlerin getirilmesi sonucu sektörün, hem Avrupa mobilya pazarında hem de Dünya pazarında kuvvetli bir güç olacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM 06

YATIRIM ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ, TEŞVİK VE YARDIMLAR

6. YATIRIM ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ, TEŞVİK VE YARDIMLAR

Mobilya sektörü hem sağladığı istihdam açısından hem de her geçen gün artan ihracat değeri ile Türkiye'nin önemli imalat kollarından birisi olmuştur. Sektörün son 15 yıllık gelişim sürecine, büyümesine ve dış ticaret boyutuna bakıldığında hızlı büyüyen ve yatırım yapmaya açık bir yapısı olduğudur. Ancak, sektörün gelişimi, rekabeti ve iç-dış piyasalarda etkinliğinin artırılması için destek ve teşviklere ihtiyacı vardır.

Mobilya üreticileri işletme sayılarına göre ülke genelinde, İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Kayseri, Antalya, Sakarya, Eskişehir, Düzce, Zonguldak, Trabzon, Balıkesir, Burdur ve Adana gibi illerde yoğunluklu olarak dağılmışlardır. Kayseri mobilya üreticisi iller ve yapılan ihracata göre ön sıralarda yer almaktadır. Türkiye'de 200'den fazla çalışanı olan mobilya firma sayısı 40'ı aşmıştır ve bu firmalar yoğunluklu olarak Kayseri'de faaliyet göstermektedir. Ancak, mobilya sektörünün büyük çoğunluğu KOBİ'lerden oluşmakta olup, çevresel ve iş güvenliği gibi konuları öncelikli baskı unsuru olarak kullanılması ile Organize Sanayi Bölgeleri bünyesinde toplanmalarına yönelik teşvik programları yapılabilir. Sanayi odalarının desteği ile ortak hizmet alınabilecek modüler sanayi bölgelerinin oluşturulması ve küçük atölyelerin bu bölgelerde kümelenmesi sağlanabilir. Yeterli finansal destek sağlanması durumunda, KOBİ'lerin ekonomi için daha fonksiyonel bir yapıya kavuşabilecekleri düşünülmektedir.

Ülke mobilya sanayinin öncü bölgesi olan Ankara siteler bölgesinin mevcut durumu, işlevselliği ve ulaşılabilirliği konularında sorunları söz konusudur. Bölge özellikle alt yapı sorunları ve gelişen teknolojiye uyum sağlamaması nedeniyle her geçen yıl güç kaybetmektedir. Siteler bölgesinin taşınması veya etkinliğinin artırılması için basınçlı hava, toz emiş, emisyon kontrolü, doğalgaz, lojistik hizmeti vb, hizmetleri sağlayacak bir yapının olduğu 400-4000 m² atölyeler kurularak firmaların taşınması teşvik edilebilir.

Diğer taraftan ülke mobilya ihracatını artırmaya yönelik teşvik ve desteklere gerek duyulmaktadır. İhracat teşvikleri dar ve geniş anlamda olmak üzere iki şekilde ele alınabilir. Dar anlamda ihracat teşvikleri ihracat sübvansiyonlarını kapsamaktadır. Geniş anlamda ise ihracatçıların ihracatta karşılaştıkları güçlükleri ortadan kaldıracak ve satışlarını geliştirmek için dinamik bir sistem kurmalarına yardımcı olacak bütün düzenlemeleri içerir. Buna göre, ihracat teşviklerinin en önemli amaçları şunlardır:

- ✓ Pazar payının genişlemesi,
- ✓ İhracat bilgisinin oluşturulması,
- ✓ İhracatla ilgili sınırların azaltılması ya da ortadan kaldırılması,
- ✓ Fiili ve potansiyel ihracatçılar için çeşitli yardım türlerinin belirlenmesi.

İhracata verilen teşviklerin hangi türden olabileceği uluslararası anlaşmalarla belirlenmiştir. Dünya Ticaret Örgütü tarafından kabul edilebilecek ihracat teşviklerinin en önemlileri şunlardır.

- ✓ Pazar araştırması,
- ✓ Uluslararası ticaret kurulları,
- ✓ Uluslararası ticaret fuarları,
- ✓ Ticareti teşvik ofisleri,

- ✓ Devletin destekleyici olduğu araştırmalar,
- ✓ Ticaret finansman programları,

Türkiye’de yeni teşvik sistemi doğrultusunda mobilya sektörü için teşvikler şu şekilde sıralanabilir.

- ✓ Sigorta programları ve dolaylı vergilerde indirim,
- ✓ Gümrük vergisi muafiyeti,
- ✓ KDV istisnası,
- ✓ Sigorta primi işveren hissesi desteği,
- ✓ Mobilya üretimine uygun yerlerde yatırım yeri tahsis,
- ✓ Faiz desteği,
- ✓ KDV iadesi,
- ✓ İhracata yönelik devlet yardımları (Araştırma, Geliştirme Yardımı, Yurtdışı Fuar ve Sergilere Katılım Desteği),
- ✓ Uluslararası nitelikli fuarların desteklenmesi,
- ✓ Pazar araştırması yardımı,
- ✓ Eğitim yardımı,
- ✓ İstihdam yardımı,
- ✓ Çevre maliyetlerinin desteklenmesi,
- ✓ Mobilya geri dönüşüm tesislerinin kurulması ve teşvik edilmesi, (özellikle toz emme tesislerinden çıkan toz/talaşlar ekonomiye kazandırılmalı ve merkezi toplama istasyonları kurulmalı),
- ✓ Patent,
- ✓ Faydalı model belgesi ve endüstriyel tasarım tescili yardımı,
- ✓ Türk ürünlerinin yurtdışında markalaşması,
- ✓ Marka tanıtım faaliyetlerinin desteklenmesi,
- ✓ Tanıtım ile Türk Malı imajının yerleştirilmesine yönelik faaliyetlerin desteklenmesi,
- ✓ Yurtdışında ofis mağaza açma, işletme konularında yardım,
- ✓ İhracat ve ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerde vergi, resim ve harç istisnası,
- ✓ Eximbank tarafından uygulanan kredi ve sigorta programları,
- ✓ Sektörün son yıllarda hammadde konusunda dışa bağımlılığını engellemeye yönelik destekler,

BÖLÜM 07

SEKTÖRDE YENİ YÖNELİMLER

7. SEKTÖRDE YENİ YÖNELİMLER

Dünya mobilya üretim-tüketim ve ihracat-ithalat değerlerine bakıldığında pazarın hızla büyüdüğü görülmektedir. Avrupa'da yaşanmakta olan ekonomik krizin etkilerinin geçtiği ve ülkelerin ihracat ve ithalatlarında ciddi hareketlilikler söz konusudur. Mobilya ticareti, Dünya genelinde 2014 yılında %5'lik büyüme sağlarken, 2015'den itibaren büyümesinin artacağı beklenmektedir. Özellikle, Avrupa pazarında yaşanan rekabetin diğer bölgelere göre daha üst düzeyde olması ve rekabet edilen firmaların birçoğunun Avrupa markaları olması vesilesi ile Türk mobilya sektörünün rekabet edebilirliğini etkileyen parametrelere kalite katması gerekmektedir. Avrupa'da İngiltere ve Fransa, Amerika'da ABD ve Uzak doğuda Japonya gibi ülkelerin mobilya üretimleri tüketimlerinin altında kalmakta olup ciddi oranlarda mobilya açığı söz konusudur. Türkiye; yakın bölge ülkelerine 1,5 milyar dolarlık satış yaparken uzak pazarlara da her geçen gün satışını artırmaktadır.

Ülke mobilya ihracatının en yoğun yapıldığı yakın çevre ülkeler ve Arap ülkeleri ile yapılan mobilya ticaretinden alınan payın ülkemizin üretim kapasitesinin son derece altında kaldığı görülmektedir. Ciddi mobilya tüketimi olan Rusya, Avusturya, Suudi Arabistan ve B.A.E gibi ülkelere çok düşük düzeyde mobilya ihraç edilmektedir. Bu pazarlardan edinilen payların artırılmasına yönelik programlar yapılmalıdır. Diğer taraftan mevcut pazarlarda etkinlik artırılırken yeni pazar oluşumlarını Kuzey Afrika, Orta Doğu ve Orta Asya ülkeleri olarak değerlendirmekte fayda olacağı düşünülmektedir.

Mobilya sektörü ile ilgili çevreye duyarlılık ve Kyoto protokolü çerçevesinde kapalı ortamlarda mobilyadan açığa çıkan zararlı gazların ölçümü ve kontrolü ile ilgili bir yapılanma henüz yoktur. Bu konuda İnegöl'de ve Türk Standartları Enstitüsünde laboratuvar kurulmuş ancak 2015 yılında bu laboratuvar kapatılmıştır. Üretici ve ihracatçı mobilya firmalarının yurt dışından ithal ettikleri hammaddeler ve ihraç ettikleri ürünler, akredite laboratuvarlarda bazı testlere tabi tutulmaktadır. Bu kapsamda firmaların ihracat işlemlerinde sıkıntı yaşamalarının önüne geçilmesi gerekmektedir. Mobilya test laboratuvarlarının mobilya üretiminin yaygın olduğu bölgelerde açılması ve dış ticarete kullanılabilecek raporların verilmesi sağlanmalıdır.

Sektör ile ilgili gelişmeler ve muhtemel eğilimler şu şekilde özetlenebilir:

- Modern yaşam, teknoloji ile donatılmış elektro-mobilyaların doğmasına neden olacaktır.
- Akıllı konut ve yeşil bina oluşumları mobilyaya yansıtacaktır. Akıllı mobilya, yeşil mobilya gibi kavramlara mobilya sektöründe daha sık rastlanacaktır.
- Kentleşme ve hızla artan konutlaşma dönüşüm gerektirmektedir. Yaşam kalitesini artıran, kullanım kolaylığı sağlayan, insan ve çevreye duyarlı, hafif, fonksiyonel, kolay taşınabilir, modüler mobilyaların Dünya pazarında etkin rol edineceği düşünülmektedir.
- Yenilikçi ve fonksiyonel çözümler aranır hale gelecektir.
- Tasarım sürecine tedarikçiler daha fazla katılacak, farklı uzmanlık alanlarına sahip paydaşlar tarafından ortak tasarım yönetimi çalışmalarına ağırlık verilecektir. (Mobilya, Elektronik, Bilişim teknolojisi, aksesuar vb.).
- Gelişmiş tasarım becerisi, marka gücü ve satış sonrası hizmet kalitesinin etkinliği sektörde büyümeye öncülük eden alanlar olarak ortaya çıkmaktadır.
- Geri dönüşüm ve mobilya atıkları önem arz edecektir.
- Sektörde iş güvenliği konuları daha çok önem kazanacaktır. Ülkemizde mobilya üretiminde iş güvenliği hala AB standartlarında değildir.

- Ambalaj, paketleme, taşımacılık alanındaki gelişmeler ve özellikle demonte tarzı mobilyaların ortaya çıkışı ile uzak bölgelerdeki pazarlara ürünlerin sevkiyatında kolaylıklar sağlanmasının satış maliyetlerini düşüreceği tahmin edilmektedir.
- Nano-teknoloji uygulamalarının malzemeye yansması sonucu kir ve leke tutmayan kumaşlar, deriler, çevre dostu süngerler, boyalar ve verniklerin kullanımı yaygınlaşacaktır.
- Online satış organizasyonları yaygınlaşacaktır.
- Endüstriyel odun konusunda (hammadde) önlemler alınmazsa sıkıntı yaşanacağı tahmin edilmektedir.
- Mobilya üretiminde kullanılan hırdavat malzemeleri çoğunlukla ithal edilmektedir. Döşemecilik sektöründe kullanılan kumaş, sünger, kuş tüyü gibi malzemelerin tedariki de yine büyük oranda ithal ürünlerden oluşmaktadır. Sektörün hammaddesinin yoğunluklu olarak dışa bağımlı olması gelecekte sorun yaşanmasına neden olabilecektir.

21. yüzyılın çıktısı olan ve imalat sektörünü doğrudan ilgilendiren akıllı konut, akıllı araba, akıllı makine gibi gelişmeler; mobilya sektörünü etkileyeceği düşünülmektedir. Ayrıca, sektörde küçük ölçekli firmaların fazlalığı, kayıt dışı oranında yükseklik, büyük ölçekli firma sayısının azlığı, kapasite kullanım oranının en fazla % 70'lerde olması ve sektördeki verimsizlik markalaşma konusunda sıkıntılar yaratmaktadır. 2023 yılında sektörün 25 milyar üretim ve 10 milyar dolar ihracat hacmini yakalaması için firmaların kapasite kullanımlarını artırmaları, küçük işletmelerin birleşmesi, mevcut orta ve büyük ölçekteki firmaların daha etkin yapıya kavuşmaları gerekmektedir.

BÖLÜM 08

GENEL DEĞERLENDİRME

8. GENEL DEĞERLENDİRME

Sektör, mevcut potansiyelinin ve stratejik pozisyonunun önemini kavrayıp tanıtım faaliyetlerini, temel alt yapı sorunlarını, KOBİ'lerden büyük ölçekli ihracat temelli işletmelere dönüşümü ve sürekliliğini artırabilirse, uluslararası mobilya pazarında anlamlı pozisyon elde edebilir. Alt yapı sorunlarını etkili bir şekilde yaşayan Ankara siteler bölgesinin yeniden yapılanması 10. Kalkınma Planında tavsiye edilmiştir. 10. Kalkınma Planına göre; Sitelerin üretim ağının Ankara dışına taşınması, mevcut halinin ise mobilya satış mağazalarına dönüştürülüp alt yapısının güçlendirilmesi gerektiği şeklinde ifade edilmiştir. İlgili konuda politika üretilip radikal karar alınması hem bölgenin hem de ülke mobilya ihracatının küresel boyutta artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ülkeye önemli ihracat getirisi ve istihdam sağlayan sektörün devletçe desteklenmesi, sorunlarına yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi uygun olacaktır. Son 20 yıldır cari açık vermeyen ve iş bulma sıkıntısı olmayan sektörde meslek eğitiminin cazip hale getirilmesi gerekmektedir. Mobilya meslek eğitiminin hem meslek liselerinde hem de üniversitelerde verilmesi sektör adına önemli bulunmaktadır. Uygun üniversitelerde mobilya tasarım ve mühendisliği bölümleri açılmalıdır.

2023 yılı için öngörülen öngörülere göre Türkiye mobilya endüstrisi Dünya sıralamasında ilk 10, Avrupa da ise ilk 5 en büyük mobilya üreticileri ve ihracatçıları arasında yer alacağı tahmin edilmektedir. 2020 yılı itibarıyla 500 milyar, 2030 yılı içinse 1 trilyon ABD doları hacme ulaşması hesaplanan Dünya mobilya pazarında Türkiye, payına düşeni alabilmesi için mevcut sorunlarını çözerek rekabet gücünü artırmalıdır. 2023 yılında hedeflerini son derece yüksek tutan sektör mevcut durumunu korumakla birlikte üretim kapasitesini ve pazar paylarını artırmak zorundadır. 21. Yüzyıl'ın gelişmeleri doğrultusunda yeni oluşumlar, akıllı mobilyalar, elektro-mobilyalar, çevre dostu mobilyalar, insan ve çevreye duyarlı yaklaşımlar ile üretim ağını ve dış pazar gücünü güçlendirmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Çınar, H. (2014). EKO-TASARIM ders notu (yayınlanmamış), Gazi Üniversitesi Ağaççşleri Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Ankara.
2. Usta, İ ve Güray, U. 1993: Mobilya sınıflandırması, 1. Uluslararası Mobilya Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
3. Çakmakçı, H. A., 2007: İnegöl Mobilya Piyasası Durum Raporu, İnegöl.
4. TÜİK, 2017: İstihdam verileri ve girişim (iş yeri) sayısı, ISIC-REV.3 No:3611-3614. Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
5. DOĞAKA, 2014: Mobilyacılık Sektör Raporu, T.C. Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı, Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye.
6. TÜİK, 2017: Yıllar itibari ile Türkiye mobilya üretim ve tüketimi, İş İstatistikleri, Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
7. 10. Kalkınma Planı 2014-2018. T.C. Kalkınma Bakanlığı. Mobilya Çalışma Grubu Raporu. ISBN 978-605-9041-19-5, Ankara. 2015.
8. MÜSİAD, 2013: Dayanıklı Tüketim ve Mobilya Sektör Raporu. Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği, Mavi Ofset. Beyođlu, İstanbul.
9. MOSDER 2014: Mobilya Tüketicisi Araştırma Raporu. Türkiye Mobilya Sanayicileri Derneği. İstanbul.
10. TÜİK, 2017: Alınan yapı konut ruhsatları, Yapı İzin İstatistikleri, Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
11. TCMB, 2017: Kapasite Kullanım Oranı-İmalat sanayi (Ağırlıklı-NACE REV.2) - Merkez Bankası (Yıllık, %).
12. TPE, 2017: Mobilya imalatından alınan patent, marka ve tasarım tescil sayıları, Türk Patent Enstitüsü, Ankara.
13. TÜİK 2017: GTİP 8 ila12'li Maddeler Bazında Ürün Gruplarına göre Mobilya İhracat Değerleri, Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
14. Trademap 2017: International Trade Center, Trade Statistics, Exports 2001-2013 International Trade in Goods Statistics by Product Group. List of exporters for the selected products 9401-9404.
15. TÜİK 2017: GTİP 4'lü, Ülkelere Göre Mobilya İhracat Değerleri, Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
16. TÜİK 2017: GTİP 8 ila12'li Maddeler Bazında Ürün Gruplarına göre Mobilya İthalat Değerleri, Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
17. Trademap 2017: International Trade Center, Trade Statistics, Imports 2001-2013 International Trade in Goods Statistics by Product Group. List of exporters for the selected products 9401- 9404.
18. TÜİK 2017: GTİP 4'lü, Ülkelere Göre Mobilya İthalat Değerleri, Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
19. DTM, 2012: Mobilya ithalat ihracat verileri, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Ankara.
20. CsiL 2017: WORLD FURNITURE OUTLOOK, 12th edition of the Seminar organized by CSiL, Wednesday, April 10, 2013, FIERA MILANO-RHO CONGRESS CENTRE. Italy.
21. TÜİK, 2013: Yıllar itibari ile Türkiye mobilya üretim ve tüketimi, İş İstatistikleri, Bilgi İşlem Merkezi Veri Tabanı, Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
22. Orta Anadolu Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri İhracatçıları Birliği, 2013. 2012 Yılı Faaliyet Raporu ve 2013 yılı Çalışma programı. Ankara.

EKLER

EK 1 Mobilya Üretim ve Satış İstatistikleri

NACE	Ürün grubu	Parametreler	Değerler
31.00.11	Koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar, esas itibariyle metal iskeletli	Girişim Sayısı	177
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	4.817.198
		Üretim Değeri (TL)	680.139.655
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	4.745.627
		Satış Değeri (TL)	670.926.117
31.00.11.55.00	Yüksekliği ayarlanabilen, sırt destekli ve tekerlekli veya kayabilir, döşemeli döner koltuk, sandalye, tabure ve benzeri oturaklar (tıbbi ve cerrahi koltuklar ile dışı veya veteriner koltukları, berber koltukları, vb. hariç)	Girişim Sayısı	47
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	1.181.419
		Üretim Değeri (TL)	227.280.910
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	1.148.372
		Satış Değeri (TL)	217.632.559
31.00.11.59.00	Yüksekliği ayarlanabilen, döşemesiz döner koltuk, sandalye, tabure ve benzeri oturaklar (tekerlekli veya kayabilir olanlar ile, tıbbi ve cerrahi koltuklar, dışı ve veteriner koltukları, berber sandalyeleri, vb. hariç)	Girişim Sayısı	88
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	1.586.285
		Üretim Değeri (TL)	207.679.811
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	1.541.640
		Satış Değeri (TL)	204.434.348
31.00.11.70.00	Metal iskeletli döşemeli koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar (döner koltuklar, tıbbi, cerrahi, dışı veya veteriner koltukları, berber koltukları ve benzeri koltuklar ile motorlu kara taşıtları, hava taşıtları için olanlar hariç)	Girişim Sayısı	38
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	1.293.885
		Üretim Değeri (TL)	163.858.431
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	1.320.974
		Satış Değeri (TL)	169.430.630
31.00.11.90.00	Metal iskeletli döşemesiz koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar (tıbbi, cerrahi, dışı veya veteriner koltukları, berber koltukları ve benzeri koltuklar, döner koltuklar hariç)	Girişim Sayısı	27
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	755.609
		Üretim Değeri (TL)	81.320.503
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	734.641
		Satış Değeri (TL)	79.428.580
31.00.12	Koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar, esas itibariyle ahşap iskeletli	Girişim Sayısı	439
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	11.276.226
		Üretim Değeri (TL)	3.638.670.500
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	9.151.271
		Satış Değeri (TL)	3.485.147.343
31.00.12.10.00	Yatak haline getirilebilen koltuklar, çekyatlar ve kanepeler ve benzeri koltuklar (bahçe için olan koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar veya kamp ekipmanları hariç)	Girişim Sayısı	206
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	2.559.183
		Üretim Değeri (TL)	1.121.633.522
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	2.521.536
		Satış Değeri (TL)	1.094.953.171
31.00.12.30.00	Kamış, sepetçi söğüdü, bambu veya benzeri materyallerden koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar	Girişim Sayısı	-
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	-
		Üretim Değeri (TL)	-
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	-
		Satış Değeri (TL)	-
31.00.12.50.01	Ahşap iskeletli döşemeli koltuklar (üç parçalı takımlar dahil) (döner koltuklar hariç)	Girişim Sayısı	271
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	5.472.705
		Üretim Değeri (TL)	2.251.040.592
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	3.462.050
		Satış Değeri (TL)	2.130.951.168

31.00.12.50.02	Ahşap iskeletli döşemeli sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar (döşemeli koltuklar ve döner koltuklar hariç)	Girişim Sayısı	88
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	2.071.102
		Üretim Değeri (TL)	186.463.117
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	2.018.075
		Satış Değeri (TL)	181.856.498
31.00.12.90.00	Ahşap iskeletli döşemesiz koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar (döner koltuklar hariç)	Girişim Sayısı	43
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	1.173.236
		Üretim Değeri (TL)	79.533.269
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	1.149.610
		Satış Değeri (TL)	77.386.506
31.00.13	Diğer oturma gereçleri (koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar)	Girişim Sayısı	33
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	808.528
		Üretim Değeri (TL)	154.624.827
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	806.339
		Satış Değeri (TL)	153.278.725
31.00.13.00.00	Başka yerde sınıflandırılmamış HS 94.01'deki (Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları) diğer oturmaya özgü mobilyalar	Girişim Sayısı	33
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	808.528
		Üretim Değeri (TL)	154.624.827
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	806.339
		Satış Değeri (TL)	153.278.725
31.00.14	Koltukların, sandalyelerin, taburelerin, bankların ve benzeri oturakların parçaları	Girişim Sayısı	36
		Üretim Miktarı	-
		Üretim Değeri (TL)	241.136.350
		Satış Miktarı	-
		Satış Değeri (TL)	249.159.722
31.00.14.00.00	Koltukların, sandalyelerin, taburelerin, bankların ve benzeri oturakların (takımlar hariç) parçaları	Girişim Sayısı	36
		Üretim Miktarı	-
		Üretim Değeri (TL)	241.136.350
		Satış Miktarı	-
		Satış Değeri (TL)	249.159.722
31.00.20	Mobilya parçaları (koltuk, sandalye, tabure, bank ve benzeri oturaklar için olanlar hariç)	Girişim Sayısı	217
		Üretim Miktarı	-
		Üretim Değeri (TL)	1.029.679.609
		Satış Miktarı	-
		Satış Değeri (TL)	1.066.926.282
31.00.20.30.00	Metal mobilyaların parçaları (tıbbi, cerrahi, dişçilik veya veterinerlik mobilyaları, koltukları, berber koltukları için olanlar ile hi-fi sistemleri, videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasa ve dolapları hariç)	Girişim Sayısı	55
		Üretim Miktarı	-
		Üretim Değeri (TL)	273.588.106
		Satış Miktarı	-
		Satış Değeri (TL)	275.962.816
31.00.20.50.00	Ahşap mobilyaların parçaları (tıbbi, cerrahi, dişçilik veya veterinerlik mobilyaları, koltukları, berber koltukları için olanlar ile hi-fi sistemleri, videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasa ve dolapları hariç)	Girişim Sayısı	152
		Üretim Miktarı	-
		Üretim Değeri (TL)	713.684.983
		Satış Miktarı	-
		Satış Değeri (TL)	748.601.906
31.00.20.90.00	Metal veya ahşap dışındaki mobilya parçaları (tıbbi, cerrahi, dişçilik veya veterinerlik mobilyaları, koltukları, berber koltukları için olanlar ile hi-fi sistemleri, videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasa ve dolapları hariç)	Girişim Sayısı	19
		Üretim Miktarı	-
		Üretim Değeri (TL)	42.406.520
		Satış Miktarı	-
		Satış Değeri (TL)	42.361.560

31.01.11	Metal mobilyalar, bürolarda kullanılan	Girişim Sayısı	154
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	26.692.331
		Üretim Değeri (TL)	1.257.576.569
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	26.529.685
		Satış Değeri (TL)	1.226.997.687
31.01.11.10.00	Büro için metal çizim masaları (masanın parçası olan makine veya aletlerle birlikte tasarlanmış veya donatılmış olanlar hariç)	Girişim Sayısı	12
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	324.187
		Üretim Değeri (TL)	20.367.862
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	322.382
		Satış Değeri (TL)	20.273.132
31.01.11.40.00	Metal mobilyalar, bürolarda kullanılan, yüksekliği ≤ 80 cm olanlar	Girişim Sayısı	59
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	2.773.665
		Üretim Değeri (TL)	288.078.427
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	2.687.703
		Satış Değeri (TL)	277.890.809
31.01.11.70.00	Metal mobilyalar, bürolarda kullanılan, yüksekliği > 80 cm olanlar	Girişim Sayısı	103
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	23.594.479
		Üretim Değeri (TL)	949.130.280
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	23.519.600
		Satış Değeri (TL)	928.833.746
31.01.12	Ahşap mobilyalar, bürolarda kullanılan	Girişim Sayısı	316
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	6.684.528
		Üretim Değeri (TL)	1.174.657.556
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	6.449.080
		Satış Değeri (TL)	1.134.119.902
31.01.12.00.00	Ahşap mobilyalar, bürolarda kullanılan	Girişim Sayısı	316
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	6.684.528
		Üretim Değeri (TL)	1.174.657.556
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	6.449.080
		Satış Değeri (TL)	1.134.119.902
31.01.13	Ahşap mobilyalar, mağazalar için	Girişim Sayısı	110
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	6.050.357
		Üretim Değeri (TL)	421.655.519
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	5.929.418
		Satış Değeri (TL)	416.783.196
31.01.13.00.00	Ahşap mobilyalar, mağazalar için	Girişim Sayısı	110
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	6.050.357
		Üretim Değeri (TL)	421.655.519
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	5.929.418
		Satış Değeri (TL)	416.783.196
31.02.10	Mutfak mobilyaları	Girişim Sayısı	364
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	4.026.684
		Üretim Değeri (TL)	828.321.012
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	4.000.667
		Satış Değeri (TL)	823.876.273
31.02.10.00.00	Mutfak mobilyaları	Girişim Sayısı	364
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	4.026.684
		Üretim Değeri (TL)	828.321.012
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	4.000.667
		Satış Değeri (TL)	823.876.273

31.03.11	Yatak destekleri	Girişim Sayısı	191
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	5.134.987
		Üretim Değeri (TL)	1.012.505.755
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	5.007.188
		Satış Değeri (TL)	659.687.798
31.03.11.00.00	Yatak destekleri (yaylı veya çelik tel ağı ahşap veya metal iskeletler, ahşap latalı döşenmiş somya bazaları, divanlar dahil)	Girişim Sayısı	191
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	5.134.987
		Üretim Değeri (TL)	1.012.505.755
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	5.007.188
		Satış Değeri (TL)	659.687.798
31.03.12	Yataklar, yatak destekleri hariç	Girişim Sayısı	158
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	3.814.127
		Üretim Değeri (TL)	919.465.513
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	3.770.084
		Satış Değeri (TL)	907.840.448
31.03.12.30.00	Gözenekli kauçuktan yataklar (metal iskeletli olanlar dahil) (su yatakları, pnömatik yataklar hariç)	Girişim Sayısı	12
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	237.939
		Üretim Değeri (TL)	97.586.618
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	234.345
		Satış Değeri (TL)	94.837.458
31.03.12.50.00	Gözenekli plastikten yataklar (metal iskeletli olanlar dahil) (su yatakları, pnömatik yataklar hariç)	Girişim Sayısı	2
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	-
		Üretim Değeri (TL)	-
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	-
		Satış Değeri (TL)	-
31.03.12.70.00	Yaylı yataklar (gözenekli kauçuk veya plastikten olanlar hariç)	Girişim Sayısı	130
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	3.149.306
		Üretim Değeri (TL)	762.555.410
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	3.122.114
		Satış Değeri (TL)	754.775.515
31.03.12.90.00	Diğer yataklar (yaylı olanlar, gözenekli kauçuk veya plastikten olanlar hariç)	Girişim Sayısı	26
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	-
		Üretim Değeri (TL)	-
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	-
		Satış Değeri (TL)	-
31.09.11	Başka yerde sınıflandırılmamış metal mobilyalar	Girişim Sayısı	64
		Üretim Miktarı (Kilogram)	71.024.721
		Üretim Değeri (TL)	376.609.874
		Satış Miktarı (Kilogram)	55.688.449
		Satış Değeri (TL)	381.260.810
31.09.11.00.00	Metal mobilyalar (büro, tıbbi, cerrahi, dişçilik veya veterinerlik mobilyaları; berber koltukları için olanlar ile hi-fi sistemleri, videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasa ve dolapları hariç)	Girişim Sayısı	64
		Üretim Miktarı (Kilogram)	71.024.721
		Üretim Değeri (TL)	376.609.874
		Satış Miktarı (Kilogram)	55.688.449
		Satış Değeri (TL)	381.260.810
31.09.12	Ahşap mobilyalar, yemek odası, yatak odası ve oturma odasında kullanılanlar	Girişim Sayısı	714
		Üretim Miktarı	-
		Üretim Değeri (TL)	3.389.219.756
		Satış Miktarı	-
		Satış Değeri (TL)	3.172.233.510

31.09.12.30.00	Ahşap yatak odası mobilyaları (duvarlara gömme dolaplar için bağlantı parçaları, yatak destekleri, lambalar ve aydınlatma parçaları, ayaklı aynalar, koltuklar hariç)	Girişim Sayısı	501
		Üretim Miktarı	-
		Üretim Değeri (TL)	2.074.216.315
		Satış Miktarı	-
		Satış Değeri (TL)	1.933.839.686
31.09.12.50.00	Ahşap yemek odası ve oturma odası mobilyaları (vitrin, büfe ve yemek masası ile televizyon, çay ve kahve sehpaları, vb. yemek ve oturma odası mobilyaları) (ayaklı aynalar, koltuk, sandalye ve benzeri oturaklar hariç)	Girişim Sayısı	561
		Üretim Miktarı	-
		Üretim Değeri (TL)	1.315.003.441
		Satış Miktarı	-
		Satış Değeri (TL)	1.238.393.824
31.09.13	Başka yerde sınıflandırılmamış ahşap mobilyalar	Girişim Sayısı	513
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	8.434.041
		Üretim Değeri (TL)	1.458.681.422
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	7.737.646
		Satış Değeri (TL)	1.412.259.378
31.09.13.00.00	Diğer ahşap mobilyalar (yatak odası, yemek odası, oturma odası, mutfak, büro, tıbbi, cerrahi, dişçilik/veterinerlik mobilyaları ile hi-fi, videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasalar ve dolaplar hariç)	Girişim Sayısı	513
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	8.434.041
		Üretim Değeri (TL)	1.458.681.422
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	7.737.646
		Satış Değeri (TL)	1.412.259.378
31.09.14	Mobilyalar, plastik veya diğer malzemelerden (örneğin hasır, sepetçi söğüdü veya bambu gibi)	Girişim Sayısı	55
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	13.160.061
		Üretim Değeri (TL)	286.419.235
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	12.480.005
		Satış Değeri (TL)	252.989.605
31.09.14.30.00	Plastik mobilyalar (tıbbi, cerrahi, dişçilik/veterinerlik mobilyaları ile hi-fi sistemler, videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasalar ve dolaplar hariç)	Girişim Sayısı	30
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	12.305.356
		Üretim Değeri (TL)	177.827.292
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	11.860.543
		Satış Değeri (TL)	171.037.914
31.09.14.50.00	Metal, ahşap ve plastik dışındaki malzemelerden mobilyalar (koltuklar, sandalye ve benzeri oturaklar ile hi-fi sistemler videolar ve televizyonlar için özel tasarlanmış kasalar ve dolaplar hariç)	Girişim Sayısı	27
		Üretim Miktarı (Adet sayısı)	854.705
		Üretim Değeri (TL)	108.591.943
		Satış Miktarı (Adet sayısı)	619.462
		Satış Değeri (TL)	81.951.691